రామాషాం పర(ప్ర) యోగాను
క్రమణిక

వేదాంతగ్రంథములు

పీఠిక.

ఆర్యులారా!

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్త్రులు శ్రౌతకర్మములను జక్కఁగ నియమయుతముగ నెఱవేర్చరేని వారు (ఆ జననీజనకులు) తమ పుత్త్రాదు లొనరించిన దానాదికర్మములకు విహింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. మఱియు వారు పితృదేవత్వముగలవారగుదురు. వారట్లగుటచే వారానందమును బొంది తమ పుత్త్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటులాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబున పుత్త్రులు సుఖవంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే ।
శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్స్యాదుష్కాయసాముత్తరోత్తరమ్ ॥

పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతఁ బుత్త్రాదులయొక్క వంశాభివృద్ధిని బొందుటయేకాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

——♦ ప్రయోగమందుండు సంస్కార వైషమ్యములు. ♦——

ఆహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ ఆహితాగ్నిసంస్కారః	ఆహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధముతో గూడిన పితృమేధము సంస్కారముజరుపవలెను.
ఆహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్వే పితృమేధసహిత ఆహితాగ్ని సంస్కారః	ఆహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తగానిచో పితృమేధసహిత సంస్కారమే చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధ సహితపితృమేధసంస్కారః	ఆహితాగ్ని కానివాడు బ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ సంస్కారము చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్వే కేవల పితృమేధ సంస్కారః	అనాహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్త కానిచో కేవలము పితృమేధ సంస్కారమే చేయవలయును.

అయ్యా! ఈకలిప్రాబల్యమువలన, బ్రహ్మవేత్తలు. ఆహితాగ్నులు మొదలగు వారలెక్కడనో బహుస్వల్పముగా నుందురు. అందువలన బ్రహ్మమేధ సంస్కారము. ఆహితాగ్ని సంస్కారము క్రమముగా తగ్గియుండెను. ఇప్పుడు సర్వేసర్వత్రా అనాహితాగ్నుల సంఖ్యయేవృద్ధిగా నుండెను. ఈవిషయములన్నియును సుజనులకందఱికిని దెలిసినవిషయమే కనుక విస్తరింపపనిలేదు. ఆపస్తంబముని చేసిన శ్రౌతపన్నములేమి; గృహ్యాసూత్రములేమి, యావచ్ఛుభ కర్మములను గుఱించినవేకాని మఱియొకటికాదు, అనఁగా నౌపాసనము మొదలుకొని యశ్వమేధాంతక్రతువులును, నిషేకాదిశ్మశానాంతములైన షోడశకర్మములును చెప్పఁబడినవి. అయితే ఆపస్తంబముని శుభమును బోధించిన తినవాక్కుచే నశుభమును బోధింప సమాధానము లేనందున తన శిష్యుఁడైన భరద్వాజమునిచే భారద్వాజసూత్రము రచింపఁబడెను. ఆభారద్వాజసూత్రములో ఔర్ధ్వదైహికమును, బ్రహ్మమేధసంస్కారమునుజెప్పఁబడినవి. ఔర్ధ్వదైహికకర్మమునకు పైతృమేధికమనిపేరు. పైతృమేధికమనఁగా చనిపోయిన బ్రాహ్మణులకు దహన సంస్కారము మొదలుకొని సపిండీకరణాంతమువఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము॥ జ్ఞాత్వాకర్మాణికుర్వీత॥ అనియుండెను. కాలము తెలిసి కర్మమాచరింపఁదగును. యీకలికాల మహిమవలన గొందఱు పుత్త్రులుమాతాపితరలను సదా దూషింపుచువారు మృతులైనవెనుక వారికి సకాలమందు శ్రాద్ధములఁజేయక మాతల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితులకొఱకే శ్రాద్ధములేర్పడినవనెడు ముఖ్యాభిప్రాయము గలవారగుదురు.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరంత్రాయతేసుతః ।
తస్మాత్పుత్రి ఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవస్వయంభువా ॥

అనఁగా ఏకారణమునలన పున్నామయనునరకమునుండి తంఁడ్రిని రక్షింపుచున్నాఁడో ఆకారణమువలన పుత్త్రుఁడని స్వాయముగా బ్రహ్మచేఁజెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దంభూరిభోజనాత్ ॥
గయాయాంపిండదానాచ్చత్రిభిః పుత్త్రస్యపుత్త్రతా ॥

అనఁగా తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞననుసరించుటయు ప్రత్యాబ్దికములందన్న దానముచేయుటయుగయయందు పిండప్రదానమిచ్చుటయును ఈమూఁడుకార్యము లాచరించుటచే పుత్త్రుఁడు పుత్త్రధర్మమును బొందినవాడగును. యిదిగాక:—

శ్లో॥ నాస్తిమాతృ సమందైవం నాస్తిపితృసమోగురుః ।
తయోర్నిత్య్రప్రియంకు ర్యాత్కర్మణామనసాగిరా ॥

తల్లితో సమానమైన దైనంబును, తండ్రితో సమానమైన గురువు లేరు కనుక నెల్లప్పుడు త్రికరణశుద్ధితో ననఁగా మనోవాక్కాయములొక్కటికాగా వారికిప్రియముగన డుచుకొనుటయేపుత్త్రలక్షణము

శ్లో॥ అపుత్రస్యగతిర్నాస్తిస్వర్గోనైవచ నైవచ ।
తస్మాత్పుత్త్రముఖం దృష్ట్వాభవేత్పశ్చాద్ధితాపసః ॥

పుత్త్రసంతానములేనివానికి స్వర్గాదిభోగములు లేవుకనుక పుత్త్రసంతానము కలిగినవెనుకనే తండ్రిసన్యసించి తపస్సు ప్రారంభింపవలెనుగదా సత్పుత్త్రుఁడైనవాఁడు తల్లిదండ్రులకుదహనాదికర్మములుపూర్తిగా నెఱవేర్చి పిదప మాసికాది శ్రాద్ధంబులును సంవత్సరవిమోకాబ్దికాదులను జరిపి ఆపయిన ప్రతిసంవత్సరంబున మృత తిథియందు ఆబ్దికము తనజీవితకాలమువఱకుఁ బెట్టుచుండవలయును.

శ్లో॥ మృతాహంతు పరిత్యజ్యచండాలఃకోటిజన్మసు ॥

తలితండ్రులమృతతిథులు పరిత్యజించిన వానికి కోటిజన్మములెత్తి నప్పటికిని వానికి చండాలత్వము పోనేరదని ప్రాచీనగ్రంథములభిప్రాయము.

శ్లో॥ దరిద్రాయ కృతందానం శూన్యలింగస్య పూజనమ్ ।
అనాథప్రేతసంస్కార మశ్వమేధ సమంవిదుః ॥

దరిద్రునికొఱకుఁ జేయఁబడిన దానమును పూజ లేని లింగమును బూజించుటయును దిక్కు లేని శవమును సంస్కరించుటయును యీ మూఁడును అశ్వమేధయాగము చేయుటవలనఁగలుగు ఫలమునకు సమానమయిన ఫలమిచ్చునవి.

అయ్యా! ఈపైతృమేధికమున కావశ్యకమయిన అపరకృష్ణీయాదిగ్రంథములనేకములు గలవు ఆగ్రంథములన్నియును పండితులకె గ్రాహ్యములుకాని తదితరులకు గ్రాహ్యములుగావు యాజుషప్రయుక్తంబగు అపరం బొకచోటఁబ్రయోగవిధిగా లేనందున గొందఱు నామిత్రులు నన్నుబ్రోత్సాహపఱుపఁగా నేను ఈగ్రంథము 1909 సంవత్సరంబున సహస్రప్రతులు ముద్రింపించితిని ఈశ్వరానుగ్రహమువలన ఆగ్రంథములన్నియును వినియోగపడినవి. రెండవమాఱుస్వరములతోను ధర్మశాస్త్రవిషయములతోను ముద్రింపించుచుండఁగా బహుజనులీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి. ముద్రణమందుండుటచే అప్పట్లో పంపీలు లేకుండెను. కనుక గ్రంథముకొఱకిప్పుడు దరఖాస్తుచేసినవారల క్షమాపణ వేఁడెదను.

ఈపుస్తకము నెంతశ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁగొన్ని స్ఖాలిత్యములుండవచ్చును; కనుక వేదపారజ్ఞులందఱు నీగ్రంథమునవలోకించి యిందుండు స్ఖాలిత్యములను గ్రహించినాకుఁ

దెలిపి లేని మూఁడవకూర్పునందుఁ జేర్పింపుచున్నాఁడనని బుధోత్తములకు విన్నవించుచున్నాను, అయ్యా బ్రహ్మమేధ సంస్కారము స్వప్రయోగముగా ప్రత్యేకముగా వ్రాయుచున్నాఁడనుగాన ఈ గ్రంథమందుఁ జేర్పనైతి.

శ్లో॥ నిషేకాదీనికార్యాణికోశం దృష్ట్వైవ కారయేత్ ।
పైతృమేధిక కార్యాణికోశం దృష్ట్వైవ కారయేత్ ॥

అని ప్రమాణమునను సరించి ఈ పైతృమేధిక ప్రయోగము పుస్తకమును జూచి యొనరుపఁదగును.

ఇట్లు,

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాల,
మచిలీపట్టణము.

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఏతద్గ్రంథస్థవిషయములు.

ఇతి విషయసూచికసమాప్తము.

శాంతిః.

సంన్యాసిం—చ॥ సుమంగ—న॥ శ్రీమోవ...కల్యాణ॥ఆయుర్దాః శా
—దేవేభ్యః॥పృథివీ శాన్తా సాగ్నినా శాన్తా సామే శాన్తా శుచగ్ంశమయతు।
అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ంశమ
యతు । ద్యౌశ్శాన్తా సాదిత్యేన శాన్తా సామే శాన్తా శుచగ్ం శమయ
తు ॥ పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌ శ్శాన్తిర్దిశ శ్శాన్తిరవాం
తరదిశా శ్శాన్తి రగ్ని శ్శాన్తిర్వాయు శ్శాన్తి రాదిత్య శ్శాన్తి శ్చంద్ర
మా శ్శాన్తిర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాప శ్శాన్తి రోషధయ శ్శాన్తిర్వనస్ప
తయ శ్శాన్తిర్గౌ శ్శాన్తి రజా శాన్తి రశ్వ శ్శాన్తిః పురుష శ్శాన్తిర్బ్ర
హ్మ శాన్తి ర్బ్రాహ్మణ శ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవ శ్శాన్తి శ్శాన్తిర్మే అస్తు
శాన్తిః । తయాహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే
చ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః॥ శ్లో॥ నమః కృష్ణాయ దేవా
య బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే । యోగేశ్వరాయ యోగాయ త్వామ
హం శరణంగతః ॥ నిత్యోత్సవేభవేత్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్ ।
యేషాంహృదిస్థో భగవాన్ మంగళాయతనం హరిః ॥ కృష్ణాతటినీతటగత
బృందాపురవాసి విప్రవర్యేణ । కౌండిన్యగోత్రజనుషా లక్ష్మీనృసింహ
శాస్త్రీణాకృతముదే ॥ యాజుషస్మార్తాఽపర ప్రయోగ భాగోద్య ముద్రి
తో గ్రంథః । ఆసేతుశీతనగమధ్యస్థాయే బాడబామహాపూజ్యాః । తే
షాంతోషాద్భగవాన్ హరిస్తుతుష్యే న్నమాభిభవుకోఽస్తు ॥ శ్రీమ
దానందసద్వర్షే శ్రావణే కృష్ణపక్షకే । ఇదానీం పితృమేధశ్చ సస్వ
రశ్చసుముద్రితః॥

తప్పొప్పులపట్టిక.

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧	మనః	నమః
౨	౫	పోచ్యతే	ప్రోచ్యతే
౩	౭	కార్యములునాచ	కార్యములాచ
౭	౧౪	శ్న్యాలక	స్న్యాలక
౮	౨౯	పుత్ర్రి	పుత్రుంపు
౯	౮	స్నాన్న	స్నాన
,,	౧౨	యస్మేచ	జననే
,,	౧౩	స్త్రత్కాలికో	స్త్రాత్కాలికో
౧౩	౩	ప్రతాఽతి	వ్రతాఽతి
౧౫	౧౫	పుమషా	పురుషా
,,	౨౪	పత్మి	పత్ని
౧౬	౯	విశ	విశ
,,	,,	కామె	కామె
౧౬	౧౦	ఉత్వా	ఉత్తా
,,	౨౧	నిష్ణో	విష్ణో
౧౭	౪	శర్మణ	శర్మణః
౧౮	౩	సోఽశుగే	సోఽశ్నుతే
౧౮	౯	అధీహి	అధీహి
౨౨	౨౨	స్పృర్శ్యా	స్పృశ్యా
౨౩	౧౬	మమష్యః	మనుష్యః
౨౪	౫	పంచతిమె	పచంతిమె
౨౫	౧౩	వాతర్థాయా	వాంతర్థాయా
౨౯	౧౪	ధాత్రేణ	దాత్రేణ

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౦	౬	ఏషా వై దేవ	ఏషా వై దేవ
,,	౧౩	మస్మై	మస్మై
౩౨	౬	ఋధి	ఋషి
,,	౨౧	స్వాంతం	స్వాంతం
,,	౨౨	సదేమం	సదేమ
౩౪	౨౦	కుర్యాత్	కుర్యాత్
,,	౨౨	ష్ణుర్	ధృష్ణుర్
౩౫	౧౪	మూహః	మూహుః
౩౮	౨	జోష్ఠాస్వాహా	జోష్ఠాస్సువర్యంతుయజమానాస్స్వస్తిస్వాహా
౪౦	౧౪	నక్షత్రము	నక్షత్రము
౪౩	౧౪	శ్రీవటాః	శ్రీనవటాః
౪౫	౭	శ్లేష్మణి	శ్లేష్మణి
,,	౧౧	ప్రీత్యర్థ	ప్రీత్యర్థం
,,	౧౮	ర్మంత్రైః	ర్మంత్రైః
౪౭	౨	సుషుప్త్యా	సుషుప్త్యై
,,	౧౭	స్నానాం	స్త్రీనాం
౫౩	౧౬	అజ్ఞాలో	అజ్ఞానలో
౫౫	౧౭	విద్యా	విద్యా
౫౬	౬	ద్దేవస్య	ద్దేవస్య
,,	,,	ధిహోమాహోమానః	ధిత్రైహోమాహోమానః
,,	౮	శాభి	శాభ్రి
,,	౧౩	సూర్యస్స	సూర్యస్య

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౫౯	౨	పయస్త్రే	పయస్త్రా
౬౪	౭	అనుశా	అనుభా
,,	౭	స్నాన	స్నానం
౭౦	౧౦	పేత	ప్రేత
౭౧	౧౧	మేత్రి	మైత్రి
౭౩	౩	స్నాహి	స్నాహీ
౭౬	౭	ప్రాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్తం
,,	౧౫	శర్మారం	శర్మాణం
౭౭	౩	వకీశే	వకీరె
,,	౭.	చర్యాయల	చర్యాల
౭౯	౧౫	స్మత్రైః	స్నాంత్రైః
	౧౯	క్రియమ్	శ్రియమ్
	౧౩	న్ముష్టి	న్ముష్టిం
౮౪	౪	యుజగం	యుజ్ఞగం
౮౫	౯	శ్రమృద్ధీ	శ్రుద్ధీ
౯౫	౧౩	ర్మాజ్జ	ర్మాగ్జ
౧౦౦	౧౪	తిలోస్తి	తిలోస్తి
౧౦౧	౧౮	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
౧౦౪	౨౨	ముప వేశ	ముఖ వేశ్య
,,	౨౩	దధ్యాత్	దద్యాత్
౧౦౫	౧	శ్రాద్ధనము	శ్రాద్ధము
౨౧౧	౨౨	మేష్యాదశ	మేస్యాదత
౨౧౧	౪	మేష్యా	మేస్యా
౨౪౪	౨౨	మాంస	మాస

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః

యాజుషాఽపరప్రయోగానుక్రమణిక.

మృతికి మంచి నక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ మృతతిథిషు యదాస్యాత్సోమసౌమ్యార్యవారా। న్యతిశుభఫలదాని ప్రోచ్యతే ధర్మవిద్భిః। తురగ భరణి పుష్యస్వాతిహస్తార్ద్రమిత్ర। శ్రవణజలసమేతాః జ్యేష్ఠ మూలా స్తథైవ। భుజగ మపిచపూర్వాఫల్గునీనామధేయం। సకలముఖగణా నాంశస్యతే ప్రేతకార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి,ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, యీ నక్షత్రములు ప్రేతకార్యములకు మంచివి. వారములలో సోమ, బుధ, గురువారములు ప్రశస్తములు.

ప్రాచీన గ్రంథే॥ శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ ఆర్ద్రాపుష్యస్తథైవచ। ఆశ్రేష పుబ్బ హస్తాశ్చస్వాత్య నూరాధకౌతథా। జ్యేష్ఠమూలే ప్రశస్తాస్స్యుః। పూర్వాషాఢాతథైవచ। శ్రవణం ప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవ ప్రశస్యతే। కేచిద్వదంతిభరణీ నింద్యేతిచ విచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీ నక్షత్రము మాత్రము కొందఱు దూష్యమని చెప్పిరి.

మృతికి దోష నక్షత్రములు.

నిర్ణయామృతే॥ శ్లో॥ రోహిణ్యాం వసుపంచకే త్రిపదభే యుగ్మాంఘ్రిభే పైతృభే। నందా కామ చతుర్దశీ భృగు కుజార్కేష్వేషు భద్రేతిథౌ। ప్రేతశ్రాద్ధమృతీసపిండకరణ త్రైపక్షికోనత్రయా। శ్చేద్వంశక్షయమాప్నువంతి కురుతే మాస ద్విపక్షే ద్వయే॥

తా॥ రోహిణి, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, కృత్తిక, మృగశీర్ష, పునర్వసు, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, మఖ, ఈనక్షత్రములయందును, ౧, ౨, ౬, ౭, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ఈతిథులయందును, శుక్ర, కుజ భానువారములయందును, ప్రేతకర్మము, మరణము, సపిండకరణము, త్రైపక్షికము, ఊనమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు చేసినయెడల, ౧, ౨, నెలలకు వంశము నశించునని తాత్పర్యము.

ద్విపాదిత్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్విపాదేతు త్రిమాసంస్యాత్ త్రిపాదేతు చతుష్టయం। తద్గృహం వర్జయే ద్ధీమాన్ షణ్మాసం వసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాది నక్షత్రములగు, మృగశీర్ష, చిత్ర, ధనిష్ఠ, ఈనక్షత్రములందు మరణము నొందెనేని మూడు మాసములవఱకును త్రిపాది నక్షత్రములగు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, వీనియందు నాలుగు మాసములవఱకును, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూభా, ఉభా, రేవతి, ఈనక్షత్రములందు ఆఱుమాసములవఱకును మృతగృహము విడువవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ మృతేతుదహనేచైవ ప్రేతధిష్ణ్యప్రవేశనే। పుణ్యక్షేత్రే పుణ్యతిథౌ పుణ్యర్క్షేస్థినిక్షిపే। యుగ్మాంఘ్రిభే త్రిపదభే రోహి

ణ్యాం పైత్రృభేతథా । ధనిష్ఠా పంచ కేచాపి ప్రేత కార్యం న కారయేత్ ॥

తా॥ మృతమందును, దహనమందును, నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగము చేసిన పిదప పునఃప్రవేశించుట యందును, ప్రేతపత్నీ పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును, అస్థిని క్షేపణమందును, ద్విపాది, త్రిపాది, రోహిణి, మఖ ఈనక్షత్రముల యందును, ధనిష్ఠాపంచకము నందును ప్రేతకార్యములు నాచరింపఁ దగదని తాత్పర్యము.

గ్రంథాంతరే॥ శ్లో॥ నందా భద్రా కామభూత భౌమశుక్రార్క వాసరాః । దహనేమరణేచైవ తద్దోషంత్రిగుణంభ వేత్ ॥

తా॥ నందతిథులును, భద్రతిథులును, త్రయోదశి, చతుర్దశి, తిథులును, రవి, శుక్ర, కుజవాసరములును, వీనియందు దహనమరణములు జరిగెనేని అనుభవము నొందినస్థలమందు పునర్మరణమును దహనము జరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును, మూఁడుపర్యాయములు జరుగునని తాత్పర్యము మెఱెయుచు.

శ్లో॥ తిథ్యృక్షయోగేగ్రామే వారోడ్యోగే వాటికాయాం । తిథివారోడ్యోగే గేహేమరణం పునర్భవతి॥

తా॥ పైనవ్రాసిన దోషతిథులు నక్షత్రములు కూడగా మరణము నొందెనేని యాగ్రామమందు తిరుగ మరణము జరుగుననియు, నక్షత్రవారములు కూడెనేని యావాటికయందు తిరుగ దహనము జరుగుననియు, తిథి వార నక్షత్రములు 3 ను కూడెనేని మరణము జరిగిన యాగృహమునందే మఱల మరణము జరుగుననియును తాత్పర్యము. ఈ ప్రకారము తిథివార నక్షత్రములయందు పరా మర్శ మొదలగు కార్యములును జేయగూడదని పెద్దలయభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే॥ శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్విత్రిపాదే త్రిమాసకం। వసుపంచక షణ్మాసం మృతిగేహం పరిత్యజేత్॥ ద్విపాదేచత్రయంమాస్సు షణ్మాసంచత్రిపాదకే॥

జ్యోతిర్నిబంధే॥ ధనిష్ఠాపంచక మృతా వపికాలభేద మాహ॥

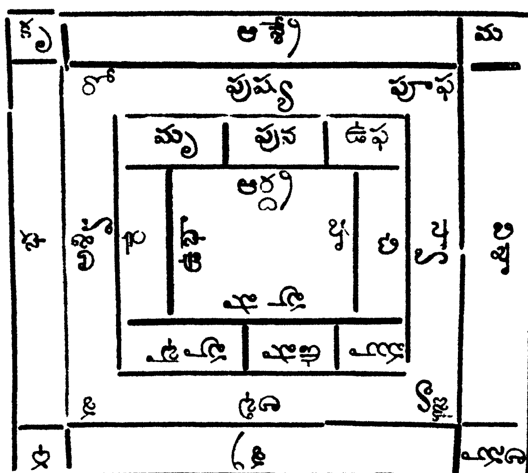
శ్లో॥ ధనిష్ఠాయాంతు షణ్మాసంవారుణేతు త్రిమాసకం। పూర్వాభాద్రా తదర్థంచ అహిర్బుధ్నేతుమాసకం। రేవత్యాం పక్షమిత్యాహుర్మృతిగేహవిసర్జనే॥

ఇదివరలో ధనిష్ఠాపంచకము ౫ అయినక్షత్రములకును గూడా సాధారణముగా ఆఱునెలలు విడువవలసినదని చెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది యెట్లంటే, ధనిష్ఠకు ౬ మాసములు, శతభిషమునకు 3 మాసములు, పూర్వాభాద్రకు ౪౫ దినములు, ఉత్తరాభాద్రకొకమాసము, రేవతికొకపక్షము, ఈలాగున మృతి గృహమును విడువవలయునని తా॥ కొందఱు ౫ పక్షములుమాత్రము ఆదోషగృహమువిడిచివేయు సాంప్రదాయము శిష్టాచార మని చెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్ఠిత తారకాది గణయేచ్చత్వారి బాహ్యాంతరే। బాహ్యేత్రీణిపునః పునశ్చ గణయేదీశాన్యదిక్షుక్రమాత్॥

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుడే నక్షత్రమునందుండునో అది మొదలు ఈశాన్యదిక్కునుంచి చక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, చక్రమధ్యస్థిత నక్షత్రముమొదలు తూర్పువఱకు నాలుగు నక్షత్రములును, ఆగ్నేయము మొదలుచక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, ఈప్రకారము ఆరోహణా౽వరోహణక్రమముగా వ్రాయవలయును.

మృతిచక్రము

శ్లో॥ మృతికాలేందునక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్క్రమాత్ । అంతరంగేత్రిపక్షంస్యా న్మధ్యకక్ష్యాద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచపక్షమేకం స్యా ద్బాహ్యేరేఖానదోషభాక్॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రము చక్రమధ్యమందుంటే ఆగృహము ౪౫ దినములు విడువవలయును. దానికిచుట్టూఉన్న ౮ గదులలో వుంటే ౧ మాసమువిడువవలయును. వానికిచుట్టూవున్న ప్రహారిలో పలయుంటే ౧౫ దినములు విడువవలయును, చక్రమునకు వెలుపల నుంటే ఆయింటివారికి దోషములేదుగాని ఆయాదిక్కులందున్న వారికి దోషము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతము మాత్రము ఈచక్రము ప్రాగాది వామ మార్గముగా చూడుమని చెప్పఁబడినది తత్ప్రమాణము.

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచక్రే ప్రాగాదిరవిభాదికే । ఆరోహ మవరోహంచ వామమార్గేణలేఖయేత్॥

(శ్రాద్ధకాలంబున విషగడియలు.)

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ స్నానే దానేజపే హోమే వైశ్వ దేవేసు రార్చనే । ప్రాయశ్చిత్తేతథాశ్రాద్ధేప్రశస్తా విషనాడికాః॥

తా॥ స్నానకాలంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్వదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రాయశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థితవిషగడియలు దూష్యము లేదని తాత్పర్యము.

కించ॥ ఆసనే శయనేభోజ్యే మలమూత్రోత్సృజేతథా । ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రవధేప్రశస్తావిషనాడికాః॥

తా॥ ఆసన, శయన, భోజన, మలమూత్ర విసర్జన, అస్త్రప్రయోగాదులయందుకూడా ప్రశస్తములని తాత్పర్యము.

కర్మాచరణ ఫలము.

శ్లో॥ సునిర్వృత్తాక్రియా చేత్స్యాద్దాశౌచనియమైస్సహ । ప్రాప్నువంతిపితృత్వంహి ప్రయతాః కర్తృబంధవః॥

తా॥ మాతాపితృలు మృతిబొందిన సమయమునందు పుత్రులు ప్రేతకర్మములను చక్కఁగనియమయుతముగ నెరవేర్చిరేని యతనిమాతా పితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. అంతయుగాక మాతాపితృలు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు, అట్లగుటచేత ఆనందమునుపొంది తమ పుత్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటుల నాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచన సామర్థ్యంబున పుత్రులు సుఖవంతులై యుందురని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేనకర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే । శ్రేయసాంచాభి వృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్రాదుల యొక్క వంశము అభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతే సుతః । తస్మాత్పుత్ర ఇతి ప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా॥

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్ । ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్ । గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్రస్యపుత్రతా॥

అథ కారుణ్యము.

శ్లో॥ ఆదౌపితా తథామాతా సాపత్నీజననీతథా । మాతామహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్॥ సుతభ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః । దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయక॥ పితృష్వ సామాతృష్వ సాజామాతా భావుక స్నుషా । శ్వశురశ్శ్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురర్థినః ॥

తా॥ ముందు తల్లితండ్రులు, పిదప సవతి తల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహ మాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహులు, మాతామహీమాతుఃపితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు-తనభార్య, కుమారుడు, అన్న, పినతండ్రి, పెదతండ్రి, మేనమామ వీరిభార్యలు, కుమార్తె, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, పినతల్లి, పెదతల్లులు, అల్లుడు, తోబుట్టువుల భర్తలు, కోడలు, భార్యయొక్క తండ్రి, భార్యయొక్కసోదరుడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువు, యాచకులు, వీరలు క్రమముగ కారుణ్యములోనివారలని తెలియవలయును.

ఒకనిని చిరకాలమువఱకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి ఆమెచనిపోయినది. అప్పుడు కర్తృత్వము, యెట్లని కొందరికిలోచును. ఎట్లనగా, పోషకపితుః అని పురుషునకు, పోషకమాతుః అనిగాని, పాలకమాతుః అనిగాని తెలియవలెను.

అక్క = జ్యేష్ఠభగినీ.
చెల్లెలు = కనిష్ఠభగినీ.
అన్న = జ్యేష్ఠభ్రాత.
అన్నకూతురు= జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
అన్నకొడుకు = జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
అప్పకూతురు = జ్యేష్ఠభగినీపుత్రి.
అప్పకొడుకు జ్యేష్ఠభగినీపుత్రుడు.
అప్పమగడు = భావుకుడు.
అమ్మమ్మ = మాతామహి.
అలుడు = జామాత.
కూతురు = దుహిత.
కొడుకుకూతురు= పౌత్రి.
చెల్లెలికూతురు=కనిష్ఠభగినీపుత్రి.
చెల్లెలికొడుకు = కనిష్ఠభగినీపుత్రుడు.
చెల్లెలిమగడు = భావుకుడు.
పినతండ్రికొడుకు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పినతండ్రిభార్య = కనిష్ఠపితృవ్యపత్ని.
పినతల్లికూతురు = కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రి.
పినతల్లికొడుకు = కనిష్ఠమాతృభగినీ పుత్రుడు.
పెదతండ్రి = జ్యేష్ఠపితృవ్యుడు.
పెదతండ్రికూతురు = జ్యేష్ఠపితృవ్య పుత్రి.
తండ్రి = పిత.
తండ్రితండ్రి = పితామహుడు.
తమ్ముడు = కనిష్ఠభ్రాత.
తమ్మునికూతురు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
తమ్ముని కొడుకు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
తల్లిచెల్లెలు = కనిష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్ప = జ్యేష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్పకూతురు= జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రిక.
తల్లియప్పకొడుకు = జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు.
నాయనమ్మ = పితామహి.
పినతండ్రి = కనిష్ఠపితృవ్యుడు.
పినతండ్రికూతురు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రి.
పెదతండ్రికొడుకు = జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పెదతండ్రిభార్య = జ్యేష్ఠపితృవ్యపత్ని.
భార్యసోదరుడు = స్యాలకుడు.
మగనితమ్మునికూతురు = భర్తృకనిష్ఠ భ్రాతృపుత్రి.
మనమరాలు = పుత్రికాపుత్రి.
మేనత్త = పితృభగినీ.
మేనత్తకూతురు= పితృభగినీపుత్రి
మేనత్తకొడుకు= పితృభగినీపుత్రుడు

కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ సంకల్పా సనహోమాష్టక్త్రీ ద్వితీయా వా హానే తథా। అన్నదానే చతుర్థీస్యాచ్ఛేషాస్సంబుద్ధయస్స్మృతాః॥

పారస్కరః॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యదానేచసంకల్పే పిండదానే తథాక్షయే। గోత్రసంబంధనామానీ తథాకల్ప్రతిపాదయేత్॥

తి థి సం క ల్ప ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ యాంతిథిం సమనుప్రాప్య ఉదయంయాతి భాస్కరః। సాతిథిస్సకలాజ్ఞేయా స్నానదానవ్రతాదిషు॥

తా॥ సూర్యుడు ఏతిథియందుదయించునో ఆతిథి స్నానదానవ్రతములు మొదలుగాగల కార్యములందు ఆతిథియే సంకల్పము చెప్పవలయును.

శ్లో॥ యస్మేచమృతకే చైవ సంగమేదంతధావనే। అభ్యంగే చో దధిస్నానే తిథిస్తత్కాలికోభవేత్॥

శర్మవర్మగుప్తదాస నిర్ణయము.

విష్ణుపురాణే॥ శ్లో॥ శర్మేతి బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మేతిక్షత్రసంశ్రయం। గుప్తదాసాత్మకంనామ ప్రశస్తం వైశ్యశూద్రయోః॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు శర్మ, క్షత్రియులకు వర్మ, వైశ్యులకు గుప్త, శూద్రులకుదాస ఇట్లు నామాంతరముండుడ వలయును. ఇదిగాక స్త్రీలకు.

శ్లో॥ దాయీదేవీచగోపీచ అభిధానాన్యను క్రమాత్। త్రియాణా మపివర్ణానాం శ్రాద్ధకర్మ సుపఠ్యతే॥

తా॥ బ్రాహ్మణస్త్రీలకు దాయి, క్షత్రియస్త్రీలకు దేవీ, వైశ్యస్త్రీలకు గోపీ, ఇట్లుగా శ్రాద్ధకర్మలయందు పఠింపవలయునని తా॥

స్వ శా ఖ వి ష య ము.

వసిష్ఠః॥ శ్లో॥ స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్యేషాంవిధిమాచరేత్। అప్రమాణమృషింకృత్వా అంధేతమసిమజ్జతి। స్వకంకర్మ

పరిత్యజ్య యదన్య త్కురుతేనరః। అజ్ఞానాదథవాలోభా త్సతేనపతితోభవేత్ । ఋక్శాఖనైవకుర్వీత స్వకీయంపరశాఖయా । ప్రమాదాద్యదికుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతి । యత్రినాస్తిస్వశాఖోక్తం ఋక్శాఖోక్తం సమాచరేత్ । పునర్నార్హతిసంస్కార మన్యథార్హతిచేత్పునః॥ యజుశ్శాఖా విధానేన యదిబహ్వృచకస్యచ। కృతేచాపిహితత్కర్తా పునఃకుర్యా ద్యథావిధి । ఋక్శాఖావిధినాకర్మయదిస్యాదన్యశాఖనాం। నతత్కర్మపునఃకార్య మితియజ్ఞ విదాంమతమ్॥

తా॥ స్వశాఖవిధిని వదలి యితరశాఖావిధి నవలంబింపఁగూడదు. అట్లునే సేనేని స్వకీయఋషిని తిరస్కరించినవాఁడగును. అదికారణముగ నంథతమస్సను నరకమునంను మగ్నుఁడగును. స్వకీయమగుకర్మను బరిత్యజించి యితరమగు కర్మను అజ్ఞానముచేనైనను. లోభముచేనైనను, చేసినయెడల పతితుఁడగును. ఏశాఖవాఁడాశాఖనువదలివేసి మఱియొక శాఖచేత కర్మనాచరించెనేని మఱల నుపనయన సంస్కారమును జేసికొనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవించనప్పుడు సకలకర్మలను ఋక్శాఖచేత నాచరింపవలయును. అట్లుచేసినయెడలపునస్సంస్కారమును జేయ నక్కరలేదు. యజుశ్శాఖావిధానముచేత బహ్వృచునకుఁ గర్మలనుజేసినయెడల మఱల స్వశాఖోక్తవిధిగా నాచరింపవలయును, అన్యశాఖీయులకు ఋక్శాఖోక్తవిధిచేత కర్మలు జరిపినయెడలమఱలఁ జేయనక్కరలేదని వసిష్ఠుఁడు వచించెనని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వప్రాయశ్చిత్తము.

అనాహితాగ్నేః మరణసంశయే స్నాపయిత్వా॥ కర్తానచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ అముక

గోత్రస్యఅముకనామధేయస్య ఇహజన్మనిజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం మధ్యేవర్తిసికాలే బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకే షుజాగ్రిత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చకృత్వ యాకృతానాం ప్రకాశ కృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్య కృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, ఏవంబహూనాం, బహువిధానాం, సర్వేషాంపాపానాం, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, జ్ఞానతోభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాంబహూనాంబహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పరిషదుపస్థానపూర్వకంశక్య ప్రత్యామ్నాయ రూపేణాచరిష్యే॥ స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్॥

అథపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తస్సోకృత్యఅశేషేహ పరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యమయానమర్పితాం ఇమాం పరిష

ద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామిమాం స్వీకృత్య।... గోత్రస్యశర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని కాలే బాల్యయౌవన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహస్యప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ (మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాఽఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం,మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాంఅవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం, ఏవం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తంఉపదిశేతివిజ్ఞాప్య। పునఃప్రణమేత్॥ హేయజమాన ......తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని కాలేబాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞాన

తో జ్ఞానతశ్చత్వయాకృతేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక ప్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యఃజాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకేభ్యః రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యఃమలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతో భ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతో భ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయాః విముక్తోభూయాః॥ ఇత్యుక్త్వాచైర్వదేత్॥ అథబ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్। ఏవం×ఫ్లం×జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సమస్తదోషనిర్హారణార్థం స్వర్ణ ధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యా చరిష్యే॥

శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పాప ప్రణాశనమ్ । స్వర్ణం హింశంకరంయస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ బ్రాహ్మణాయ సువర్ణ దానం దద్యాత్॥

శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతార మిహాలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మా చ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ధాన్యదానందద్యాత్॥

శ్లో॥ కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఆజ్యదానంద ద్యాత్॥

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః। అనంత పుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏవంగుణ + తిథౌ గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం సకల పాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ నమో స్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥ ×అయంగో గంధః అలంకారార్థా ఇమే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + య్యశర్మాదాతాధర్మపత్నీ సమేతోఽహం ప్రాచీనావీతీ-అస్మత్పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం తుభ్యమహం (సవ్యం) సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా + ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం

దద్యాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహం [illegible]
అథ దశదానానికుర్యాత్ ॥

ఉత్క్రాంతి ప్రయోగము.

అథాతః పైతృమేధిక మనాహితాగ్నేః కస్యచిద్బ్రాహ్మణస్య ప్రాణోత్క్రమణకాలే ప్రాప్తే సతిపుత్రాదిఃకర్తా గోమయేనానులిప్య॥ కుశాదిభూమౌ పరిస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషుపితరం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥ అథ వేదపారగం బ్రాహ్మణమాహూయ॥ స్నాత్వా, ఆచమ్య॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఏవంగుణ + తిథౌ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావిత సకలపాపక్షయార్థం పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞక గోదానంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ఉభాభ్యా మిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః। శ్రీమహా + అయంవ్రాగంధః అలంకారార్థా ఇమేఅక్షతాఃసకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు॥ అథగోపూజాం కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ సువర్ణగోమతుల్యాని వత్సరాణిశతందివి । ప్రాణైఃకంఠగతైశ్చైవ యోగాంధద్యాత్సదక్షిణాం॥ అత్యుత్క్రాంతౌప్రవృత్తస్య॥ సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే॥ తుభ్యం సంప్రదదేధేను మిమాముత్క్రాంతిసంజ్ఞకామ్॥ గవామంగేషు + ప్రయచ్ఛ మే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + శర్మణేబ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + నామధేయఃమమ ధర్మపత్నీసమేతోఽహం...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః

సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతి సంజ్ఞకగోదానం తుభ్య మహం సంప్రదదే నమమ॥

ఇతిజలపూర్వకం దద్యాత్॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం। పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణో నయతుదేవిదక్షిణే। రుద్రాయగాం। తేనామృతత్వమశ్యామ్॥ వయోదాత్రే। మయోమహ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే। కఇదంకస్మాఅదాత్। కామఃకామాయ। కామోదాతా। కామఃప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషాతే కామదక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిగృహ్ణీయాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥ ఇతి దక్షిణాందద్యాత్॥ అనేనమయాకృతేనోత్క్రాంతిసంజ్ఞకగోదానేన దక్షిణాదానేనచపితుః × గోత్రస్య × శర్మణః సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్తు॥

స్త్రీణాంతు॥ మాతుర్గోత్రాయాః × దాయ్యాః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి + గోదానంకరిష్యే॥ ఇతిస్త్రియః॥

తిలపాత్ర దానప్రయోగము.

ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం తిలపాత్ర దానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ తిలాఃపాప హరానిత్యం విష్ణోర్దేహ సముద్భవాః పాపంహరంతు మేక్షిప్రమశశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ + శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం తిలపాత్రదానం సద

త్రీనాకం సతాంబూలం (పా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సు ఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం తుభ్యమహం సంప్ర దదే (నమమ) ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః + గోత్రస్య × శర్మణః పాపక్షయార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరం యస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్త స్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనోస్సముద్భూ తం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతిం ప్ర యచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్య ఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యకృచ్ఛ్రత్రయప్ర త్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంకామయ మానః తుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ) అథదశదానాని॥ ఏవంగు ణ...పుణ్యతిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానాని కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణ మిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్॥ తద భావేదశదాన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥

అథకర్ణమంత్రపఠనము.

ఆచమ్య + పుణ్యతిథౌ పితుః + గోత్రస్య ... శర్మణః సమ స్తపాపక్షయ ద్వారాశాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం కర్ణమంత్ర పఠనంకరిష్యే॥

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం। తదేషా

భ్యుక్తా। సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ। యో వేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యోమన్। సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్త్సహ। బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి। తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। ఆకాశాద్వాయుః। వాయోరగ్నిః। అగ్నేరాపః। అద్భ్యః పృథివీ। పృథివ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యోఽన్నమ్। అన్నాత్పురుషః। స వా ఏష పురుషోఽన్నరసమయః। తస్యేదమేవ శిరః। అయం దక్షిణః పక్షః। అయముత్తరః పక్షః। అయమాత్మా। ఇదం పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా। తదప్యేష శ్లోకో భవతి॥ భృగుర్వై వారుణిః। వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ। అన్నం ప్రాణం చక్షుః శ్రోత్రం మనో వాచమితి। తగ్ం హోవాచ। యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే। యేన జాతాని జీవంతి। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ। తద్బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

అథ స్త్రియాశ్చ ఇతి దక్షిణకర్ణే జపిత్వా॥ ఆయుషః ప్రాణగ్ం సంతను। ప్రాణాదపానగ్ం సంతను। అపానాద్వ్యానగ్ం సంతను। వ్యానాచ్చక్షుస్సంతను। చక్షుష శ్శ్రోత్రగ్ం సంతను। శ్రోత్రాన్మనస్సంతను। మనసో వాచగ్ం సంతను। వాచ ఆత్మానగ్ం సంతను। ఆత్మనః పృథివీగ్ం సంతను। పృథివ్యా అంతరిక్షగ్ం సంతను। అంతరిక్షాద్దివగ్ం సంతను। దివస్సువస్సంతను॥ ఇతి స్త్రియాః॥

———

మరణానంతర మపిపతన్నియమేన కర్తవ్యమ్॥
మరణానంతరే పుత్రాదిః కర్తాస్నాత్వా । ఆచమ్య॥

షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగము.

ఆచమ్య + పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్యసకలపాపక్షయద్వారా సంభావితానాం పాపానాం ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నానమరణకర్ణమంత్ర రాహిత్యపర్యూషితశవఖట్వాదిమరణకాలే ఉత్క్రాంతిధేను దానరాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపాణాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ (సవ్యం) అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి.. యథోక్తదక్షిణా మివస్వీకృత్య॥ (ప్రాచీ నావీతీ) పితుః + గోత్రస్య+శర్మణః+ప్రేతస్యమరణకాలే సంభావితేభ్యః పాపేభ్యః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నాన మరణ కర్ణమంత్ర రాహిత్యపర్యూషిత శవఖట్వాదిమరణోత్క్రాంతి ధేను దాన రాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపేభ్య స్సర్వేభ్యః షణ్ణిమిత్తేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయాదితిభవంతో బ్రువంతు॥ పితుః × గోత్రస్య × ప్రేతస్యదహనాధి కారయోగ్యతాసిద్ధి × రస్తు॥ (ఇతిపరిషద్బ్రూయాత్) అథ కృచ్ఛ్రత్ర యప్రత్యామ్నాయ గోదానప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం పితుః షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్తసిద్ధిం కామయమానః తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) (ఉపవీతీ) ఏవం (త్వయా) (మయా) ఆచరితేసతి (ప్రాచీనావీతీ) పితుః పైతృమేధికారయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పైతృమేధికార సిద్ధిరస్తు॥

అథ తిథివార నక్షత్రాది ప్రాయశ్చిత్తము.

౧ - ౬ - ౧౧ నందాః	నంద తిథి రిక్త తిథిమరణే
౪ - ౯ - ౧౪ రిక్తాః	ధాన్యదానం కుర్యాత్॥
౨ - ౭ - ౧౨ భద్రాః	భద్రతిథిమరణే భూదానంకుర్యాత్॥

భాను - భౌమ - భృగుశనివాసరేషు వస్త్రదానందద్యాత్॥

ద్విపాది త్రిపాదినక్షత్ర మరణే హిరణ్యదానంకుర్యాత్॥

ధనిష్ఠా పంచకమరణే కాంస్యదానం కుర్యాత్॥

త్రిపుష్కరమరణే గోభూతిలాదిచ కుర్యాత్॥

అథప్రయోగః॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా × తీ) పితుః × గోత్రస్య + శర్మణః × ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథివార నక్షత్రత్రిపుష్కరాదిదోష పరిహారార్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్తసం + కర్తుం అధికార సంపదస్తు॥ తదంగ బ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యే॥

ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణు... ఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ నమోఽస్త్వనంతాయ × యుగధారిణేనమః॥ గంధాద్యా ఇమే ఆపః పుష్పాద్యాః ఇమేతిలాః॥ నందతిథి మరణే ధాన్యం॥ ధన్యంకరోషి × చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ రిక్తతిథిమరణే ధాన్యదానం దద్యాత్॥ భద్రతిథి మరణేభూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వరాహేణసముద్ధృతా। అనంతసస్యఫలదా తతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు॥ భూదానందద్యాత్॥ భానుభౌమభృగు శనివాసరేషు వస్త్రదానం॥ శీతవాతోష్ణ + చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ ద్విపాఽత్రిపాదినక్షత్రమరణే వస్త్రసహితహిరణ్యం॥ శీతవాతోష్ణ × చ్ఛమే హిరణ్యగర్భ × చ్ఛతు॥ దద్యాత్॥ ధనిష్ఠాపంచకమరణే కాంస్యదానం॥ శ్లో॥ కాంస్యం బ్రహ్మమయంప్రోక్తం నక్షత్రోద్భవదోషహా

త్ । భాజనం యుర్త్య దేవానామిత శ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛతు॥ దద్యాత్ ॥ త్రిపుష్కరాదిమరణే గోభూతిలదానానిచ కుర్యాత్ ॥ వతద్విహ్యా భావేయథాశక్తి హిరణ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥

ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధాన ప్రయోగము.

ఆచమ్య + ఏవంగుణ × తిథౌ(ప్రా)చీనావీతీ)పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధానంకరిష్యే తదంగా ఉగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) యత్రాగ్ని ప్రాప్య తే × భూర్భువస్సువరోమి త్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । భూర్భువస్సువరోమ్॥ అథ ప్రేతస్య దక్షిణహస్తే సమిధమారోప్యహస్త మన్వారభ్య॥ ఓమ్ ఉపావరోహజాతవేద ఇమం తగ్గ్ స్వర్గాయలోకాయ నయప్రజానన్। ఆయుఃప్రజాగ్ంరయి మస్మా సుధేహి ప్రేతాహుతిశ్చాస్యజుష స్వస్వాహా॥ తాంసమిధం అగ్నౌ ప్రక్షిప్య॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య । త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్త హస్త శ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః । త్రిపాత్ప్రసన్న వదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః । స్వాహాంతు దక్షిణేపార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచంస్రువమ్। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతుధారయన్ । మేషారూఢంజటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్ । ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీన మేవంధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్। ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగర్భే అంతః। సవిజాతస్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వతో ముఖః॥ మహ్యాగ్నే

మమ॥ అభిముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। సుముఖోభవ। వరదోభవ॥ ఓంభూర్భువ + ప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః॥ కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః॥ వైశ్వానరాయ నమః॥ జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాదిదర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్। దక్షిణతః। పశ్చాత్। ఉత్తరతః। ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్సంస్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి పాత్రాణిప్రయునక్తి। దర్వీఽఽజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణప్రావితి। సమానాగ్రాద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌపవిత్రే కురుతే। అద్భిరనుమృజ్య। ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యామపఆనీయ। హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా। త్రిరుత్పూయ। సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య।పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా।త్రిః ప్రోక్ష్య।ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య। ఉదీచోంగారాన్నిరూహ్య। తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాతృణేనాధో గామిన్యాదీప్తాఽజ్యేప్రతిఫలీకృత్య। ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిః పర్యగ్నికృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రేఽనుప్రహరతి। స్రుక్స్రువావగ్నౌప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునఃప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య।నిధాయ। దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥ ఓంఓం॥ సంకల్ప ప్రభృతివిపతక్షణపర్యంతం మధ్యేసంభావిత

పమ స్తదోషనివారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువ స్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ ఏకంద్వేత్రీణిచత్వారి॥ అ యాశ్చాగ్నేస్యనభిశ స్తీశ్చసత్యమిత్వమయాఅసి। అయసామనసాధృ తో యసాహవ్యమూహిషేయానో ధేహిభేషజగ్ం స్వాహా॥ అయ సేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ ఓంభూర్భువ స్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ॥ అదితేన్వమగ్గ్ స్థాః+ దేవసవి తః ప్రాసావీః॥ ఓంఓం + ఏవంగుణ+తి థౌ + (ప్రా+తీ) పితుః+గో త్రస్య+శర్మణః ప్రోతస్యబహూనాం అనేకదినేషు పాకయజ్ఞవ్రతలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం న ప్తహోతారం హోష్యామి॥ (సవ్యం) తూ ష్ణీంసమంతం పరిషిచ్య॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః॥ అచ్యుత పాజాఅగ్నీత్। అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగరా। అయాస్యఉద్గా తా। వాచస్పతేహృద్విధేనామన్। విధేమతేనామ, విధే స్త్వమస్మా కంనామ। వాచస్పతిస్సోమమపాత్। మాదైవ్య స్తంతుశ్ఛేదిమామా నుష్యః। నమోదివే నమఃపృథివ్యైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ। తూష్ణీముత్తరపరిషేచ నంకృత్వా॥

అథ ఔపాసనము.

ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం—త్యర్థం (ప్రా+తీ) పితుః+గోత్ర స్య+శర్మణః ప్రోతస్యసాయంప్రాతరౌపాసనంతండులైర్హోష్యామి॥ (సవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా+అదితేనుమన్యస్వ×ప్ర

సువ్॥ఓంఓం×తిథౌ×(ప్రా...తి)పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః...ప్రేతస్య అతీతకాలఔపాసనానంతర తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం సద్యస్కాలే ఔపాసనాధికార సిద్ధ్యర్థం హిరణ్యదానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) తండులా వైశ్వదేవత్యాః పాకేనాన్నం పచతి మె। తస్మాత్తండులదానేన అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥,హిరణ్యగర్భగ... మే॥ ... సంప్రద దేనమ మ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్।ఓంసూర్యాయస్వాహా-సూర్యాయేదంనమమ॥ అగ్నయేస్వాహా - అగ్నయఇదంనమమ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ తూష్ణీంపరిషిచ్య॥ అగ్నేత్వన్నో అంతమః...అఘాయతస్సమస్మాత్॥ హోమసాద్గుణ్యార్థం అనాజ్ఞాతత్రయమంత్ర జపంకరిష్యే॥ అనాజ్ఞాతం ...అనే ... హూమేనభగ...ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

అథ పైతృమేధిక కర్మారంభము.

ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఔపాసనాగ్నినా పైతృమేధికేన కర్మణా సగ్ంస్కరిష్యే॥ (సవ్యం)

స్త్రీకి నీలాగున సంకల్పము జేయవలయును.

యజమానస్య మాతరం... గోత్రాం ... దాయీం ప్రేతాం ఔపాసనాగ్నినా పైతృమేధికేన కర్మణా సగ్ంస్కరిష్యే॥ ఇతిస్త్రియః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నేః పశ్చాద్దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాం స్త్సగ్గ్‌స్తీర్య॥ తేషుతిలానవకీర్య॥ తేషుదర్భేషు సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మంత్రేణప్రేతం దక్షిణశిరసగ్ం సంవేశయంతి॥ సర్వత్ర ప్రాచీనావీతీ ఏవ॥

పురుషునకు } సర్వస్య ప్రతిశీవరీభూమి స్త్వోపస్థ అధిత। స్యోనాస్మైసుష
దాభవ యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః॥

స్త్రీకి } సర్వస్య ప్రతిశీవరీభూమిస్త్వోపస్థ అధిత। స్యోనాస్యైసుష
దాభవయచ్ఛా స్యైశర్మసప్రథాః॥

ఏవంగుణ... తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్య ఔపాసనాగ్నౌ పైతృమేధిక హోమంకరిష్యే॥ (అపసవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ...జాతవేదసేనమః॥ (ఇచ్చట తిలలే ప్రధానము) ఔపాసనాగ్నే ర్దక్షిణతః అప్రదక్షిణం దర్భైః పరిస్తీర్య॥

అగ్నేర్దక్షిణతః దర్భాన్ సగ్ స్తీర్య॥ దర్వీమాజ్యస్థాలీం ప్రోక్షణీ మితరదర్వీం నిధాయ, ఏకేనదర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ తృణంకాష్ఠం వాతద్ధ్రాయాభిన త్తి॥ ననఖేన॥ అపఉపస్పృశ్య॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణ్యా మవదాయ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంమృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా। త్రిః ప్రోక్ష్య॥ శేషముత్సిచ్య। ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్య స్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య। దక్షిణతోఽంగారంనిరూహ్య। తస్మిన్నధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భేణాఽవద్యుత్య। ఏకదర్భాగ్రింపరిచ్ఛిద్య। ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా। దక్షిణతఉద్వాస్య। అంగారంప్రత్యూహ్య। దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। దక్షిణాగ్రమ

గ్నౌ ప్రహరతి । స్రుక్స్రువావాదాయ । అగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భేణ సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ॥ దర్భముష్టిస్సగ్స్పృశ్య ప్రత్యగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । తూష్ణీమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

తతః కర్తావామహస్తేన ప్రేతమన్వారభ్య॥ (కర్త) తన యెడమచేతితోఁ బ్రేతను బట్టుకొని ద్వాదశ గృహీతే నాజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా॥ ఓం తంత్వాసించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనం చ॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ మంత్రః॥ పరేయువాగ్ంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పంథామనపస్పశానం । వైవస్వతగ్ం సంగమనం జనానాంయమగ్ం రాజానగ్ం హవిషాదువస్యత స్వాహా॥ యమాయ రాజ్ఞ ఇదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా॥ తూష్ణీమ్ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

దక్షిణేనౌపాసనాగ్నిం పరిశ్రితే దేశే॥ ఔపాసనాగ్నికి దక్షిణపుతట్టు మరుగు కట్టిన ప్రదేశమందు.

ప్రేతస్య కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా - దేశాచారేణ గ్రాహ్యం	ప్రేతకుఁ దలవెంట్రుకలు గడ్డము మొదలైన వానిని వపనముఁ జేయించవలయును దేశాచారముల చేతనే జరపవలయును.
స్నాపయిత్వా॥ వస్త్రాదిభిరలంకృత్య	ప్రేతను స్నానముఁ జేయించి విభూతి మొదలగు వానిచేతనలంకరించి,
శుక్లసూత్రేణ హస్తయోః పాదయోశ్చాంగుష్ఠౌ బధ్వా	తెల్లని దారముచేత ప్రేతకాళ్ల బొటనవ్రేళ్లను చేతులబొటనవ్రేళ్లను గట్టవలయును.
శిరసినలదమాలామాబధ్య॥	ప్రేతతలనువట్టివేళ్లతోఁగట్టి

ఔదుంబర్యామా సంద్యాకృష్ణాజి నందక్షిణాగ్రీవమథర లో మా స్తీర్య॥	అత్తికొమ్మలతోఁ జాడెను గట్టి దానిమీఁదఁ గృష్ణాజినమును దాని వెంటు్రకలు తలతట్టుక్రిందికి నుం డునట్లు బరచి,
తస్మిన్ప్రేతముత్తానం నిపాత్య॥	ఆపాడెమీఁదఁ బ్రేతను వెల్లికలఁ బరుండఁబెట్టి,

ఇదంత్వావస్త్రమితి మన్త్రేణ ప్రేతస్య పాదాదిశిరః పర్యతం ప్రచ్ఛాధ్య॥

ఇదంత్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగన్న పైతదూహ యదిహో బిభః పురా। ఇష్టాపూర్తమనుసం పశ్య దక్షిణాం యథాతేదత్తం బహుధా విబన్ధుషు॥

తతఃకర్త్రాదీనా వస్త్రాణి, వాసశ్ఛధృత్వా॥

(ఉపవీతీ) ఆచమ్య...(శ్రీకృష్ణాయనమః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ప్రేతౌపాసనాగ్నౌ ఉపచరితం చరుగ్ం శ్రపయిత్వాఽభిఘార్య॥ తతఃవాహకాన్ వృణుయాత్ (వాహకులకు వరణమియ్యవలయును) తేషాం నూతన వస్త్రాణి దద్యాత్॥ తేనివీతినో భూత్వా (వాహకులు యజ్ఞోపవీతము దండగా వేసికొని) సంభారానాదాయాగ్నిం ప్రథమా గచ్ఛంతి॥

సంభారవస్తువులను అగ్నిని దీసికొని (కర్త) ముందుగా పోవలయును

తీసుకుని పోవలసిన వస్తువులు.

అగ్నిని-చరువును, మేకను, బంగారు తునకలును-ఆవ్యము-దర్భలును-శేతిపాత్రిను-ప్రోక్షణీ పాత్రను-కొయ్యమేకును-ఇతరదర్విని-ఉదకమును-నువ్వులను-బియ్యమును-మూఁడు పలాశకొమ్మలను-లేక జమ్మికొమ్మలను-త్రాఁటిని-ప్రేతతోఁగూడఁ దీసికొని పోవలయును,

పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాన నష్టపశుర్భువనస్యగోపాః। సత్వైతేభ్యః పరిదదాత్విత్పృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యసుప్రవిదత్రేభ్యః॥

వాహకులు ఈ మంత్రముతో ప్రేతను మోసికొని పోవలయును.
ప్రేతను బండిమీఁదఁ దీసికొని పోవుపక్షమందు.

ఇమౌయునజ్మితేవహ్నీ అసునీథాయవోఢవే। యాభ్యాం యమస్య సాదనగ్ం సుకృతాం చాపిగచ్ఛతాత్॥

శ్మశానమార్గస్య చతుర్థాంశంగత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య॥ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్సగ్గ్స్తీర్య। తిలాన్ వికీర్య॥

తతస్సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మంత్రేణ ప్రేతం దక్షిణ శిరసం నిధాయ॥

పురుషమంత్రః	స్త్రీప్రేత నిధానమ్
సర్వస్యప్రతిశీవరీ భూమి స్త్వోపస్థ ఆధిత। స్త్వైనాస్మైసుషదాభవయచ్ఛాస్మైశర్మసప్రథాః	సర్వస్యప్రతి శీవరీభూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత। స్త్వైనాస్యైసుషదాభవ యచ్ఛాస్యై శర్మసప్రథాః

తత్ర ప్రేతస్యచతుర్దిక్షు కాకపాదముల్లిఖ్య। తేషు దర్భానాస్తీర్య। దర్భే పర్యేత త్తిలోదకాన్యు పతిష్ఠంతు॥ ౪॥

పథివాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి॥ ౪॥

ఏత త్తిలోదకాన్యు పతిష్ఠంతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా॥ (పుత్రాదయః) ఏకవాససోదక్షిణా న్కేశానుద్గ్రథ్య సవ్యాన్విస్రస్య॥

పుత్త్రులు మొదలగువారు ఏకవస్త్రము గలవారలై జుట్టు రెండుభాగములుచేసి కుడివైపుది ముందుముడివేసి యెడమది విడదీసి

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతితి॥ ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాఃతి॥ ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

అపనశ్శోశుచద్దఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్॥ (కుడితొడలఁగొట్టుకొనుచు 3 మాఱులు ప్రేతకునగ్నికిని ప్రదక్షిణముగాఁ దిరుగవలయును.)

తతస్సవ్యానుద్గ్రధ్య । దక్షిణాన్కేశాన్విస్రస్య ।

(జుట్టునెడమవైపు కేశములను ముడివేసి కుడివైపు కేశములను విడఁదీసి)

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

పూషేమా ఆశాఇతి మంత్రేణ ప్రేతం ఇత్యాఽనీయ॥ పూషేమాఆశా అనువేదసర్వాస్సో అస్మాగ్ం అభయతమేననేషత్, స్వస్తిదా అఘృణి స్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పురపతు ప్రవిద్వాన్॥ ద్వితీయ మధ్వనోగత్వా॥ ధాత్రేణ భూమావాకాశ పాదవదుల్లిఖ్య । ప్రోక్ష్య । పూర్వోక్త ప్రకారేణ సర్వం కుర్యాత్॥ ఆయుర్విశ్వాయురితి మంత్రేణ ప్రేతమను మంత్రయేత్॥

ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతిత్వా పూషాత్వాపాతు ప్రపథే పురస్తాత్ । యత్రాసతెసుకృతో యత్రతేయయుస్తత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతు॥

తృతీయమధ్వనో గత్వా॥ పూర్వోక్త ప్రకారేణ ప్రదక్షిణాది సర్వంకుర్యాత్॥

తృతీయపర్యాయాంతే చరుస్థాలీంభింద్యాత్॥

ఫుశః ప్రేతం తూష్ణీమాదదతే॥ (మంత్రము చెప్పకుండా ప్రేతను నెత్తికొని)

దహన ప్రయోగః

దహనదేశంగత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ తత్ప్రేతందక్షిణా శిరసం నిధాయ॥ ఏషా వై దేవమనుష్యాణాగ్ం శాంతాదిక్ । తాం వైనాన నూత్క్రామంతి॥ (ఇతిజపిత్వా) ఉత్క్రామంత్యుదీచో గచ్ఛంతి, (అందఱు ఉత్తరపు తట్టుకు వెళ్లవలయును) (ప్రత్యేత = తిరిగివచ్చి) పలాశశాఖయా (అభావేశమీశాఖయావా) అపేతవీతేతి సగ్ంహిత మన్త్రేణ దహనదేశం సంమృజ్య॥

అపేత వీత విచసర్పతాతో యే త్రస్థ పురాణా యేచ నూతనాః। అదాద్విదాయ మోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమంపి తరోలోకమస్మై॥

అపఉపస్పృశ్య। తత్రహిరణ్య శకలాన్ నిక్షిప్య। దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య పలాశాదిభిః యథాసంభవకాష్ఠైః దారుచితిం కృత్వా॥ చితేఃపురస్తాదౌపాసనాగ్నింనిధాయ। దక్షిణాభిముఖనః॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ యజమానస్య పితుః ..గోత్రస్య...శర్మణః...ప్రేతస్యఅంతరాగ మనతద్దోష పరిహారార్థం పథికృతేష్టి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥...పరిషద్బ్రూయాత్॥...కాలే అధికారసిద్ధిరస్తు॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్। దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భైరౌపాసనాగ్నిం ప్రేతందారు చితించ పరిస్తీర్య

(ప్రేతకు అగ్నికి కాటికి తూర్పు పడమటులయందు వేసెడి దర్భలు దక్షిణాగ్రములుగాను, దక్షిణోత్తరములయందు వేసెడి దర్భ

లు తూర్పు కొనలుగా నుండవలయును.)

అగ్నె ర్దక్షిణతః దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య । తేషుదర్భేషు । ప్రకైకశః । దక్షిణాపవర్గం పాత్రాణి సాదయతి॥ దర్వీమాజ్య స్థాలీం ప్రోక్షణీం స్రువంచ నిధాయ!

ప్రేతస్య హస్తయోః పాదయోశ్చాం గుష్ఠ శుక్ల సూత్రే ఛిత్వా (ప్రేతయొక్క కాళ్లు చేతులు కట్టిన సూత్రము తీసి వేసి,

ఆసందీ మపవిధ్య (పాడెనుకట్టినదారమును త్రెంచి,) కృష్ణాజినే ప్రేతం నిధాయ। ప్రేతం దారుచితిం పాత్రాణి చసంప్రోక్ష్య। ఏకేన దర్భేణ పవిత్రం కృత్వా । తృణం కాష్ఠం వాంతర్ధాయ । ఆఛినత్తి । ననఖేన । అపఉపస్పృశ్య । పవిత్ర మద్భిరను మృజ్య । ప్రోక్షణ పాత్రమాదాయ । ప్రోక్ష్య । తస్యామప ఆనీయ । హస్తయో రంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రి రుత్పూయ అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య । పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా । తతఃప్రోక్షణోదకేన ప్రేతందారు చితింపాత్రాణిచప్రోక్ష్య । ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతో నిధాయ । తత్పవిత్రమాజ్యస్థాల్యామాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాం తర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య । దక్షిణతోఽంగారం నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాఽవద్యుత్య । ఏకదర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య। ప్రక్షాళ్య । ఆజ్యేప్రత్యస్య। ఏకముప్రక్షిణం పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణత ఉద్వాస్య । అంగారంప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రే పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యంత్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య । ప్రక్షాళ్య । పవిత్రమగ్నౌప్రహరతి। స్రుక్స్రువావాదాయ। తదగ్నౌప్రతితప్య । దర్భేణ సమ్మృజ్య।

పునఃప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। నిధాయ। దర్భమద్భిస్సగ్ స్పృశ్యప్రత్యగ్ర మశ్నా ప్రహరతి। చిత్యాపహాతూష్ణీమ ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య।

భువనస్యపత ఇదగ్ంహవిః (ఇతిరాజగవీముపాకరోతి॥ తదభావేయథాశక్తి హిరణ్యంవా ఏకదర్భంవా నిధాయ॥

అథస్రువేణాజ్య మాదాయ॥ అగ్నయే పథికృతేస్వాహా॥ అగ్నయే పథికృతఇదం (నమమ) అగ్నయే రయిమతే స్వాహా। అగ్నయే రయిమతఇదం (నమమ)

తాంరాజగవీం కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాః జ్ఞాతయః కర్తారో న్వారభంతే

(ముందుస్త్రీలును, పిమ్మట చిన్నవాండ్రు మొదలు వరుసగా పుత్రులును అపరకారమే జ్ఞాతులును, గోవునుదాఁకవలయును.

అపశ్యామయువతిర్మంత్రైః తిసృభిఃరాజగవీం ప్రేతం దాహచితించతిః ప్రసవ్యం పరిణీయ (రాజగోవును ప్రేతకుఁ గాష్ఠమునకుఁ జుట్టుమూఁడుమాఱులు ప్రదక్షిణముగాఁ దిప్పవలయును,

అపశ్యామయువతిమ్మాచరంతీం మృతాయజీవాం పరిణీయమానామ్। అంధేనయా తమసా ప్రావృతాఽస్తి ప్రాచీమ వాచీమవయన్నరిష్ట్యై। మయైతాం మార్గ్ంస్తాంభ్రియమాణా దేవీసతీ పితృలోకం యదైషి। విశ్వవారానభసా సంవ్యయంత్యు భానోర్లోకాపయసాఽవృణీహి॥

రయిష్ఠామగ్నిం మధుమంతమూర్మిణ మూర్జస్వంతంత్వాపయసోపసగ్ం సదేమం। సగ్ం రయ్యాసము వర్చసా సచస్వానస్స్వస్తయే॥

యేజీవా ఇతిమన్త్రేణ రాజగవీ మభిమన్త్ర్య ॥

యేజీవా యేచమృతా యే జాతా యేచ జన్త్యాః । తేభ్యో ఘృతస్యధారయిత్తుం మధుధారావ్యున్దతీ॥ ఇతిరాజగవీ మభిమంత్రింకృత్వా॥ మాతా రుద్రాణా మితిమంత్రేణ రాజగవీ విసర్జనం కుర్యాత్॥ మాతా రుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్ంస్వసాఽదిత్యానామమృతస్యనాభిః । ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మా గామనాగా మదితింవధిష్టపిబతూదకం తృణాన్యత్తు॥ ఓముత్సృజత॥ ఇతివిసర్జనంకుర్యాత్॥

ప్రేతపత్నీ విషయః॥ ఇయంనారీ పతిలోకం వృణానా నిపద్యత ఉపత్వా మర్త్యప్రేతమ్ । విశ్వంపురాణమను పాలయంతీ తస్యైప్రజాం ద్రవిణంచేహ ధేహి॥

పత్నీంప్రేతేన సహశాయ యతి యది జీవితుమిచ్ఛేత్ మృతస్యభ్రాతా పుత్రోవా॥ ఉదీర్ష్వనార్యభి ఇతిమంత్రేణ తాంపత్నీ ముత్థాపయేత్॥

ఉదీర్ష్వనార్యభి జీవలోక మితాసుమేత ముపశేషఏహి । హస్తగ్రాభస్యదిధిషో స్త్వమేతత్పత్యుర్జనిత్వమభిసంబభూవ ॥

నస్త్రియః ఏతన్మంత్రద్వయం సపుత్రస్యనాస్తి ॥ అత్రపత్నీ యదిజీవతిశ్చే త్సహస్రమూల్యంవాఽనడ్వాహంవా ఆచార్యాయ దద్యాత్ ।

(నస్త్రీప్రేతా యాహస్తనమార్జనమ్) (స్త్రీకి హస్తసమార్జనము కూడదు)

సువర్ణగ్ంహస్తా ఇతిమన్త్రేణ అష్టాదశప్రతిగ్రహాపరిహారార్థం ప్రేతహస్తా సువర్ణేనసంమృజ్య। తత్సువర్ణం ఆచార్యాయ దద్యాత్॥

సువర్ణగ్ంహస్తా ద్దాదదా నామృతస్యశ్రియై బ్రహ్మణ్తే జసేబలాయ। అత్రైవత్వమిహవయగ్ంసుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

క్షత్రియప్రేతహస్త సమ్మార్జనమంత్రః

ధనుర్హస్తా ద్దాదదానామృతస్యశ్రియై క్షత్రాయౌజసేబలాయ। అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

వైశ్య ప్రేతహస్త సమ్మార్జన మంత్రః

మణిగ్ం హస్తాద్దాదదానా మృతస్యశ్రియైవిశే పుష్ట్యైబలాయ। అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

ఇమమగ్నే చమసమితి మంత్రేణచితౌ ప్రేతం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥

ఇమమగ్నే చమసంమావి జీహ్వరః ప్రియో దేవానాముతసోమ్యానామ్। ఏషయశ్చమసో దేవ పానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్॥ (అగ్నేర్వర్మేతిపత్నీ ముఖానలోకనంకుర్యాత్) అగ్నేర్వర్మ పరిగోభిర్వ్యయస్వసంప్రోర్ణుష్వమేదసా పీవసాచ। నేత్వాధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధద్విధక్ష్య న్పర్యఙ్ఖయాతై॥

ప్రేతాగ్ని నిక్షేపణమ్

పురస్తాత్ ప్రేతౌపాసనా దుల్ముకమాదాయచితేః పురస్తా ద్దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్,

పురుషస్య	స్త్రియః
మైనమగ్నే విదహోమాఽభిశో చోమాస్యత్వచంచిక్షిపోమా శరీరమ్ । యదాశృతంకరవో జాతవేదో థేమేనం ప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదాకరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తా త్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥ ఇతిప్రేతదక్షిణభుజ మూలేగ్ని నిక్షేపణం కుర్యాత్ ...	మైనామగ్నే విదహోమాఽభిశో చోమాస్యా స్త్వచంచి క్షిపోమా శరీరమ్ । యదాశృతంకరవో జాతవేదోథేమేనాంప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదా కరసి జాతవేదోథేమేనాం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసు నీతి మేతామథాదేవా నాంవశ నీర్భవాతి ॥ ఇతిస్త్రీణామూహః ॥

ప్రాణాయతనేషు నవరంధ్రేషునాసికా రంధ్రద్వయ నేత్ర ద్వయ కర్ణద్వయ గుహ్య శిశ్న నాభిషు హిరణ్యశకలా న్యాజ్య బిందూ న్నిధాయ ॥ (సర్వస్యదక్షిణస్యాగ్రే)

ప్రేతోపస్థానమ్ ॥ సూర్యంతే చక్షుర్గచ్ఛతువాత మాత్మా ద్యాంచగచ్ఛపృథివీంచధర్మణా । అపోవాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషుప్రతి తిష్ఠాశరీరైః ॥ సర్వేజ్ఞాతయః ప్రేతో పస్థానం కృత్వా ॥

అనంగా చితికిఁ బడమటిగా బల

అజబంధనం । జఘనేనచితిమ జమ , ములేని త్రాటిచేత మేకను బలేన శుల్బేన సంబధ్నాతి ॥ ... గట్టవలయును,

అజోభాగస్తపసా ఇతి మంత్రేణ అజమభిమంత్ర్య ॥ అజో భాగస్తపస్తాతంతపస్వతం తే శోచిస్తపతు తంతే అర్చిః । యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వహేమగ్ం సుకృతాం యత్ర లోకాః ॥ అయంవైత్వమస్మాదధి త్వమేతదయంవై తదస్య యోనిరసి । వైశ్వానరః పుత్రః పిత్రేలోకకృజ్జాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః ॥ అజాఽభావేదర్భేణ కార్యం ॥ ఉద్వయంతమస స్పరి పశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ నారాయణ- నారాయణ!

ఆజ్యాహోమః ॥ యఏతస్యపథోగోప్తార ఇతి ప్రతి మన్త్రం చితేః పురస్తాద్దక్షిణాముఖ స్తిష్ఠన్ పక్షస్యాగ్నౌ నవస్రుచాహుతీ ర్జుహోతి ॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ దర్వ్యాజ్య మాదాయ । యఏతస్యపథోగోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథోగోప్తృభ్య ఇదం (నమమ) ౧ ॥ యఏతస్యపథో రక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథో రక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౨ ॥ యఏతస్యపథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథోభిరక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౩ ॥ ఖ్యాత్రే స్వాహా । ఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౪ ॥ అపాఖ్యాత్రేస్వాహా । అపాఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౫ ॥ అభిలాలపతేస్వాహా । అభిలాలపత ఇదం (నమమ) ౬ ॥ పలాలపతేస్వాహా । పలాలపత ఇదం

(నమమ) ౭ ॥ అగ్నయేకర్మకృతేస్వాహా । అగ్నయేకర్మ కృత
ఇదం (నమమ) ౮ ॥ యమత్వాఙ్గి మస్తస్మైస్వాహా । యమా
యరాజ్ఞ ఇదం (నమమ) ౯ ॥ ఇతిహుత్వా ॥ అనంగా (కర్త) చి
తికిందూర్పున దక్షిణముఖుడుగా నిలుచుకొని ప్రేతయొక్క రొమ్ము
మీందనుంచిన యగ్నిలో తొమ్మిది యాహుతులును పైమంత్రము
లతో హోమముం జేయవలయును.

అత్రి స్త్రీణాం విశేషః

యఏతస్యాః ప్రథోగోప్తా రక్షితభ్యస్స్వాహా (ఇతిస్త్రియః ॥)
యఏతస్యాః ప్రథో రక్షితార స్తేభ్య స్స్వాహా । యఏతస్యాః ప్రథో౽
భిరక్షితార స్తేభ్యస్స్వాహా ॥ శేషం పూర్వవత్ ॥

మరణకాలే తిథ్యాది ప్రాయశ్చిత్త హోమాః

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ యజమానస్య పి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథి వార నక్ష
త్ర త్రిపుష్కర-ద్విపుష్కర-కృష్ణపక్ష-దక్షిణాయనమరణేచ యోదో
షస్సమ జనితద్దోష పరిహారద్వారా సర్వేషాం సపిండానా మా
యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే ॥
(ఇతిసంకల్ప్య)

దుష్టతిథి హోమః ॥

అగ్నే యంయజ్ఞమధ్వ రంవిశ్వతః పరిభూరసి । సఇద్దేవేషు గ
చ్ఛతిస్వాహా । దేవేభ్య ఇదం (నమమ) ॥ అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో
దేవయతాం చక్షుర్దే వానాముత మర్త్యానామ్ । ఇయక్షమాణా

భృగుభిస్సజోషాస్స్వాహా । అగ్నయే జాతవేదస ఇదం (నమమ)

పాపగ్రహ వారిహోమః ॥

అగ్నిర్నాథయిమశ్ఛన్నపహోప్య షమ్మేవద్ధివేదవే । యశసంస్త్రీరవత్తమగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయ ఇదం (నమమ)

మాఘనక్షత్ర హోమః ॥

గోమాగ్ం అగ్నేఽవిమాగ్ం అశ్వీయజ్ఞో నృవత్సఖాసదమిదప్రమృష్యః । ఇడావాగ్ం ఏషో అసుర ప్రజావాన్ దీర్ఘోరయిః పృథుబుధ్న స్సభావాన్స్వాహా । అగ్నయే గోమత ఇదం (నమమ) ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ం స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదం (నమమ) ...

ధనిష్ఠాపంచక హోమః ॥ వహవపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైతాన్ వేత్థ నిహితాన్ పరాకే । మేదసః కుల్యా ఉపతాన్ స్రవంతు సత్యా ఏతా ఆశిషస్సంతు కామైస్స్వాహా । అగ్నయే జాత వేదస ఇదం (సమమ)...

యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రిం ధేనుమివాయతీమ్ । సంవత్సరస్య యాపత్నీ సానో అస్తు సుమంగలీ స్వాహా ॥ యాంజనా ఇదం (నమమ)

ఇయమేవ సాయా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛదంతరస్యాం చరతి ప్రవిష్టా । వధూర్జజాన నవగజ్జనిత్రీ త్రయ ఏనాం మహిమానస్సచంతే

స్వాహా । వధ్వైసూర్యా యేదం (నమమ) ఛందస్వతీఉషసా పే పిశానె సమానం యోని మనుసంచరంతీ। సూర్యపత్నీ విచరతః ప్రజానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరిరేతసా స్వాహా । వధ్వై సూర్యాయేదం (నమమ)...

ఋతస్య పంథామనుతిస్ర ఆగుస్త్రో ఘర్మాసో అనుజ్యోతిషాగుః । ప్రజామేకారక్షత్యూర్జమేకావ్రత మేకారక్షతి దేవయూనాగ్ స్వాహా॥ వధ్వై సూర్యాయేదం(నమమ)ఔలూఖలాగ్రావాణో ఘోషమక్రత హవి కృణ్వం తఃపరివత్సరీణమ్। ఏకాష్టకే సుప్రజావీరవంతో వయగ్గ్స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా । అగ్నయే జాతవేదసఇదం నమమ ॥ ఏకాష్టకాతపసా తప్యమానాసంవత్సరస్య పత్నీదుదుహేపంపీనా। తందోహ ముపజీవాథపితర స్సహస్రధార సుముష్మీల్లో కేస్వాహా । పితృభ్య ఇదం (నమమ)

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కరమరణే ॥

అస్మాత్వమధిజాతోసిత్వ దయంజాయతాం పునః । అగ్నయే వైశ్వానరాయసువర్గా యలోకా యస్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరాయసువర్గాయలోకాయేదం (నమమ)

కించ॥ శ్లో॥ శాలిపిష్టమయం తత్రశరీరం కారయేద్బుధః । శూర్పే నిధాయా లంకృత్య మన్త్రవద్దాహ యే త్తతః

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కర నిర్ణయము

ఆదివారము ద్వాదశిమఖ, సోమవారము ఏకాదశి విశాఖ,

మంగళవారము దశమి ఆర్ద్ర, బుధవారము తృతీయ మూల, గురువారము షష్ఠీ శతభిషము, శుక్రవారము ద్వితీయ రేవతి, శనివారము సప్తమి ఉత్తరాషాఢ, ఈప్రకారంకూడగా త్రిపుష్కర మనఁబడును,

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఘాయుక్తా విశాఖై కాదశీందునా । కుజార్ద్రా దశమీచైవ ద్వితీయా భృగురేవతీ । తృతీయా బుధమూలేన గురుషష్ఠి శతోడునా । సప్తమ్యాషాఢ మందాభ్యాం సప్తయోగా స్త్రిపుష్కరాః ॥

ద్విపుష్కరః ॥

శ్లో॥ యదిభద్రాతిథీనాం స్యాద్భానుభౌమశనైశ్చరైః । త్రిపాదృక్షైశ్చ సంయోగో ద్వయోర్యోగోద్వి పుష్కరః ॥ తా॥ ద్వితీయ-సప్తమి-ద్వాదశి-ఈతిథులును, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తరఫల్గుని, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ఈనక్షత్రములును, ఆది-భౌమ-శనివారములును కూడినపక్షమందు ద్విపుష్కరయోగమనఁబడును,

దక్షిణాయనమరణే కృష్ణపక్షే మరణేచ హోమః ॥ తా

సూర్యాచంద్రమసావిశ్వ భృత్తమాసుహత్ । తేజోవసుమద్రాజ తోదివి । సామాత్మానాచరతస్సా మచారిణా । యయోర్వ్రతం నమమె జాతుదేవ యోస్స్వాహా ॥ సూర్యా చంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యాదివో నరశ్మీగ్ స్తనుతో వ్యర్ణవే । ఉభాభువంతీ భువనా కవిక్రతూ సూర్యానచంద్రాచరతో హతామతీ స్వాహా ॥ మన్త్రోక్త దేవతాభ్యఇదం (నమమ)

పతిద్వ్యమద్విశ్వవిదా ఉభాద్దివః । సూర్యాఉభా చంద్రమ
సావిచక్షణా । విశ్వవారావరివ్రాభావరేణ్యా । తానోవతంమతిమం
త్రామహ్నావత్రాస్వాహా । సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

విశ్వవపరీ ప్రతరణాతరంతా । సువర్వి దాదృశత్రైయ భూరిరశ్మీ।
సూర్యా హిచంద్రా వసుత్వేషదర్శతా । మనస్వినోభాను చరతో
నుసందివగ్గ్ స్వాహా । సూర్యాచంద్ర మోభ్యామిదం (నమమ)

అస్యశ్రిహోనద్య స్మ ప్తబిభ్రతి । ద్యావాఊమాపృథివీదర్శ
తంవపుః । అస్మైసూర్యా చంద్రమసా భిచక్షే । శ్రద్ధేకమిన్ద్రచరతో
విచ ర్తురగ్గ్ స్వాహా ॥ సూర్యా చంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

పూర్వాపరంచరతో మాయయైతౌ । శిశూక్రీడం తౌపరి
యాతో అధ్వరం । విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే । ఋతూనన్యో
విదధజ్జాయతే పునస్వాహా । సూర్యా చంద్రమోభ్యా మిదం
(నమమ)

శ్లో॥ యమాయధర్మ రాజాయ మృత్యవేచాంతకాయచ । వైవ
స్వతాయ రుద్రాయ కాలాయ పరమేష్ఠినేస్వాహా। యమా
యేదం (నమమ)

ఏతావత్పర్యంతం మన్త్రలోపక్రియా లోపాదిసర్వ ప్రాయ
శ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త హోమంకరిష్యే ॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వా
హా ॥ ప్రజాపతయఇదం (నమమ) అథతూష్ణీం పరిషిచ్య ॥

ఇతిప్రాయశ్చిత్త హోమ ప్రకరణమ్ సమాప్తమ్

ప్రేతముఖే పంచరత్నాని అథవా హిరణ్యశకలాన్నిధాయ ॥ ప్రేతాంగేషు స్రువాది పాత్రప్రక్షేపణం కుర్యాత్ । యథా ॥ స్రువం నాసికాయాం । నాభ్యామాజ్యస్థాలీం । పాదమధ్యే ప్రోక్షణీం । శిష్టానిపాత్రాణి ప్రేతస్య పరినిక్షిప్య ॥ సర్వేష్వాతయః ప్రేతముఖే తండులాన్నిధాయ । అహతంవాసఃశ్మశానే విసృజేత్ । ప్రేతశయనం పరిత్యజేత్ । చితౌ సుగంధకాష్ఠాదీన్నిధాయ । అథావేదర్భాంశ్చ చితౌ నిక్షిప్య । అంగుష్ఠానామికాభ్యాం కుశతృణమాదాయ । నగ్నమేవదహేయుః ॥ ఇతిచితేఃపశ్చాత్తూష్ణీం తృణం నిరస్య (అనఁగా ఒక దర్భను ప్రేతమీఁదఁ దుడిచి చితికిఁ బడమరగాఁ బారవేయవలెను. అపఉపస్పృశ్య । చితేః ప్రాఙ్ముఖముపవిశ్య । సవ్యోత్తర ముపస్థం కృత్వా (కర్తఁ దూర్పుముఖముఁ గూర్చుండిఁ బద్మాసనము వేసికొనవలయును.)

అథైవం యామ్యేనసూక్తేన నవర్చేన పరాచానుశగ్ం సంతి । ప్రణవాంతేన కుశతిలఖండాని చితౌ నిక్షిపేత్ ॥

ప్రకేతునాబృహతాభాత్యగ్ని రావిర్విశ్వాని వృషభో రోరవీతి । దివశ్చిదన్తా దుపమాముదా నడపాముపస్థే మహిషోవవర్థ ౧ ॥ ఇదంతపకం పరఊత ఏకంతృతీయే నజ్యోతిషాసం విశస్వ । సంవేశన స్తనువైచారు రేధిప్రియో దేవానాం పరమేసధస్థేమ్ ॥ ౨ ॥ నాకేసుపర్ణము పయత్పతన్తగ్ం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా । హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్యయోనౌ శకునంభురణ్యమ్ ॥ ౩ ॥ అతిద్రవసారమేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునాపథా । అథాపితౄన్సువిదత్రాగ్ం అపీహియమేనయేసధ

మార్దం మదంత్వోమ్ ॥౪॥ యౌతే శ్వానౌ యమరక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా । తాభ్యాగ్ం రాజన్పరిదేహ్యేనగ్ స్వస్తిచాస్మా అనమీవంచ ధేహ్యోమ్ ॥ ౫ ॥ ఉరూణసావసుతృపావులుమ్బలౌ యమస్యదూతౌ చరతోవశాగ్ం అను । తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతా వసుమద్యేహభద్రోమ్ ॥ ౬ ॥ సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృతమేక ఉపాసతే । యేభ్యోమధు ప్రధావతి తాగ్ంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౭ ॥ యేయుధ్యన్తే ప్రధనేషుశూరాసోయేతనుత్యజః । యేవాసహస్రదక్షిణాస్తాగ్ శ్చిదేవా పిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౮ ॥ తపసాయే అనాధృష్యాస్తపసా యేసువర్గతాః । తపోయేచక్రిరేమహాస్తాగ్ం శ్చిదేవా పిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౯ ॥ ఉచ్చస్స్వరేణపఠిత్వా ॥ (ప్రకేతునేతిమొదలు తొమ్మిది మన్త్రములు ఉచ్చస్వరముగా చెప్పవలయును ఇది ప్రాచీన సాంప్రదాయము.

తతః చితేః పశ్చిమభాగే ఉదగపవర్గాః త్రీన్ అవటాన్ ఖాత్వా తేషు పూత్మపాషాణత్రయం నిధాయ ॥ అయుగ్భిరుదకుంభై రపః పరిప్లావ్య ॥ (ఆమూడుగుంటలయందు బేసి సంఖ్యగల నీళ్లకడవల చేత నీళ్లుపోసి నింపించవలయును.)

కర్త్రాజ్ఞాతయః ప్రయజ్ఞోపవీతి నోద్ధృత్వా ॥ అశ్మన్వతీరేవతీస్సగ్ం రభధ్వముత్తిష్ఠత ప్రతరతా సఖాయః । అత్రా జహామయే అసన్న శేవా శ్శివాన్ వయమభివాజానుత్తరేమ । ఇతిమన్త్రేణ పర్యేజ్ఞా తయస్తత్రి జలే స్నానం కుర్యాత్ । అసంభవే మార్జనం

కుర్యాత్ ॥ తతః (క_ర్త) జలకుంభమాదాయ సవ్యభుజే నిధాయ ॥ (నీటితో నింపఁబడిన కుండను దన యెడమ భుజము మీఁదఁ బెట్టు కొని)

యద్దేవదేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారంవితతమంత రిక్షే । యేనాపునాదింద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ం సర్వత నుంపునామి ॥ ఇతిమన్త్రేణ ప్రదక్షిణాం కృత్వా ॥ తతః ప్రేతస్య శిరః ప్రదేశే కుంభంపృష్ఠతో విభజ్య ॥ అనవేక్ష్యమాణోగచ్ఛేత్ ॥ తత్రఅగ్రతో దర్భమయేనతోరణంకృత్వా ॥ తత్రినారాయణ శబ్దో చ్చారణేనగచ్ఛేత్ ॥ తోరణ విసర్జనం ॥ యార్తాష్ట్రాత్స్వన్నాద ప్రయంతిశాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః । ధాతుస్తా స్స ర్వాః పవనేనపూతాః ప్రజయాస్మా న్రయ్యా వర్చసాసగ్ం సృజాథ ॥

అథసూర్యోపస్థానం॥ సర్వేజ్ఞాతయో (యజ్ఞోపవీతినో) భూత్వా॥ఉద్వయం తమసస్పరిపశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం। దేవందేవత్రా సూర్యమగన్మజ్యోతి రుత్తమం॥ ఇత్యాఽదిత్యము పస్థాయ॥ కర్త్రాది సర్వేజ్ఞాతయః రోదనం కుర్యాత్॥ ప్రేత దహనాంతే స్నానం కుర్యాత్।

అథక_ర్తృవపనము

ఆచమ్య...శిఖాం ప్రా...లిపితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రథమేహని ఔర్ధ్వ దైహిక కర్మాఙ్గం మమ సమస్త పాపక్షయార్థం వపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ వపనాధికారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ

త్రయాణ్యా చరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణా య దద్యాత్॥

శ్లో॥ మేరుమన్దరతుల్యాని పాపాని సుబహూనిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశా న్వపామ్యహమ్॥ ఇతికనిష్ఠ పూర్వాః (నివీతినః) కంఠాదుపరివాపయేయుః॥

పుత్రులలోఁ గడపటివాఁడు మొదలుకొని వరుసక్రమముగ జేష్ఠుని వఱకు జందెమును దండగా వేసికొని కంఠము పైభాగమును క్షౌరముఁ జేయించుకొనవలయును.

విధురోపాసనము

ఆచమ్య ... శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ విధురోపాసనం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) విధురస్థండిలే ఉపహస్తే ణ్రవేనాగ్ని ముద్ధృతే॥ అగ్నిమానీయ॥ తత్రరేఖా దయో నా స్తి॥ అన్వగ్నిరుషసా మగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమోజాతవేదాః। అనుసూర్య స్యపురుత్రా చరశ్మీ ననుద్యావా పృథివీ ఆతతాన। ఇతిమంత్రేణఅగ్ని మాహారేత్। పృష్టోదివీతి మంత్రేణాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య - పృష్టో దివిపృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టోవిశ్వా ఓషధీ రావివేశ। వైశ్వానరస్సహసా పృష్టోఅగ్నిస్స నోదివా సరిషః పాతునక్తమ్। తతశ్చతుర్భిర్మన్త్రైః పృథక్పృథక్చతుర్భిస్స మిధేన హోమాను కుర్యాత్-తద్యథా। తత్సవితృ వృణీమహే। వయందేవస్య భోజనమ్। శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమం। తురమ్భగస్యధీ మహిస్వాహా। సవితఇదం (నమమ)

తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యా స్యచిత్రాం మాహం వృణేమ సుమతిం విశ్వ జన్యామ్ । యామస్యకణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్ర ధారాం పయసామహీంగాగ్ స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

విశ్వానిదేవ సవితర్దురితానిపరాసువ । యద్భద్రంతన్నఆసువ స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

అద్యానోదేవసవితః ప్రజావథ్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్ని యగ్ంసువస్స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

శ్లో॥ మృతాయామపిభార్యాయాం వైదికం నత్యజే ద్ద్విజః॥ ఉపాధినాపి యత్కర్మ యావజ్జీవం సమాచరేత్ । అన్యేకుశమయీంపత్నీం కృత్వాతుగృహమేధినః । అగ్నిహోత్ర ముపాసంతే యావజ్జీవ మన్వ్రతాః ॥

తా॥ భార్య మరణమునుబొందినను ద్విజుడు వైదికమును వదలఁగూడదు - ఉపాధిచేత జీవితకాలమువఱకు సమాచరణమును జేసియే తీరవలయును - భార్య లేనప్పుడు దర్భమయమగు భార్యనుగా తనదగ్గర నుంచుకొని యావజ్జీవమును నగ్నిహోత్రోపాసనము తప్పక నాచరింపవలయునుగాని త్యజింపఁగూడదని తాత్పర్యము.

విధవా ప్రాయశ్చిత్తము.

స్నాత్వా ॥ పూర్వోక్త తిథౌ నామ్నః...గోత్రాయాః... దాయాః... (పితాయాః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్న భోజన ప్రిపాజల పానదేహ రక్షణ

మలినవస్త్రధారణ కేశధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థ రాహిత్య గంధపుష్పపరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదశ్యుపవాస రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థ రాహిత్య తిష్ఠన్మూత్ర విసర్జన పాపకర్మ నిరీక్షణ రహసి పరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త మాతాపిత్రాదిమామ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూష రాహిత్య సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీ దోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాదివిక్రయ శిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రద్రోహ భోజనసమగో పఙ్క్తిభేదన ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యభక్షణాదినానావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థా సుమనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చత్వయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతి దిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినికరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాంమహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతి పాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహువిధా

నాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తానాంఅజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్యపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్త +పదం ౹ ఆశేషె హేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యత్వయా (మయా) సమర్పితాం ఇమాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య + మాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రీతాయాః జన్మాభ్యాసాదిజన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజనతాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్నభోజన ప్రపాజలపాన దేహాంతకణ మలినవస్త్రధారణ కేశధారణ దేహాలంకరణపుణ్యతీర్థరాహిత్య గంధపుష్పపరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదస్యుపవాసరాహిత్య బృందావనేతులసీతీర్థరాహిత్య। తిథినూత్రవిసర్జన పాపకర్మనిరీక్షణ రహసిపరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్తమాతాపిత్రాదిదూషణ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూషరాహిత్య సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణగురుతిరస్కార పరస్త్రీదోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాది విక్రయ శిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహారణ మిత్రద్రోహ భోజనసమయే పఙ్క్తిభేదన ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణ రాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యాభక్షణాదినానావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌమార వా

ర్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియ
వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ స్వయంకృతానాం
ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం
మహాపాతకాతి దిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతి దేశిక రూపాతి పా
తకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం ఉప
పాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం
జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం
మహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాత
క వ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకసమ
రూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణా
నాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణ
కానాం ఏవంభూతానాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అ
జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృ
తానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తా
నాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం
పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే... అధికారసిద్ధిరస్తు
ఇతి విప్రాన్వదేత్ । తతః కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే । విత్తప్రకారేణ
కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ।
... నామా.. గోత్రాయ ...దాయ్యాః...ప్రీతాయాః.. అస్మాభ్యో
వా జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం త్వయా కృతేభ్యః ప్రకాశకృ
తేభ్యః మహాపాతకేభ్యః మహాపాతకవ్యతిరిక్తేభ్యః మహాపాతకా
తి దిష్టరూపాతి పాతకేభ్యః మహాపాతక వ్రతాతిదేశిక రూపాతిపా

తకేభ్యః మహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశక రేభ్యః ప్రకీర్ణ కేభ్యః రహస్యకృతేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతశ్చ అత్యంతాభ్యస్తేభ్యః నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యోబహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తో భూయావిముక్తోభూయాః ఇతిబ్రాహ్మణాఃవదేత్ ॥

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ- మాతుః ... గోత్రాయాః దాయాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థంసర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం కరిష్యే । ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య ॥ శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదం పాద్యందదామి ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీ యుగధారిణేనమః ॥ అలంకారార్థాఇమే...మస్తు ॥ శ్లో ॥ యజ్ఞసాధనభూతాయా విశ్వస్యా ఘప్రణాశినీ । విశ్వరూపధరోదేవః ప్రీయతాం మేనయాగవా ॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతిభువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయశ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే... గోత్రాయ... బ్రాహ్మణాయప్రతిగ్రహీత్రే...హం-ప్రాచీనావీతీ మాతుః...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థం ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావే గోదానప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహి

రణ్యం) తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ ఇత్యుదకపూర్వం ద ద్యాత్ ॥ దేవస్యత్వాసవితుః... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరు ణో... ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షి ణాం... నమమ ॥ తదంగదశ దానానికరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచరౌప్యం లవణ మిత్యాహుర్దశ దానాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్ ॥

సుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్తము.

సుమంగలీ స్త్రియః మరణసంశయేస్నాపయిత్వా ॥ (కర్త) స్నాత్వాచమ్య ... ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) మాతుః ... గో త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృత సమస్త పాపక్షయార్థం మరణకాల సర్వప్రా యశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సత్యం ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమ స్తసంప...పదం ॥ ప్రాచీనావీతీ-మాతుః ... గోత్రాయాః ... దా య్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం మధ్యవర్తినికాలే సంభావితానాం పాపానాం స్వార్జితయా పరత్వహీన జాతిసంపర్క- పరపురుష సహవాస దేవబ్రాహ్మణదూషణ-గురుతిరస్కార-ఆత్మ విక్రయ- రసద్రవ్యాదివిక్రయ- పతివంచన- నిరాకరణ- పరదూష ణ- పరస్త్రీదోషనిరూపణ- లలాటేతిలకశూన్య- అనుష్ఠానవ్రతత్యా గ- సదాదుర్భాషణ- దురాచార, సదాన్యగృహవాస- కోపస్వభా వ- శిశుహనన- గోహనన- పరద్రవ్యాపహరణ- మిత్రద్రోహ భ ర్తృశ్వశుర శుశ్రూష రాహిత్య- కన్యావిక్రయ- గోవిక్రయ-విశ్వాస ఘాతుక- విషదాయకత్వ- భోజనసమయేపఙ్క్తి-భేదన- సదాకలినస్వ

కావ- గ్రహణవశాత్ పురుషసంయోగ- భర్తృదేశాంతరగతే దే
శాంతరగమన. ఋతుకాలిక- శాస్త్రనియమాలోప- అజ్ఞానలోకజన్య
లాఽన్యోన్యస్పర్శాదిసంపాదిత పాపానాం కాయిక వాచిక మానసి
కాఽన్యపురుషవ్యభిచారాది పాపానాం పాతివ్రత్య ధర్మలోపానాం, అ
జ్ఞానతస్స కృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం- ప్రకాశ కృతా
నాం- మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం- ప్రకాశకృతానాం- మ
హాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతి
పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం
ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకర
ణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం- ప్రకీర్ణకానాం రహస్య
కృతానాం- మహాపాతకానాం- రహస్యకృత మహాపాతక సమరూ
పాఽతిపాతకానాం- ఉపపాతకానాం- ఏవంబహూనాం బహువి
ధానాం సర్వేషాం పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం
అధికారసంపదస్త్వితి... అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... తిథౌ మా
తుః ... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః శరీరశుద్ధ్యర్థం మృత్తి
కాస్నానమహం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్ ।
మాతుః...గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్త పాపక్షయా
ర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే । విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్ర
త్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ మాతుః ... గోత్రాయాః ...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ఉ
పదిశేతి విజ్ఞాప్య ॥ ఇతి కర్తృవాక్యం ॥ పునః పతత్యాం పాణినాపేత్ ॥
అత్రయథాశక్తి హిరణ్యం నిధాయ ॥ అథ హేయజమాన- తవమా
తుః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినా

తే బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవ
స్థా సుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ
జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ సంభావితేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతు
ష్టయ వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహా
పాతక సమానాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక
సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీ
కరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః ర
హస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్ట
రూప మహాపాతక సమానాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః రహస్య
కృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీక
రణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకేభ్యః అవ
కీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తే
భ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః [illegible]భ్య
స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తో భూయాసమితి ముక్తో భూయాసం॥ ఇత్యుచ్చైః ప్రార్థ
యేత్॥ అథయథాశక్తి దక్షిణాం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥ ఏవం...
తిథౌ ప్రాచీనావీతీ మాతుః ... గోత్రాయాః .. దాయాః పుత్రాయాః
మమ్మాతుస్సా జన్మప్రభృతి ఏతత్క్షణపర్యంతం సకలపాప క్షయార్థం
సద్యః ప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥
ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రా
హ్మణ స్యేదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉదకా-[illegible]-మిదం పాద్యం॥
పాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయ... ధారిణేనమః॥ [illegible]

ఇమే... మస్తు॥ శ్లో॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతి భు... చ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...సమేతోఽహం॥ ప్రాచీనావీతీ... మాతుః ...గోత్రాయాః... దామ్న్యాః ప్రేతాయాః సర్వ ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావేయథా శక్తి హిరణ్యాం) తుభ్యమహం (సవ్యం)సంప్రద దేనమమ॥ దేవస్యత్వా... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ యథా శక్తి దానదక్షిణాం... సమమ॥ అథదశ దానాని కుర్యాత్

(సూతికా (రజస్వలా) మరణప్రాయశ్చిత్తమ్)

భూమాదర్భానాస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషు సూతికాం(రజస్వలాం)దక్షిణ శిరసంనిధాయ॥ ప్రేతం శుద్ధజలేన స్నాపయిత్వా॥ వసః పరిధాప్య॥ కర్తాస్నాత్వాచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌ ప్రాచీనావీతీయజమానస్య మాతుః... గోత్రాయాః... దామ్న్యాః ప్రేతాయాః సూతికామరణే (రజస్వలామరణే) సతిమోదోష స్పర్శజనితద్దోష పరిహారార్థం సూతికామరణ (రజస్వలామరణ) ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ (శ్లో)సమస్తసం... పదం॥ ప్రాచీనావీతీ... మాతుః ... గోత్రాయాః ... దామ్న్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ)(రజస్వలామరణ) తద్దోష పరిహారార్థం ప్రాయశ్చిత్తంకర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఏతత్కాలే అధికార సంపదస్తుఇతి బ్రాహ్మణాః॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు॥ పరిషద్దక్షిణాం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయమాచరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌ మాతుః... గోత్రాయాః... దామ్న్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహాని కర్తవ్య ప్రేతసూతికా మరణే(రజస్వలా

మరణే ప్రసక్తతద్దోష పరిహారార్థం సమస్త పాపక్షయార్థం గోదానం కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గోదానం బ్రాహ్మణా యదద్యాత్ ॥ అథద శదానానికుర్యాత్ ॥ తతః పాపక్షయార్థం తిలపాత్రదానందద్యాత్ పిమ్మట ౧౦౮ నూట యెనిమిది పసుపుముండలు చేసి ౧౦౮ మారులు ఆప్రేతకు మృత్తికాస్నానములు చేయుంచునప్పుడు వెదురు జల్లెడ శవము మీదనుంచి నీళ్లుపోస్తూరావలయును.

ప్రత్రప్రయోగః ఆచమ్య.. ఏవంగుణ ... తిథౌ ... ప్రాచీనా వీతీఅస్మన్మాతుః ...గోత్రాయాః... దామ్న్యాః ప్రేతాయాః మ రణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ)(రజస్వలామరణ) తద్దోష పరిహారార్థం ప్రేతశరీర శుద్ధ్యర్థం అష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ తతః మృత్తికాస్నానార్థం ఋత్వి గ్వరణం కరిష్యే ॥ బ్రాహ్మణే భ్యోఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ నూ తన వస్త్రాణి దద్యాత్ ॥ ప్రతిగ్రహీతృ వచనం ॥ వృతోఽస్మికరిష్యా మీతి ప్రతివచనం ॥ తతః మృత్తికా స్నానవిధప్రకారేణ అష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానానిచ కుర్యాత్ ॥ తతఃప్రాగ్దేశే గోమయేనాను లిప్య ॥ నూతన వస్త్రేణ మంటపమాసాద్య ॥ తత్రతండులాన్నిధా య ॥ చతుర్దిక్షు కలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య ॥ మంటపమధ్యే తామ్ర నిర్మితవరుణకలశం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥ తేషు కలశేషు నూతన సూత్రమావేష్ట్య ॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపో న్నమాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ంస్యాపోజ్యోతీగ్ంష్యా పోయజూగ్ంష్యాపస్సత్యమాప స్సర్వాదేవతా ఆపో భూర్భువస్సు

ప్రశ్వాసయతి । ఇతిమన్త్రేణ ఉదకంప్రోక్షయిత్వా । ఇమమ్మే వరుణ
శ్రుధీ కలశాన్ అభిమన్త్ర్య । ఇమమ్మే వరుణశ్రుధీ హవమద్యా
చమృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ అథపంచగవ్యమన్త్రైః పంచగ
వ్యాని పంచామృతాని కలశేషునిధాయ । ఓంభూర్భువస్సువః।
ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి ।ధియోయోనః ప్రచోద
యాత్ । ఇతిగోమూత్రం । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపు
ష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే
శ్రియమ్ । ఇతిగోమయం ॥ ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సో
మ వృష్ణియమ్ । భవా వాజస్య సంగథే ॥ ఇతిక్షీరం ॥ దధిక్రావ్
ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః సురభినోముఖాకరత్ప్రణ ఆ
యూగ్ంషి తారిషత్ । ఇతిదధి ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దే
వో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మి
భిః ॥ ఇతిఘృతం । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సింధ
వః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి । మధుమ
త్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్ప
తిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః॥ ఇతి మధు॥
తాశ్శర్కరా అభవన్తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం వజ్రోవై శర్క
రాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిమ్పరి మినోతి వజ్రేణైవాస్మై ప
శూన్పరి గృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థేయా
నస్థే యాస్తో నోపహరతే త్రిష్టుప్ప్రాభిః పశుకామస్య॥ ఇతి శర్కర॥ ఇతి
పంచామృతాని కలశేషునిధాయ। సహిరత్నాని దాశుషే । యుహా
[illegible]తా భగః । తస్యభాగ[illegible]॥ ఇతిపంచరత్నాని కలశేషు

నిధాయ॥ మృత్తికే హనమే పాపం యన్మయాదుష్కృతం కృతమ్।
మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమంత్రితా। మృత్తికే దేహిమే
పుష్టింత్వయి సర్వప్రతిష్ఠితం। మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే ని
ర్ణుదమృత్తికే। తయాహతేనపాపేనగచ్ఛామి పరమాంగతిమ్॥ ఇతి
పంచమృత్తికాః కలశేషు నిధాయ (శ్లో॥ అశ్వస్థానే గజస్థానే తుల
సీమూలమృత్తికాః। చతుష్పథేచ వల్మీకే మృదః పంచప్రకీర్తితాః॥
(ఇతిపంచమృత్తుకవిధిః)

కాండాత్కాండా త్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవా
నోదూర్వే ప్రతనుసహస్రేణ శతేనచ॥ ఇతిదూర్వా న్నిధాయ॥
తతః తేషుకలశేషు వరుణమావాహ్య॥ ఇమం మేవరుణ శ్రుధీహ
వమద్యాచమృడయ। త్వామవస్యురాచకే। తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా
వందమాన స్తదాశాస్తేయజ మానోహవిర్భిః। అహేడమానో వ
రుణేహబోధ్యు రుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥ ఓంభూః వ
రుణమావాహయామి॥ ఓంభువః వరుణ మావా హయామి॥ ఓగ్ం
సువః వరుణ మావాహయామి॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ వరుణమా
వాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥అథషోడశోప చారపూజాంచ కుర్యా
త్।అథమార్జనమంత్రాః॥

ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ
చక్షసే।యోవశ్శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహనః। ఉశతీరివమా

తరః। తస్మాఅరజ్గ మామవృా యస్య తుయా యుజిన్వథ। ఆపోజన యథాచనః॥ హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్య పోయాస్విన్ద్రః। అగ్నిం యాగర్భం దధిరేవిరూపాస్తానఆపశ్శగ్ స్యో నాభవన్తు। యాసాగ్ం రాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యాన్మృతే అ వపశ్యంజనానామ్।మధుశ్చు తశ్శుచయోయాఃపావకాస్తానఆపశ్శగ్ స్యోనాభవన్తు। యాసాంద్రేవాదివిక్రృణ్వన్తి భక్షుంయాఅన్తరిక్షేబహు ధాభవ న్తి।యాః పృథివీమ్ప యసోన్దన్తి శుకాస్తాన ఆపశ్శగ్ స్యోనా భవన్తు। శివేనమా చక్షుషాపశ్య తాపశ్శివయా తనువ్రొప స్పృశత త్వచమ్మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదోహు వేహోమస్మివర్చోబల మోజోనిధత్త॥

పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యఃపోతాసపునా తుమా। పునన్తుమాదేవజనాః।పునన్తు మనవోధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః।జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహిమా। శుక్రేణ దేవదీద్యత్। అగ్నేక్రత్వా క్రతూగ్ంరను॥౧।యత్తేపవిత్రమర్చిషి అగ్నేవితతమ న్తరా। బ్రహ్మతేనపు నీమహే। ఉభాభ్యాం దేవసవి తః। పవిత్రేణసవేనచ। ఇదంబ్రహ్మపు నీమహే। వైశ్వదేవీ పున తీద్దేవ్యాగాత్। యస్యైబహ్వీ స్తనువోవీత పృష్ఠాః। తయా మదన్త స్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్॥౨ వైశ్వానరోరశ్మి భిర్మాపునాతు। వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః

ద్యావాపృథివీ పయస్సపయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మాపునీ
తామ్ । బృహద్భిస్స వితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః । అగ్నే
దక్షైః పునాహిమా ! యేనదేవా అపునత । యేనాపో దివ్యఙ్కా
శః ॥ తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా॥ 3 ॥ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావ
మానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ంరసమ్ । సర్వగ్ం సపూత మ
శ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషి
భిస్సమ్భృతగ్ం రసమ్ । తస్మైసరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మ
ధూదకమ్ । పావమానీ స్వస్త్యయనీః ॥ ౪ ॥ సుదుఘాహి పయస్వ
తీః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్ ।
పావమానీ ర్దిశన్తునః । ఇమంలోక మథోఽముం । కామాన్సమర్ధయ
న్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమా నీస్వస్త్యయనీః । సు
దుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః ॥ ౫ ॥ బ్రాహ్మణే
ష్వ మృతగ్ం హితమ్। యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానమ్పునతేస
దా। తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాప
త్యమ్పవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేనబ్రహ్మవిదో
వయమ్ । పూతమ్బ్రహ్మపునీమహే ।ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు।
సోమస్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః
పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయన్త్యాపునాతు ॥ ౬ ॥

యదన్తి యచ్చదూరకే భయం విన్దతి మామిహ । పవ
మానవితజ్జహి । పవమానస్సో అద్యనః పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః

భయేస్వ్యామస్వాహా ॥ ఋతుభ్యఇదంనమమ ॥ ఇదువత్సరాయ ప
రివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతాబృహన్నమః । తేషాంవయగ్ం
సుమంతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతాస్స్యామస్వాహా ॥ ఇదు
వత్సరాదిభ్యఇదంనమమ ॥ భద్రాన్న శ్రేయస్సమనైష్టదేవా స్త్వ
యావశేన సమశీమహిత్వా । సనోమయోభూః పితో అవిశస్వశం
తో కాయతనువే స్యోనస్స్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదంనమమ ॥ ప్రయా
సాయస్వాహా ॥ ప్రయాసా యేదంనమమ ॥ అయాసాయస్వాహా ॥
అయాసా యేదంనమమ ॥ వియాసాయస్వాహా ॥ వియాసా యేదం
నమమ ॥ సంయాసాయ స్వాహా ॥ సంయాసా యేదంనమమ ॥ ఉ
ద్యాసాయస్వాహా ॥ ఉద్యాసాయేదంనమమ ॥ అవయాసాయ స్వా
హా ॥ అవయాసా యేదంనమమ ॥ శుచేస్వాహా ॥ శుచ ఇదం నమ
మ ॥ శోకాయస్వాహా ॥ శోకా యేదంనమమ ॥ తప్యత్వైస్వాహా ॥
తప్యత్వా ఇదంనమమ ॥ తపతేస్వాహా ॥ తపత ఇదంనమమ ॥ బ్ర
హ్మహత్యాయైస్వాహా ॥ బ్రహ్మహత్యాయా ఇదంనమమ ॥ సర్వస్మై
స్వాహా ॥ సర్వస్మా ఇదంనమమ ॥ ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయే
దం నమమ ॥ అపానాయస్వాహా ॥ అపానాయేదం నమమ ॥ వ్యా
నాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదం నమమ ॥ చక్షుషేస్వాహా ॥ చ
క్షుషఇదంనమమ ॥ శ్రోత్రాయస్వాహా ॥ శ్రోత్రాయేదంనమమ ॥
మనసేస్వాహా ॥ మనసఇదం నమమ ॥ వాచేసరస్వత్యై స్వాహా ॥

వాచేసరస్వత్యాఇదం నమమ ॥ ప్రూష్ణేస్వాహా ॥ పూష్ణఇదం నమమ ॥ ప్రూష్ణేశిరస్తేస్వాహా॥ పూష్ణే శిరసఇదం నమమ ॥ ప్రూష్ణే ప్రపథ్యాయస్వాహా ॥ పూష్ణేప్రపథ్యాయేదం నమమ ॥ ప్రూష్ణే నరంధిషాయస్వాహా ॥ పూష్ణేనరంధిషా యేదంనమమ ॥ ప్రూష్ణేం ఘృణయేస్వాహా ॥ పూష్ణేంఘృణయఇదంనమమ ॥ పూష్ణేనరుణాయస్వాహా ॥ పూష్ణేనరుణాయేదం నమమ ॥ ప్రూష్ణే సాకేతాయస్వాహా ॥ పూష్ణేసాకేతా యేదం నమమ ॥ ఇత్యాజ్యాహుతీః ప్రే తో దకేహుత్వా ॥ తతః మంత్రోక్త దేవతాః ॥ భూస్స్వాహా ॥ భువస్స్వాహా ॥ సువ స్స్వాహా॥ ఓగ్ స్వాహా ॥ పూర్వోక్త+ తిథౌ+ ఉదరచ్ఛేద ప్రాయశ్చిత్తార్థం హిరణ్యదాన ధేనుదాన సువర్ణ దాన దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ యథాశక్తిదానాని దద్యాత్ ॥ అథ ఛేదప్రదేశం సూత్రేణ సంగ్రథ్య ॥

వపనవిషయము.

పుత్రాదయః ప్రథమేహసికంతాదు పరివాపయేయుః। దశమేహనిన ర్వాంగంచ॥ తథాచస్మృతిః॥ ఊర్ధ్వభాగస్య వపనందాయాదానాంమృతేహని భాగద్వయస్యాఘూంతేతు తేషాంవపన మిష్యతఇతి ॥ కుం కేరిచవారే యదివాసికాయాం క్షౌరంనకుర్యాత్తనయస్తుకుర్యాత్॥ తనయస్తుకుర్యాదిత్యేతదా శ్వలాయనవిషయం॥ వ్యాసః వపనం దహనాత్పూర్వం కుర్యాచేత్పితృఘాతుకః తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వపనం దహనాత్పరం॥ ప్రథమదివసే అకృత వపనస్యకాల నిర్ణయమాహ ॥ బోధాయనః ॥ అనష్టకేశోయః పూర్వం సోత్రకేశాన్ ప్ర

వాపయేత్ ।ద్వితీయెహ్ని తృతీయేహ్ని పంచమేసప్తమేపివా॥ యా వచ్ఛ్రాద్ధం ప్రదీయెత తావదిత్యపరంమతమితి ॥ పరాశరః ।ద్వితీయే హానికర్తవ్యం క్షురకర్మ ప్రయత్నతః తృతీయే పంచమేవాపి సప్తమేవాప్రదానతఇతి॥ ప్రధానమే కాదశాహ్నికంశ్రాద్ధం । తత్రదాన ఇతివచనాత్ వపనం పుత్రాణాంచ కనిష్ఠభ్రాతౄణాంచ॥ తథాచాపస్తంబః ॥అనుభావినాంచ పరివాపనమితి । అనుపశ్చాద్భవంతీత్యా యంతఇతిపుత్రాః కనిష్ఠభ్రాతరశ్చ । అథవా అనుభావిన ఇతిపుత్రాప వనిర్దిశ్యంతే । సపిండాశ్చేతికేచిత్ ।దేశకాలాపేక్షమభిహితంతత్రైవ ॥ గంగాయాంభాస్కరక్షేత్రే మాతాపిత్రోర్గురోర్మృతౌ ।ఆధానేయజ్ఞకాలేచవపనంసప్తసుస్మృతం॥ కర్త్రాసహవపనం కార్యం॥ తథాచస్మృతిః॥ జ్ఞాతయస్సప్తమాదర్వాక్క నిష్ఠాదశమేహని । వాపయేయుశ్చతేసర్వే కర్త్రాభిస్సహసంయుతాః॥ ఇతి ॥ ప్రథమేహ్ని దశమేహ్నివా అర్వాక్ శ్రాద్ధదినాత్ ॥ పుత్రాణాం వపనం భవేత్పితృమృతే జీవేపితర్యగ్రజె ప్రేతే తత్సహజెష్వను ప్రభవ ఏవాగ్నిం దిశేత్ క్షౌరవాః ॥ నాన్యేషాం వపనం పరంపితృమృతౌజ్యేష్ఠేవిపన్నె సతి భ్రాతౄణాం వపనం హినాగ్నిద మృతేన్యేషాం నిమిత్తే నతి॥

తా॥ పుత్రులు మొదటిదినంబున కంఠమునకు పైభాగము నందును దశాహదినంబున సర్వాంగక్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. మృతదినమునందు దాయాదులు ఊర్ధ్వభాగవపనము చేయించుకొనవలయును. ఆశౌచాంతమందు జ్ఞాతులందఱును సర్వాంగక్షౌరమును చేయించు కొనవలయును శుక్రవార మునందును. రాత్రియందును క్షౌరము చేయించు కొన గూడదు. తనయుడు మాత్ర

ము చేయించు కొనవలయును. ఇతియాశ్వలాయన విషయము. దహనమునకు పూర్వమునందు వపనము చేయించు కొననేని యాపుత్రుడు పితృఘాతకుఁ డగుననియును అందువలన దహనానంతరమందు వపనము ముఖ్యమని వ్యాసుఁడు వచియించె కావున "వపనందహనాత్పరం" అనువచన ప్రమాణమువలన ఆపస్తంబ శాఖీయులు దహనానంతరమందే వపనము చేయించు కొనవలయును. ప్రథమదినమునందు వపనము చేసి కొననివాఁడు రెండవదిన మందుగాని అథవా ౩.౫.౭ ఈదినములలో యుక్తము. అట్లుకాదేనియెప్పుడుశ్రాద్ధము చేయుటకు నిశ్చయించుకొనునో నప్పుడేముందు క్షౌరము చేయించు కొనవలయునని బోధాయనుఁడు వచించె. పరాశర మునివరుఁడును ఈప్రకారముగానే వచించెను ఈప్రకారము వపనము నాచరింప వలయును. పదునొకండవ దినంబున ఏకాదశాహ్నికశ్రాద్ధమును చేయవలయును. ఈవిషయమునకు ఆపస్తంబ మునివరుఁడును అంగీకరించి వచించె గంగాది నదుల యందును, భాస్కరాది పుణ్యక్షేత్రముల యందును, మాతాపితృ గురువులయొక్క మరణము నందును, ఆధానము నందును, యజ్ఞకాలము నందును, వపనము చేయించుకొన వలయును. వపనమును కర్తతో కూడ చేసికొనవలయును. జ్ఞాతులందఱు దశాహదినంబున తప్పదు. (అపటము-పల్లము) సప్రమాణాం-ప్రమాణముతోఁగూడిన స్మృతివచనాభిప్రాయము ప్రథమదినంబున జ్ఞాతులు కూడ చేయించుకొనవచ్చును. తండ్రియొక్క మరణంబునందు పుత్రులందఱును వపనమును చేయించు కొనవలయును. అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందినపుడు తండ్రి జీవించి యుండినను అగ్రజునకు అగ్ని ప్రదానముకనిష్ఠ

దుకనుక కర్తయగు సోదరుఁడు వపనము చేయించుకొన వలయును. అట్టి కాలంబునందు తక్కిన సోదరులకు వపనము అక్కర లేదు. తండ్రిమరణంబును పొందిన పిమ్మట అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందిన యెడల జ్యేష్ఠకనిష్ఠు లందఱును వపనమును చేయించు కొనవలయును. జ్యేష్ఠభ్రాత మరణంబును పొందెనేని అగ్నిప్రదాతయైన కనిష్ఠ భ్రాతకుఁదప్పఁ దక్కిన భ్రాతలకు వపనములేదు. తక్కినవిషయములు ధర్మశాస్త్రములయందు జూడఁదగును.

శిలా ప్రతిష్ఠాపనము.

స్నపమానాం శ్వేత శిలామాదాయ ॥ శిలాం స్నాపయిత్వా॥ దర్భైణసంవేష్ట్య ॥ అపామంతే శుచౌదేశేఽవటంఖాత్వా ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తిలాన్వికీర్య ॥ తస్మిన్నవటే శిలాం స్థాపయిత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఏవంగుణ+తిథౌ ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రత్యహ మేహాని కర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాస్నాన మృత్స్నాన వాసోదక తిలోదక పిండ ప్రదానార్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమవాప్తి+ పదం॥ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః+ ప్రేతస్యమరణదినా ... కర్తవ్యప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాస్నాన+అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ ఏవంగుణ+తిథౌ యజమానస్యపితుః... గోత్రస్య+శర్మణః ప్రేతస్య+శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే స్వర్ణధాన్యాఽఽజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే ॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవి

త్వ×మే ॥ ధన్యంకరోషి+మే ॥ కామధేనో+మే ॥ కృచ్ఛ్రత్రయం కృత్వా ॥ అథా వేయథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్ ॥ ఆయాహి పేత స్సామ్యాగంభీరైఃపథిభిఃపూర్వ్యైః । ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ ॥ యజమానస్యపితరం+గోత్రం× శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహ్య ॥ అస్యాం శిలాయాం ప్రేతమావాహనం కృత్వా ॥ అథాభ్యంజనం దత్వా ॥ తిలచూర్ణస్నానం కారయిత్వా ॥

శుక్లపక్షేమరణే.	కృష్ణపక్షేమరణే.
కేశవ, నారాయణ, మాధవ, గోవింద, విష్ణో, మధుసూదన, త్రివిక్రమ, వామన, శ్రీధర, హృషీకేశ, పద్మనాభ, దామోదర.	సంకర్షణ, వాసుదేవ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధోక్షజ, నారసింహ; అచ్యుత,జనార్దన, ఉపేంద్ర, హరే, శ్రీకృష్ణ

ఏవంత్రివారం శిలాంస్నాపయేత్ ॥ అథ గోదానం ॥ ఏవంగుణ+తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య+శర్మణః ప్రేతస్య+మరణదినా×కర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గవామంగేషు...ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గోదానం కుర్యాత్ ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఇతి దశదానాని కృత్వా ॥ ఇతిశిలాప్రతిష్ఠాపనం సమాప్తమ్ ॥

నిత్యకర్మ ప్రయోగము.

ఆచమ్య+ఏవంగుణ+తిథౌ యజమానస్యపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినారభ్య + కర్తవ్య దహనజనిత తాప

కృప్తేః మరణ దినాదారభ్య - హానికర్తవ్య దహనజనిత పిపాసా శమనార్థం వాసోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య.. శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత పిపాసా శమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత పిపాసాశమనమస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥

స్త్రీకి నీలాగు జెప్పవలయును.

మాతరం...గోత్రాం...దాయీం ఇతిమాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఇతిచస్త్రియః॥

కర్తశిలయందు ప్రతినిత్యము ప్రేతతృప్తికొఱకు మూఁడు మృదాస్నానములును మూఁడు వాసోదకములను ప్రథమదినంబున ౩మూఁడు తిలోదకములను, ౨ దినంబున ౪ను (౩-౫) (౪-౬) (౫-౭) (౬-౮) (౭-౯) (౮-౧౦) (౯-౧౧) (౧౦-౧౨ (ఏకోత్తరవృద్ధిగాను, ప్రతిదినంబున నొకపిండప్రదానంబును చేయవలయును. ప్రతినిత్యము కర్మచేయక నిల్పివేసి దశాహములో ప్రారంభంచేస్తే ఆప్రారంభించే దినమునకు గతించిన దినములనుకూడ కల్పి సంకల్పముచేయావలయును.

తిలోదక దానము.

ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం తిలోదకప్రదానం(ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥మాతుః...గోత్రాయాః దాయ్యాః ఇతిస్త్రియః॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥(ప్రాచీనావీతీ) తిలైస్సహోదక మంజలినాగృహీత్వా॥ సవ్యంజాన్వాచ్య॥యజమానస్యపిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య- హానికర్తవ్య దహ

నజనితతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ఇతితిలోదకాంజ లీ౯దద్యుః॥

స్త్రీకినీలాగుస౯ చెప్పవలయును.

మాతే)...గోత్రాయై...దాయ్యైప్రేతాయై ఇతిస్త్రియః॥అథ తిలోదకనిర్ణయః॥ ప్రథమేహనిత్రయః॥ ద్వితీయేహనిచత్వారః తృతీయే హానిపంచ॥ చతుర్థే హనిషట్॥ పంచమే హనిసప్త॥షష్ఠే హన్యష్టౌ॥సప్తమేనవ॥ అష్టమేదశ॥ నవమే ఏకాదశ॥ దశమేద్వాదశ॥ ఏవం కుర్యాత్॥ధారాదత్తం॥పూర్వోక్త...పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతైః మరణ దినాదారభ్య...హనికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోప శమనార్థమేత్తిలోదకప్రదానైః పితుః÷గోత్రస్య-శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమన మస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ తతః ప్రేతరూప శిలానై వేద్యాదికం కుర్యాత్ ॥(ఇచ్చట నైవేద్యము తండులములు.)

పిండప్రదానము.

ముద్గసహితతిలా౯ తండులా౯ నూతనభాండేపక్త్వా_భిఘార్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ_తిథౌ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః_శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినా దారభ్య-హనికర్తవ్యదహన జనితక్షుదుప శమనార్థం (పిండప్రదానం)(పిండప్రదానాని) సవ్యం) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ (ప్రా - తీ) గోమయేనోదకే నోపలిప్య॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥యజమానస్య పితే)... గోత్రాయ+శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేత

తృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య-హానికర్తవ్య దహనజనిత తృడుప
శమనార్థం ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ (ఇతిపితృతీర్థేన పిండందత్వా) పిం
డోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (ఇతితిలోదకం దత్వా) అంజనా
భ్యంజన ముపతిష్ఠతు(ఇత్యభ్యంజనందత్వా)భోగనివృత్త్యర్థం తాం
బూలముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తిదక్షిణాందత్వా ॥

అత్ర ఉదకపాత్రద్వయంనిధాయ॥ ధారాదత్తం॥ ఓంఓం అ
ద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ+తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పిత
రం+గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతేన (అట్లుగాక)
(త్వయాకృతైః)మరణ దినాదారభ్య...హానికర్తవ్య దహనజనిత ప్రే
తక్షుదుప శమనార్థం (పిండప్రదానేన) (అట్లుగాక) పిండప్రదానైః
యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదార
భ్య-హానికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతక్షుదుపశమనమస్త్వితిభవంతో బ్రు
వంతు ॥దహనజనిత ప్రేతక్షుదుపశమనమస్తు॥ (ఇతితిలోదకంత్యజేత్)
యజమానస్య పితః-గోత్ర-శర్మన్ప్రేత అత్రస్నాహి॥ అత్రపిబ॥ అ
త్రఉపభుంక్ష్వ॥ తతఃశేషనైవేద్యం కుర్యాత్ ॥ అథ వాయసపిండమ్
పితః-గోత్ర-శర్మన్ ప్రేత ఇమం పిండం వాయసగృధ్ర జలచరము
ఖేన ప్రేతఉపభుంక్ష్వ॥ శ్లో ॥నారాయణ నమస్తేస్తు । శంఖచక్ర గ
దాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ ఇతిపిండం వాయ
సేభ్యోదద్యాత్॥ అస్పృఙ్మఖో రుధిరేణాభ్యక్తః ।యమస్యదూతశ్శ్వ
పాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణాః కుణపన్నిషేవసే । యమస్యదూ
తః ప్రహితో భవస్య చోభయోః॥ ఇతి జలంపరిషిచ్య॥ కాకాద్యభావే
ఉదకేనిక్షిపేత్ ॥ (కర్త) స్నాత్వా ॥ గృహంప్రవిశ్య ॥ దీపదర్శనం కు

ర్యాత్ ॥మృతస్థలే జలకుంభం ప్రథమదినే ప్రతిష్ఠాప్య ॥తిలానవకీర్య॥ అత్రస్నాహిత్యుదకం॥ అత్రపిబేతి క్షీరంనిక్షిపేత్ ॥

దహనము మొదలు దశాహ పూర్వదినము వఱకు మృతస్థలంబున కర్త భోజనము చేయుటకుముందు గోమయముతో అలికి అచ్చటదర్భ వేసి అందుమీద తిలోదకమునిచ్చి ప్రాచీనావీతుఁడై పిత్రే-గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్యప్రేతతృప్త్యర్థం మృతస్థలే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥

పిండప్రదానే సంకల్ప విశేషః

ప్రథమదినేమూర్ధాక్షిదంతావయవసంభూత్యై దేహైకసిద్ధ్యర్థం
౨-ది॥ చక్షుశ్శ్రోత్ర నాసాముఖావయవ నిష్పత్త్యర్థం।
3-ది॥ కరాంసభుజవక్షో నిష్పత్త్యర్థం॥
౪-ది॥ నాభిలింగగుద నిష్పత్త్యర్థం॥
౫-ది॥ జానుజంఘ పాదావయవ సిద్ధ్యర్థం
౬-ది॥ సర్వమర్మావయవ నిష్పత్త్యర్థం॥
౭-ది॥మజ్జామేదోమాంసస్నాయునాడీరూపావయవసంభూత్యర్థం
౮-ది॥ దంతలోమనఖావయవ సిద్ధ్యర్థం॥
౯-ది॥ వీర్యావయవ సిద్ధ్యర్థం॥
౧౦-ది॥ దేహపూర్ణత్వ తృప్తతాక్షు ద్వివర్యయ సిద్ధ్యర్థం॥

కొందఱు ప్రేత క్షుదుపశమనార్థమని సంకల్పము చెప్పుదురు. దేశాచారముల ననుసరించి ప్రయోగము జరుపఁదగును.

తిలోదకాది నిషేధము.

మాధవీయే ఋష్యశృంగః॥ శ్లో॥ అశౌచమంతరాదర్శో యది స్యాత్సర్వవర్ణినాం । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః ॥

తా॥ అశౌచమధ్యమందు దర్శసంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకృత్యతంత్రమును యావత్తును సమాప్తి చేయవలయును

విశేషః॥ శ్లో॥ అంతర్దశాహే దర్శశ్చేత్తంత్రసర్వం సమాపయేత్ । పిత్రోస్తుయావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహ మధ్యయందు దర్శవచ్చునప్పుడు తల్లి దండ్రులకైనచో నాశౌచాంతము వఱకును పిండములు జలాంజలులు యివ్వవలయును. ఇతరులకైనయెడల దర్శలోపుగా సమాప్తి జేయవలయును.

గాలవః॥ శ్లో॥ పిత్రోరాశౌచమధ్యేతుయదిదర్శస్సమాపయేత్ । తావదేవోత్తరం తంత్రం పర్యవస్యేత్త్ర్యహాత్పరమ్॥

తా॥ తలిదండ్రుల యాశౌచమధ్యయందు మూఁడు దినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తర తంత్రము యావత్తును సమాప్తి జేయవలయును. ఇతరులకైనచో మూఁడు దినములలోఁగా దర్శవచ్చినను సపకర్షణము చేయవలయును. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందును నిట్లనేయున్నదని తాత్పర్యము.

కేంద్ర॥ శ్లో॥ మాతాపిత్రోర్నదాకుర్యాద్యావద్దశమవాసరం । ఉదకంపిండదానంచ దశమాత్తు నివర్తతే । ఇతిపురీకృతౌతోదత్తక ఔరసాదివ్యతిరిక్త దశాహాంత తిలోదకపిండాన్ అమావాస్య

యా మేవదద్యుః॥ తథాశవడి॥ దశాహమధ్యేయదిదర్శ అపతేద్ద ద్యుర్దశాహం తిలవారిపిండాన్। వృత్తీసులోదకన్యక కౌరసశ్చ శే షాస్సుతాప్తత్రిమమాపమేయురితి॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శసంక్రమణాదికము వచ్చిన యెడల తల్లిదండ్రులకు మాత్రము పదిదినంబుల వఱకు తిలోదక పిండదానంబులు చేయవచ్చును. దౌహిత్రుఁడు, దత్తకుఁడు, ఔరసుఁడు మొదలగువారుకంటె వ్యతిరిక్తులు దశాహమధ్య తిలోదకపిం డములను అమావాస్యయందేసమాప్తిని బొందించవలయును పదిది నంబులలోపల దర్శవచ్చెనేని పైనఁజెప్పఁబడినవారు తిలోదకపిండము లను పదిదినంబుల వఱకును నివ్వవచ్చునని కపర్దిస్వామి చెప్పె.

శ్లో॥ అమాయాం మరణంయస్య తస్యపిండోదకక్రియా ।ఆద శాహత్ప్రతిదినం కారయేత్ స్మృతి శాసనాత్ ॥ యఃకశ్చి చ్చతుర్ద శీక్షణేమృతః । తతఅమావాస్యాభవేత్ తర్హి అమావాస్యా యామేవ తిలోదకపిండాన్ దద్యాత్ । గృహ్యాపరిశిష్టే ॥ చతుర్ద శీ క్షణమృతస్తత్ర ప్రాప్నోత్య మాతిథిః । పిండోదకం దశాహాం తం తస్మిన్నేవాహ నిక్షిపేత్ ॥

తా ॥ దర్శయందు మరణమును బొందినవానికి తిలోదక పిం డములను ప్రతిదినమువందును దశాహమువఱకు నివ్వవలయును. కృష్ణచతుర్దశియందు మరణమును పొందినేని మఱుదినము అమా వాస్యయందే తిలోదక పిండదానంబుల నివ్వవలయును. చతుర్దశీ క్ష... నిక్షిపేత్ । [illegible]

ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనము.

బ్రాహ్మణై రనుజ్ఞాతః॥ ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ తిథౌ (పా+తీ) పితుః...గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణ దినాదారభ్య...హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతి దేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తకరిష్యే॥(సవ్యం) సమస్తసంపత్కృత్య॥ (పా+తీ) పితుః+గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య+హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతిదేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే॥ తతః గోదానదశదానాని కుర్యాత్॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగం భీరైః పథిభిఃపూర్వైః। ప్రజామస్మభ్యందదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచశత శారదంచ॥ పితరం ... గోత్రం...శర్మారం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహనము పతిష్ఠతు॥ ఇతిఉదకుంభే తిలసహితముదకం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఉత్క్రాంతిదేశే యథా సంభవ ఓషధీః ప్రతిష్ఠాప్య॥

శ్రాద్ధస్థల నిరూపణము.

శౌనకస్మృతౌ పంచమోధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచిదేశంవివిక్తంచ గోమయే నోపలేపయేత్। నదీతీరేషు తీర్థేషు స్వభూమౌ గిరిసానుషు॥ శ్లో॥ వివిక్తేషు చతుష్యంతి దత్తేన పితర స్తథా। పరస్య భూమిభాగేతుపితౄణాం నైవనిర్వపేత్। స్వామినా తద్విహన్యేత మోహాద్యత్క్రియతేనరైః॥ అటవ్యః పర్వతాః పుణ్యాస్తీర్థా న్యాయతనాని

చ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహుర్నహి తేషుపరిగ్రహః। తిలాంశ్చావకీరేత్తత్రసర్వతో బంధయేదజాః। అసురోపహతం సర్వం తిలైశ్శుద్ధ్యత్యనేనహి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమునందు గోమయముచే నలుకవలయును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములయందు పుణ్యక్షేత్రములయందు స్వగృహమందు పర్వత చర్యయలయందు రహస్య ప్రదేశములయందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారుగాన నెప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. నెవ్వడుగాని మోహముచే పరగృహమందు శ్రాద్ధముఁ జేయునో, ఆశ్రాద్ధము ఆగృహ పితృదేవతల వలనహరింపఁబడుచున్నది. అడవులు, పర్వతములు, పుణ్యతీర్థములు, దేవాలయములు మొదలుగాగల సర్వము అస్వామికములుగావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రాద్ధము లితరులచే గ్రహింపఁబడవు. అంతటను నువ్వులుజల్లి అజ ములను బధింపవలయును తిలలు లేనిచో సర్వము రాక్షసులచే హరింపఁబడినదగును.

అస్థిసంచయనము.

దహనదినమునందుగాని లేక రెండవదినంబునగాని అటుగాక తిథివారనక్షత్రములు మొదలగుపంచాంగశుద్ధిగల బేసిదినమునందుగాని సంచయనముజరుపవలయును. ఆదివారము, మంగళవారము, శుక్రవారము, కృత్తిక, రోహిణి, మృగశీర్ష, పునర్వసు, మఖ, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ధనిష్ఠ, శతభిషము, పూర్వాభాద్ర ఉత్తరాభాద్రా రేవతి యీనక్షత్రములయందును పైవారములయందును అస్థిసంచయన

వచ్చకూడదు. నాలవదినంబున వారనక్షత్రములు విచారింప నక్కరలేదు. శనివారము మధ్యమ పక్షమని కొందఱు చెప్పిరి. తిథి వార నక్షత్రంబులు సంభవించని పక్షమునందు బ్రాహ్మణానుజ్ఞను శాంతి యస్థిసంచయనము చేయవలయును. విశేష వ్యవధికూడదు. అస్థులు నష్టమయ్యేనేని కుశలచేతకాని పలాశపర్ణంబులచేతకాని మఱల దహనాది సంస్కారము చేయవలయును. పలాశపర్ణంబులచేత ప్రతికృతి దాహంబును చేయుపక్షమునందు భస్మాస్థులయువలెనే సంచయనంబును చేయ వలయును.

శ్లో॥ చతుర్థే నవమేచైవ షష్ఠేవాన్యష్టమేహ్నివా। అస్థిసంచయ నంకుర్యా ద్వర్ణానామాను పూర్వశః॥

తా॥ బ్రహ్మ క్షత్రి వైశ్య శూద్రులు క్రమముగ ౪-౯-౬-౮ ఈ సంజ్ఞలు గల దినములయందు అస్థిసంచయనము చేయవలయునని మనువు వచించె. పలాశ వల్కాదులచేత ప్రతికృతి దాహంబును చేసిన పక్షంబునందు తత్కాలంబునందే అస్థిసంచయనంబు చేయవలయును

అస్థిసంచయన ప్రయోగము.

శ్మశానదేశంగత్వా॥ కర్తాసచేలస్నాత్వా, ఆచమ్య—పవిత్రంవాసవ్యధృత్వా॥ ఏవంగుణ—తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) + యజమానస్య పితుః—గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య—హానిక ర్తవ్య అస్థిసంచయనకాలే శవాగ్నౌ నష్టే పతితద్దోష పరిహారార్థం శ్వానకుక్కుటగాదఃథ జంబూక చండాల స్పర్శ దోషాది పరిహారార్థకం యథో క్తప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఇతి సంక

ల్బ్య॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ శ్లో సమస్తసం+పదం॥ పితుః+
గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య—హానిక ర్తవ్య అస్థి
సంచయనకాలే శవాగ్నౌ నష్టేసతి తద్దోషపరిహారార్థం శ్వానకు
క్కుటగార్దభ జంబూక చండాలస్పర్శదోష పరిహారార్థం యథోక్త
ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥
కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ—తిథౌ పితుః—
గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా—హానికర్తవ్య శ్వానకు
క్కుట గార్దభ జంబూక చండాల స్పర్శదోషపరిహారార్థం స్వర్ణ
ధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యా చరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్ర—ప్రియ
చ్ఛమే॥ ధన్యం కరోమిదాతార—చ్ఛమే॥ కామధేనోస్సము—
చ్ఛమే॥ హిరణ్య గర్భ—చ్ఛమే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నా
య యథాశక్తిహిరణ్యాం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ)

అథ ప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన అద్భిః ప్రోక్షణమ్.

అగ్నేః పశ్చాత్ ఏకస్మిన్మృత్పాత్రేత్రిత త్తన్మాత్రైః తానిద్ర
వ్యాణిప్రక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవ
స్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ ఇతిగోమూత్రం॥
గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీగ్ం
సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ ఇతిగోమయం॥
ఆప్యాయస్వ సమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్॥ భవావాజస్య
సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం। జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః।
సురభినోముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్ర

మసి జ్యోతిరసి తేజోఽసిదేవోవస్సవితోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ఇతిఘృతం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ంసరస్వత్యై వాచోయన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వాసామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ అథ పంచగవ్యమేళనం ఓమ్ ఇతిబ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ అథప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన ప్రోక్ష్య॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయో భువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయచక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః॥ తతః అద్భిః భస్మప్రోక్షణం॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యత్రైషాం గతంమనః। శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే॥ శంయోరభిస్రవంతునః॥ (ఇతిభస్మాద్భిరవోక్ష్య)

శవాగ్నినష్ట ప్రాయశ్చిత్తహోమము.

భస్మనిసమిధారోపణం॥ అయంతేయోనిరృత్వియోయతోజాతో అరోచథాః। తంజానన్నగ్న ఆరోహాథానోవర్ధయారయిమ్॥

ఈమంత్రమును జెప్పుచు సమిధ అనఁగా మోదుగపుల్లను భస్మముమీఁద ఉంచవలయును.

ఏవంగుణ—తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య—శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య— హని కర్తవ్య శవాగ్నినష్ట ప్రాయ
శ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥ సమస్తసంప—అధికారసంపదస్తు॥ అథలౌకి
కాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ ఆజుహ్వానస్సుప్రతీకః పుర
స్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీద సాధ్యా। అస్మిన్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్
విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన
మిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయంచ। పునఃకృణ్వగ్ంస్త్వా పితరం యువా
నమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి తంతుమేతమ్॥ ఇతి మంత్రద్వయేన లౌకికా
గ్నౌ సమిధం నిధాయ॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం గోమూల్యం బ్రాహ్మ
ణాయుదద్యాత్॥ తతః ధ్యానమ్॥ చత్వారిశృంగా త్రయో అస్య పాదా+
జాతవేదసేనమః ప్రాగాదిదర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షి
ణతః। పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ ద
ర్భాన్ సగ్గ్స్తీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణి ప్రయునక్తి। దర్వీం,ఆజ్య
స్థాలీం, ప్రోక్షణీం, స్రువంచేతి చత్వారి, పాత్రాణి ప్రయుం
జ్యాత్॥ ఏకేనదర్భేణ పవిత్రం కృత్వా। అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణ
పాత్రే నిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగు
ష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥
సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానాని
కృత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యం విలాప్య॥ ద
క్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూ
ప్య॥ దక్షిణంగోంగారం నిరూహ్య॥ తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భే
ణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రం ప్రచ్ఛిద్య॥ ప్రక్షాళ్య॥ ఆజ్యే ప్రత్యస్య॥

అపడఉపన్స్పృశ్య॥ త్రిపర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వాస్య॥ అంగారం ప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య॥ అగ్నౌ ప్రహరతి॥ స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌ ప్రతితప్య॥ దర్భేణ సంమృజ్య॥ పునః ప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్యనిధాయ॥ దర్భమద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి॥ తూష్ణీమప్రిదక్షిణం పరిషిచ్య॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - ఇతి దర్వ్యామాజ్యమాదాయ। అయాశ్చాగ్నేస్య నభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్వమయా అసి। అయసా మనసాధృతో యసాహవ్యమూహిషే। యానోధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా॥ అయసే ఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ మనోజ్యోతి ర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ంసమిమందధాతు। యాఇష్టా ఉషసోనిమ్రుచ శ్చతాస్సందధామిహవిషాఘృతేన స్వాహా॥ మనసేజ్యోతిష ఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అగ్నిర్ హోతా। అశ్వినాధ్వర్యూ। త్వష్టాగ్నిత్। మిత్రఉపవక్తా। సోమస్సోమస్యపురోగాః। శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః। శ్రాతాస్తఇంద్రసోమాః। వాతాపేర్హవనశ్రుతస్స్వాహా॥ అగ్నయే పంచహోత్రఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ బ్రాహ్మణఏక హోతా। సయజ్ఞః। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। యజ్ఞశ్చమే భూయాత్స్వాహా॥ బ్రాహ్మణఏకహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అగ్నిర్ద్విహోతా। సభర్తా। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టిం యశః। భర్తాచమే భూయాత్స్వాహా॥ అగ్నయేద్విహోత్ర ఇదంన

మమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ పృథివీ త్రిహోతా । సప్రతిష్ఠా । స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః । ప్రతిష్ఠా చ మే భూయా త్స్వాహా ॥ పృథివ్యై త్రిహోత్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం చత్వారి॥ అంతరిక్షం చతుర్ హోతా। సవిష్ఠాః। స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పు ష్టిం యశః । విష్ఠాశ్చ మే భూయా త్స్వాహా॥ అంతరిక్షాయ చతుర్ హో త్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ వాయుః పంచ హోతా। సప్రాణః స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణశ్చ మే భూయా త్స్వా హా॥ వాయవే పంచ హోత్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం+ చత్వారి॥ చంద్ర మాష్షడ్ఢోతా । స ఋతూన్కల్పయాతి । స మేద దాతు ప్రజాం పశూ న్పుష్టిం యశః । ఋతవశ్చ మే కల్పంతాగ్ స్వాహా॥ చంద్రమసే షడ్ఢో త్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అన్నగ్ం సప్తహోతా । స ప్రా ణస్య ప్రాణః । స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయా త్స్వాహా॥ అన్నాయ సప్తహోత్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ ద్యౌరష్టహోతా । సోఽనాధృష్యః । స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । అనాధృష్యశ్చ భూయాసగ్ స్వా హా॥ దివేఽష్టహోత్ర ఇదం న మమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ ఆదిత్యో నవహోతా । స తేజస్వీ । స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । తేజస్వీ చ భూయాసగ్ స్వాహా॥ ఆదిత్యాయ నవహోత్ర ఇదం న మ॥ ఏకం + చత్వారి॥ ప్రజాపతిర్దశహోతా । స ఇదగ్ం సర్వమ్

న మమ। తంతుం తన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథో రక్ష ధియాకృతాన్ । అనుల్బణం వయత జోగువామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనగ్ం స్వాహా। అగ్నయే తంతుమత ఇదం న మమ। ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయం చ । పునః కృణ్వగ్ంస్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ం సీత్వయి తంతుమేతగ్ం స్వాహా। అగ్నయే తంతుమత ఇదం న మమ। ఓం భూ స్స్వాహా। అగ్నయ ఇదం న మమ। ఓం భువ స్స్వాహా। వాయవ ఇదం న మమ। ఓం సువ స్స్వాహా। సూర్యాయేదం న మమ। ఓం భూర్భువ స్సువ స్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం న మమ। ఇత్యేతైర్మంత్రైః రాజ్యాహుతీర్హుత్వా। తూష్ణీం పరిషిచ్య। ఏతత్కర్మ సాద్గుణ్యార్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రం ధృత్వా। ఏవంగుణ... (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త సంప... ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా (మను) అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయ చరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం

పవిత్ర ... ప్రయచ్ఛ మే॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషి ... ప్రయచ్ఛ మే॥ శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం ... ప్రయచ్ఛ మే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం ... ప్రయచ్ఛ మే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రియ ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥ అథకుంభోదక మాదాయ॥ ఉదకేక్షీరం నిషిచ్య॥ యం తేఽగ్నిమమంథామేతి పంచభిర్మంత్రైః అస్థిప్రోక్షణం కుర్యాత్॥ యన్తేఽగ్నిమమంథామ వృషభాయేవ పక్తవే। ఇమంతగ్ం శమయామసి క్షీరేణ చోదకేనచ॥యన్త్వమగ్నే సమదహస్త్వముసిర్వాపయాపునః। క్యాంబూరత్రజాయతాం పాకదూర్వావ్యల్కశా॥ శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి। మండూక్యాసుసంగమ ఇమగ్ం స్వగ్నిగ్ం హర్షయ॥ శం తే ధన్వన్యా ఆపశ్శము తే సంత్వనూక్యాః। శం తే సముద్రియా ఆపశ్శము తే సంతువర్ష్యాః॥ శంతే స్రవంతీ స్తనువేశము తే సంతుకూప్యాః॥ శం తే నీహారోవర్షతు శముపృష్వా వశీయతామ్॥

ఇతిప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హం అస్థిసంచయనహోమంకరిష్యే॥ దహనదేశాద్దక్షిణతోంగారం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్। చత్వారి శృంగా ... జాతవేదసేనమః॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ త్సగ్ స్తీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణి ప్రయునక్తి॥ దర్వీం - ఆజ్యస్థాలీం - ప్రోక్షణీం స్రువాన్నితి॥ ఏకేన దర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రో

క్ష్య। తస్యామపఆసీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠకాభ్యాం దక్షి
ణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణపాణినాపా
త్రాణిసంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య। ఆజ్య
స్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ దక్షిణేనాగ్నింపవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ దక్షిణతోఽంగారం నిరూహ్య॥
తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రం ప్రచ్ఛిద్య।
ప్రక్షాళ్య॥ ఆజ్యే ప్రత్యస్య॥ త్రిః పర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వా
స్య॥ అంగారంప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య। అగ్నౌ
పవిత్ర మనుప్రహరతి॥ స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌ ప్రతితప్య॥
ఏకదర్భేణసంమృజ్య॥ పునఃప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్య।నిధాయ॥ దర్భమద్భి
స్సంస్పృశ్యాఽగ్నౌప్రహరతి। తూష్ణీంసమంతమప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య॥ దర్వ్యాఽఽజ్య మాదాయ। అవసృజ పునరగ్నే పితృ
భ్యోయస్తఆహుతశ్చరతిస్వధాభిః। ఆయుర్వసాన ఉపయాతు శేషగ్ం
సంగచ్ఛతాం తనువాజాతవేదస్స్వాహా॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదం
నమమ। దర్వ్యాఽఽజ్యమాదాయ॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సగ్ంస్వధా
భిస్సమిష్టాపూర్తేనపరమేవ్యోమన్। యత్రభూమ్యై వృణసేతత్ర గ
చ్ఛతత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతుస్వాహా॥ దేవాయసవిత్రే ఇదం
నమమ। దర్వ్యాఽఽజ్య మాదాయ॥ యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతో
దపి పిపీలస్సర్పఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణం కృణోతు
సోమశ్చయో బ్రాహ్మణాగ్ం ఆవివేశస్వాహా॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదం

నమను॥ ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా॥ స్రువమాజ్య స్థాలీం చాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అయుగ్భిః కుదకుంభై రపఆసీయ॥ స్వప్రోక్షిత మస్థీన్య వోక్ష్య। అగ్నించ శమయేత్॥ నారాయణ నారాయణ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః .. గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదివసాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనకాలే గోదానం కరిష్యే॥ తదఙ్గ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ యదీచ్ఛసి మహారాజ సర్వతీర్థావగాహనమ్ । విప్రపాద వినిర్ముక్తతోయం శిరసిధారయేత్॥ గంధార్థా ఇమే అపఃపుష్పార్థా ఇమేతిలాః॥ శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిగోదానం కుర్యాత్॥ అథదశదానాని॥ శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ । రౌప్యంలవణమిత్యాహు ర్దశదానాఃప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికృత్వా॥

కుంభేఅస్థివిధానమ్. ఉత్తిష్ఠాత స్తనువగ్ం సంభరస్వ మేహ గాత్ర మవహామాశరీరమ్॥ యత్రభూమ్యై వృణసే తత్రగచ్ఛ తత్రత్వా దేవస్స వితాదధాతు॥ ఇతిసవ్యహ స్తేన ప్రేతస్య శిరఃప్రదేశే అస్థీన్యాదాయ నిశ్ఛిద్రకుంభేనిధాయ॥ ఇదంత్రపకమ్॥ దంతాస్థీన్యాదాయనిశ్ఛిద్రం కుంభేనిధాయ॥ పరఊత్రపకమ్॥ ఇతిపార్శ్వాభ్యాం శ్రోణీభ్యాంవా అస్థీన్యాదాయ నిశ్ఛిద్రకుంభేనిధాయ॥ తృతీయేన జ్యోతిషాసంవిశస్వ॥ ఇతి ఊరుభ్యాం జంఘాభ్యాంవా అస్థీన్యాదాయ । నిశ్ఛిద్రకుంభనిధాయ॥ సంవేశన స్తనువై చారురేధి ప్రియోదేవానాం పరమేసధస్థే॥ ఇతిపద్భ్యాం అస్థీన్యాదాయనిశ్ఛి

బ్దం కుంభేనిధాయ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥ (కర్త) దహనదేశమందలి బూడిదెను బోగుచేసి జలమందు కలపవలయును॥ శ్లో॥ యావదస్థిమనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి ॥ తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ అథదహనదేశే జలం సంప్రోక్ష్య॥ తత్ప్రశరీరా కృతింకృత్వా॥ త్రిశిలాత్రయ వేదికారాధనం కరిష్యే॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య । గతోసి పరమాంగతిం । మనసా వాయురూపేణ । శిలేత్వాహంనియోజయే॥ మధ్యే ప్రేతమావాహ్య॥ ఉత్తరతో రుద్రమావాహ్య॥ దక్షిణతః యమమావాహ్య॥ యథాశక్తి సంపూజ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనాఙ్ఞ శ్మశాన శిలాత్రయ వేదికారాధన బలిపిండప్రదానాని కరిష్యే॥ తతః దహనదేశేలాజ బలింపదామి॥ తతః అన్నపూపసూపాద్యైః పిండత్రయం కృత్వా॥ గోమయేనవర్తుల త్రయమండలంకృత్వా॥ తేషుదర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకందత్వా॥ మధ్యే ప్రేతరాజాయ మహాత్మనే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ ఉత్తరతో రుద్రాయమహాత్మనే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ దక్షిణతో యమాయ మహాత్మనే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ పిండత్రయందత్వా॥ పిండోపరి యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥

కొందఱు శ్మశానమందు శిలాత్రయ వేదికారాధనము చేయుటయే లేదు. అట్లు చేయనిపక్షంబున ఇట్లుసంకల్పమును జెప్పవలయును, ఎట్లనగా.

ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత స్య మరణదినాదారభ్య ... హాని శ్మశానభూత బలిప్రదానం కరి ష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ గోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా॥ పిండస్యా ధః దర్భా స్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భే పరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠ తు॥ పిత్రే + గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణ దినాదార భ్య ... హాని శ్మశానవాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇదంబలిందదామి॥ యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ అథ దహనదేశే జలకుంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అథ ధారాదత్తం॥ ఏవం... తిథౌ పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ప్రేతఉత్తమలోక ప్రాప్త్య ర్థం శ్మశానభూత బలిప్రదానేషు పితరం ... గోత్రం — శర్మా ణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) త్వయాకృతైరేభిః మరణదినాదారభ్య .. హాని అస్థిసంచయనాజ్ఞ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలిపిండ ప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృ ప్తిద్వారా ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తి రస్తు॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) యత్తాత్వముద్భినథోస్యష ధే పృథి వ్యా అధి। ఏవమ్మము ఉద్భిందంతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన॥ శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేస్తు। శంఖచక్రగదాధర। అక్షయ్యంపిండ దానేన। ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ అత్రస్నాహీత్యుదకం। అత్రపిబేతి క్షీరంనిక్షిప్య॥ అత్రభుంక్ష్వ (ఇతివదేత్) అథాస్థి కుంభమాదా య॥ తత్రమంత్రః॥ ఉత్తిష్ఠ ప్రేహిప్రద్రవౌకః కృణుష్వపరమే వ్యోమన్। యమేనత్వం యమ్యాసంవిదానోత్తమం నాకమధిరో హేమమ్॥ అథభూమ్యాం అస్థికుంభంనిక్షిప్య॥ పవిత్రం విసృజ్య॥ స్నానంకుర్యాత్॥

గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణము.

అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, ఈనక్షత్రములయందును సోమ బుధ గురు శనివారముల యందును ౨-౩-౫-౭-౧౩ యీతిథులయందును దహనము మొదలు ౧-౩-౫-౭-౯ యీదినములయందును పగటియందునుపుణ్యనదులయందును అస్థినిక్షేపణము చేయవలయును. దశాహము లోపల విఘ్నములు కలిగినపక్షమందు బేసిమాసములలో తప్పక ఆచరింపవలయును. అస్థులు నుండగా ఆగృహములో శుభకార్యములు చేయకూడదని పెద్దలు వచించిరి.

తత్ప్రయోగః. (కర్తా) అస్థికుంభమాదాయ॥ పుణ్యనదీతీర్థే స్థాప్య। స్నాత్వా౽చమ్య। అస్థీన్యపి కేశవాదిద్వాదశనామభిః ద్వాదశవారంమజ్జయిత్వా॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణంకరిష్యే। కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। శ్లో॥ సమస్తసంప ... పదం॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోస్తు॥ ఏవంగుణ .. తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం అస్థినిక్షేపణకాలే స్వర్ణధాన్య ఆజ్యకృచ్ఛ్రా

ణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్ర ... ప్రయచ్ఛమే॥ ధనవ్యంకరో షి... ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనో ... ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భ... మే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్య ... నమమ॥ అస్థీని కేశవనామాదిభిః పునస్స్నాపయిత్వా॥ తతఃపంచగవ్యేన శుద్ధోదకేనచసంప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ ప్తార్థం మ రణదినాదారభ్య .. హానిగంగాంభసిఅస్థి నిక్షేపణకాలే అస్థ్యభిషే కం కరిష్యే॥ తతః బ్రాహ్మణాన్‌వరయేత్॥ (ఉపవీతీ) రుద్రసూ క్త పారాయణే ఋత్విజంత్వాం వృణీమహే॥ ఇతిచతురో బ్రా హ్మణాన్ వరయేత్॥ ఏకవింశతిదర్భైః కూర్చంకృత్వా॥ పంచగవ్య మేళనార్థంతామ్రపాత్రేతత్కూర్చంనిధాయ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గోమూత్రం॥ గంధద్వారాం ... శ్రియమ్॥ ఇతి గోమయం॥ ఆప్యాయస్వ ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో ... తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్రమసిజ్యో ... రశ్మిభిః॥ ఇత్యా జ్యం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ... పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవా చోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యే నాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ ఇత్యే కస్మిన్ పాత్రేపంచగవ్యం మేళయిత్వా॥

ఓం॥ ఇతి బ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ గాయత్ర్యాదిమం త్రైఃఅస్థీనిస్నాప్య॥ ఉద్ధృతాసివరాహేణ కృష్ణేనశతబాహునా॥ ఇతి తులసీస్నానం॥ మృత్తికేహనమేపాపం యన్మయాదుష్కృతం

కృతం । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమంత్రితా । మృత్తికే దే
హి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం । మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే
నిర్ణుద మృత్తికే । తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాంగతిమ్॥ ఇతి
మృదాస్నానం॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయో
రభిస్రవంతు నః॥ ఇతి శుద్ధోదకం॥ మధువాతా ఋతాయతే మధు
క్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి
మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వన
స్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః॥ ఇతి
మధుస్నానం॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం ।
పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా
సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే
నాభిషించామి॥ ఇతి కుశోదకస్నానం॥ తతః పంచగవ్యేన శుద్ధోదకేన
చ సంప్రోక్ష్య॥ శుద్ధప్రదేశే మృదమాదాయ॥ శరావాకృతిత్రయం
కృత్వా॥ తత్ర దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ తిలానవకీర్య॥ తత్ర తాని
నిధాయ॥ అతో దేవా అవంతు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా
స్సప్తధామభిః॥ త్రీణిపదావిచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతోధ
ర్మాణిధారయన్॥ తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం సదాపశ్యంతి సూర
యః । దివీవ చక్షురాతతమ్॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాం సస్స
మింధతే । విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే
భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాంక

స్మైద్దేవాయహ్రవిషావిధేమ॥ ఇత్యస్థిషు హిరణ్యశకలానినిక్షిప్య॥ మధువాతా ఋతాయతే ... భవతునః॥ ఇతిమధునిక్షిప్య॥ శుక్రమసిజ్యోతి .. రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యంనిక్షిప్య॥ తిలోసిసోమ దేవత్యోగోసవే దేవనిర్మితః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్మృతమ్॥ ఇతి తిలాంనిక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి శర్కరాంనిక్షిప్య॥ దధిక్రావ్ణో అకారిషం ... తారిషత్॥ ఇతి దధినిక్షిప్య॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం నిక్షిప్య॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్యబృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి॥ ఇతి కుశోదకం నిక్షిప్య॥ నమకచమక పురుషసూక్త హిరణ్యవర్ణాది ఇత్యేతై ర్మంత్రై ర్మార్జయిత్వా॥ (నమక చమకములు యాజుషస్మార్త మంత్రపాఠ ప్రథమభాగ పుస్తకమునందు గల మన్నగాన ఆగ్రంథమందు జూడదగును.)

అథగోదానం పూర్వోక్త ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణకాలే గోదానాని దశదానానికరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) శ్లో॥ గవామంగేషు ... ప్రయచ్ఛమే॥ గోదానందద్యాత్॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య। వాసోధాన్య గుడానిచ॥ రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ దశదానానికుర్యాత్॥ పునః మృత్తికయా శరావాకృతిత్రయం కృత్వా॥ తేనాస్థీన్యపిధాయ॥ హస్తాభ్యాం

గృహీత్వా॥ తతః గంగాప్రార్థనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ప్రసీదపరమే దేవి సర్వపాపప్రణాశిని। అముకస్యప్రయచ్ఛత్వం గతింపుణ్యాంచ శాశ్వతీం॥ అథ గంగాజలం ప్రవిశ్య॥ పృథివీం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛదివం గచ్ఛ దిశో గచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛదిశో గచ్ఛదివం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛపృథివీం గచ్ఛాఽపోవాగచ్ఛ యదితత్రతేహితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి। తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ ఏవం త్రిః॥ అస్థులుమూడుపర్యాయములు కలపవలయును-కర్తాస్నాత్వా ఉచమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వకాణత్వ బధిరత్వపైశాచికబాధా నివృత్తి ద్వారా పుణ్యలోకా వాప్త్యర్థం మృత్తికాస్నా నాదాకూర్చప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... పదం॥ అథ కా[illegible]చ్ఛత్రాణిదద్యాత్॥ ఆయాహి ప్రేతసౌమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ పితరం... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమావాహ్య॥ అథ గోదానంకుర్యాత్॥ అథ మృత్తికాస్నానార్థం బ్రాహ్మణాన్వరయేత్॥ మృత్తికాస్నానార్థం వృణీమహే॥ బ్రాహ్మణేభ్యో నూతనవస్త్రాణి దద్యాత్॥ ఆచమ్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... పుణ్యలోకావాప్త్యర్థం అన్యోన్యసహాయేన అష్టోత్తర శతంవా తదర్ధంవా యథాశక్తి మృత్తికాస్నానాన్యాచరిష్యే॥ అశ్వక్రాంతే సహస్రపరమాదేవీతిభూమిం దూర్వా మభిమంత్ర్య॥ అశ్వక్రాంతే రథ

క్రాంతే ... పదేపదే॥ సహస్ర ÷×+ యంచ వయం ద్విష్మః॥ ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిః హిరణ్య వర్ణాఇతి చతసృభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేనాను వాకేనచమార్జయిత్వా॥ ఆపోహిష్ఠామయో భువః ... ఆపోజనయథాచనః॥ హిరణ్యావర్ణాశ్శుచయః పావకాయా సుజాతః ... నిధత్త॥ పవమానస్సువర్జనః ... జాతవేదామోరజయంత్యాపునాతు॥ నమోఽగ్నయేప్సుమతే ... బృహాథోస్మోవా వృథేసువానఇంకుః॥ ఏవంవిధిప్రకారేణ మృత్తికా స్నానికుర్యాత్॥ కూర్చేషుఉదకంనినీయ॥ ధారాదత్తం॥ ఏవం ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం అన్యోన్య వహాయేన + మృత్తికాస్నానైః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... ప్రేతత్వవిముక్త్యా ఉత్తమలోకప్రాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) ప్రేతత్వ విముక్త్యా ... రస్తు॥ త్వన్నిమిత్తం మయాకృతేనఅనేనత్వం పుణ్యవాన్భవ॥ అథ కూర్చంవిసృజ్య॥ అథహిరణ్యశ్రాద్ధంవా ఆమశ్రాద్ధంవా కుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్॥ మృత్తికాస్నానములుచేసిన బ్రాహ్మణులు పునః వారి శరీరశుద్ధికొఱకు 3 మృత్తికాస్నానములుచేసుకొని పిమ్మట ఇట్లు చేయవలయును.

ఏవం ... త్యర్థం మయాకృతమృతికాస్నానాఙ్గత్వేన దేవర్షిపితౄనుద్దిశ్య దేవర్షిపితృప్రీత్యర్థం దేవర్షిపితృతర్పణంకరిష్యే॥ దేవాదీంస్తర్పయేత్॥ శుచీవోహవ్యేతిధౌతవస్త్రమద్భిః ప్రోక్ష్య॥ శుచీవో ...పావకా॥ దేవస్యత్వేతి వస్త్రమాదాయ॥ ద్రౌపస్యత్వా ...

దశే॥ అవధూతమిత్యవధూయ॥ అవధూతగ్‌ం రక్షోవధూతా ...
అరాతయః॥ ఉద్వుత్యం జాతవేద సమిత్యాదిత్యాయదర్శయిత్వా॥
ఉదుత్యం ... సూర్యమ్॥ ఆవహంతీతి పరిధాయ॥ ఆవహంతీ
వితన్వానా ... లోమశాం పశుభిస్సహస్వాహా॥ తతో ద్విరాచమ్య॥
ఉత్క్రామంతు పిశాచాద్యాః యేభూతాశ్చ నిశాచరాః। ఏతేషా
మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥ ఇతిదర్భాసనం ప్రతిష్ఠాప్య॥ప్రాణా
యామత్రయంకృత్వా॥ అష్టోత్తర శతగాయత్రీజపంకృత్వా॥ ద్వాదశ
సూర్యనమస్కారానశ్వత్థప్రదక్షిణానిచకృత్వా॥ దేవతాదర్శనాదికం
కుర్యాత్।

నగ్న శ్రాద్ధము.

అథకర్తాశోత్రియం బ్రాహ్మణమాహూయ॥ స్నాత్వాఽచమ్య॥
పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్ర
స్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్న ప్రథమే
హనికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ కాలేఅను
ష్ఠార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥
శ్లో॥ సమస్తసం ... పదం (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్నప్రథమేహని కర్తవ్యన
గ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంప ... బ్రువం
తు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గో
త్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వ బధిరత్వ కాణత్వ
పంగుత్వ నగ్నత్వపిశాచత్వనివారణార్థం నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ
శ్రాద్ధం ఆమాదిద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన అద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥

ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హానిఅతిపన్న పరిత మేహానికర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే కుశః ఉపతిష్ఠతు। అథపాద్యస్థానేగోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా। పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య పాద్య స్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి పత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు। పితుః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే పాద్యము పతిష్ఠతు। శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్యపాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ (ఉపవీతీ) కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ॥ ప్రా ...తీ। ప్రేతవిష్టరార్థ మయంకుశః॥ ఇత్యాసనందత్వా॥ ఉదఙ్ముఖ ముపవిశ్య॥ అద్య పూర్వోక్త ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... హాని అతిపన్నపరిత మేహాని కర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయాపరిక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే। కురుష్వ॥ (ప్రా ... తీ) అపహతా అసురారక్షాగ్ంసి పిశాచాయేక్షయంతిపృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతుయత్రైస్య గతంమనః॥ ఇత్యుద్ధృత్య। అపఉప స్పృశ్య॥ ఉదీర్తామవర ఉత్పరా ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః అసుంయ ఈయాద వృకఋతజ్ఞాస్స నోవతు ప్రేతోహవే॥ ఇతితిలాన్వికిరేత్। శ్రాద్ధార్థంసంపాదితద్రవ్యాణి ఉదకేనసంప్రోక్ష్య॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। అపవిత్రః ... శుచిః॥ ఇతి త్రిః ప్రో

త్స్య॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ ముఖ్య కాలోభూత్వా శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శ్రాద్ధ యోగ్యాభవంతు॥శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదే వంగదాధరం। తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమేహనిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనై కోద్దిష్టామశ్రాద్ధేప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిప న్న ప్రథమేహనికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం॥ ఓం తథాప్రాప్నువంతు భవంతః॥ ప్రాప్నోద్భవా నీత్యుక్త్వా॥ ప్రాప్నవాని॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రో క్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్నిక్షిప్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నోదేవీరభి ష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోఽసిసోమదే వత్యోగో సవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిఃప్రత్నప్రేతఏహి। పితరం... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతమిమాన్ లోకాన్ప్రీణయాహిసః॥ (ఇతి తిలానవకీర్య) గంధార్థాఇమేఆపః పుష్పార్థాఇమేతిలాః ప్రేతాయ వాజుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉప తిష్ఠతామక్ష్యాః ఆయాహిప్రేత ... శర్మశారదంచ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ హస్తోదకందత్వా॥ యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా అంతరి క్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనాస్సు హవాభవంతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదా

రభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యై కోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతాయస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధార్థా ఇమేఆపః॥ పుష్పార్థా ఇమేతిలాః॥ యువాసువాసాః పరీవీత ఆగాత్సఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయంతిస్వాధియో మనసా దేవయంతః॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థంవస్త్ర ... తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥ వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థమలంకరణార్థం ఇమేకుశాః। వస్త్రాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్। సకలారాధనై స్స్వర్చితముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతేస్వర్చితమస్తు॥ ప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథయథాశక్తి ఆమాదిసమస్తభోజనపదార్థాన్నిధాయ॥ (ఏకవర్ష పర్యంతం) ౩౬౦ దినములకు సరిపడుభోజన సామాగ్రిని సమర్పింపవలయును.

ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్। ఉదకంసంప్రోక్ష్య। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోదకం దత్వా॥ పృథివీతే పాత్రంద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్యాముఖేజుహోమి। బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిల్లోకే, ఇదంవిష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్। సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥ స్వధాక్షీవిష్ణోఅమం రక్షస్వపితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాద

నైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధపత్తే ఆమంసపరికరంసవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలాపి ధానోద కుంభం పితా ... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతః దేవతా ఇదమామం సోపస్కరం బ్రాహ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తమాతృప్తేస్తత్సర్వంగచ్ఛేయం భార్గవాధరోభోక్తా రాజతంపాత్ర మతుయవటచ్ఛాయేయం పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమామం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠతు॥ (తిలోదకం త్యజేత్) అథధారాదత్తం॥ (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమే హాని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధపితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతంఉద్దిశ్య (మయా) త్వయాక్రియమాణేన మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహాని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధేనపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిస్సాధనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ ప్రేతభుజ్యతామ్॥ అథ పిండప్రదానమ్॥ పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహాని నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధేయు తిలోదకపిండప్రదానం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య॥) (పా ... తీ) గోమయేనానులిప్య॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్నప్రథమే హానికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ఏషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలో

దశముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్యనగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయతిలోదకపిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య(మయా)త్వయాకృతేనఅనేన నగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిసాధన మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తి సాధనమస్తు॥ దత్తం శ్రాద్ధంఅభిరమ్యతామితికర్తావదేత్।అభిరమతాస్మ ఇతివిప్రః॥

ఇతినగ్నశ్రాద్ధము.

నవశ్రాద్ధవివరము.

మృతదినము మొదలు చేసిదినముల యందొక్కొక్క శ్రాద్ధముజరుపవలయును కొందఱుఅశక్తతచే నన్నింటినిఒక్కదినంబున నేనాచరింపుదురుకొందఱు నగ్నశ్రాద్ధముచేసి నవశ్రాద్ధము ఆచరింపుదురు. కొందఱుసకాలంబుననే నాచరింపుచున్నారు. అట్లుసకాలంబున నాచరింపకపోయినపక్షమందు ఆచరించేకాలమునకుగతించినదినములకుకలిపి సంకల్పము చేయవలయును. అట్లు గాగతించినదినములకు కూడనవశ్రాద్ధముచేయవలెనని యభిప్రాయము శ్లో॥నవశ్రాద్ధానిసర్వాణి।ప్రేతతృప్తికరాణితు।ఆద్యాదిషోడశాంతాని। ప్రేతత్వస్యనివృత్తయే॥

కర్తాస్నాత్వా ఽ చమ్య। పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధం కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥

సమస్తసంప ... పదం॥ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధమేకోద్దిష్టవిధానేన ఆమాదిద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన సద్యః కరిష్యే॥ (సవ్యం) (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ (విధి ప్రకారేణ దద్యాత్) పాద్యస్థానే గోమయేన వర్తులమండలంకృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేవర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భే పరిపేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని ... నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేస్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదంతేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ ఏవంపాద్యందద్యాత్॥ కర్తాపాదాప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ ప్రాహ్మణా ఉదఙ్ముఖముపవేశ్య॥ పితః ... గోత్ర ...శర్మన్ ప్రేతవిష్టరార్థమయంకుశః॥ఆసనందద్యాత్॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శ

ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య + హని అతిపన్న ప్రథమా హ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధ ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఉదీర్తామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః అసుంయ ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు ప్రేతో హవేషు॥ (స్త్రీకి ప్రేతా హవే) అని చెప్పవలయును.

అక్షిద్రవ్యాది ప్రోక్షణం॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... దయాత్॥ అపవిత్రః ... శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధ యోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు। శ్రాద్ధ యోగ్యా భవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం గదాధరమ్॥ తాభ్యాం చైవ నమస్కృత్య తతః శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ పవిత్రయః॥ ఇతివిప్రాః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... హని ... హ్నికనవామై ... ర్థే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్య వామపార్శ్వే ఆసనం దద్యాత్। పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమా ... ర్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనం దద్యాత్॥ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని... హ్నికనవామైకోద్దిష్ట మశ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం॥

ఏవంతృణానిదద్యాత్। ఓమ్తథా। ప్రాప్నువంతుభవంతః॥ ప్రాప్ను
వాని॥ బ్రాహ్మణస్యపురతః దర్భానాస్తీర్య। తేష్వర్ఘ్యపాత్రమా
సాద్య॥ ఉత్తానంప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్య। తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥
శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥
తిలోఽసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నః ప్రేతప
హి। పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఇమాంల్లోకాన్
ప్రీణయాహినః॥ (ఇతితిలానవకీర్య) గంధార్థాఇమేఆపః॥ పుష్పా
ర్థాఇమేతిలాః॥ పితృప్రేతాయవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం
సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ పితరం ... గోత్రం ...
శర్మాణంప్రేతంప్రేతమావాహయిష్యే॥ ప్రేతమావాహయ॥ ఆయా
హిప్రేత...శారదంచ। సావధానాభవంతుతే। సావధానాస్మః॥ హస్తో
దకందత్వా। యాదివ్యా ఆపఃపయసాసంబభూవుర్యా అంతరిక్ష
ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా సుహ
వాభవంతు। పితః ...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య...మాసి
... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఇదం తేఅర్ఘ్యముపతిష్ఠ
తు। పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ... మాసి
అతిపన్నప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఇదం తేఅ
ర్ఘ్యముపతిష్ఠతు। ఏవంసర్వత్రఅర్ఘ్యందత్వా। పిత్రేతాయస్థానమసి॥
తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధార్థాఇమేఆపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ యువాసు
వాసాః పరివీతఆగాత్సఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః
కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః॥ పితః ... గో

త్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదారభ్య + హాని + హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతః ప్రావరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రంప్రేతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ యువాసువాస్తాః ... మన సాదేన్నయంతి॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదార భ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమా హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతఃప్రావరణార్థంబహిఃప్రావరణార్థం వస్త్రంతు ... నమః॥ సర్వత్రవస్త్రందద్యాత్॥ తదభావే పతిలాఇమేకుశాః॥ సకుశాః వఃఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థమలంకారణార్థంప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥ అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥

భోజనపాత్రేషు తండులాదీన్నిధాయ॥ ఆమంద్విగుణంవా చతుర్గుణంవాదద్యాత్॥ ఉపవీతీ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతిదేయద్రవ్యాణ్యుదకేన ప్రోక్ష్య॥ (ప్ర ... తీ) హస్తోదకందత్వా॥ దేవసవితఃప్రసువ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య క్షితమసిమాస్యక్షేష్ఠాఅముత్రాముష్మిఁల్లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్। సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణోఆమంరక్షస్వ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేత త్రే ఆమంసపరికరంపితా ... గోత్రః ... శర్మాప్రేతః దేవతాఇదమామం సోపస్కరం బ్రాహ్మణహస్తే ఆహవనీయార్థే దత్తమాత్రప్తేస్తత్సర్వం గయేయంభూర్ధదాధరో భోక్తారాజతంపాత్ర మక్షయవటచ్ఛాయేయం పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇద

మోచకం లోపస్కారం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోద కుదకం ... హ్నికనవా మైకోద్దిష్టా మశాస్త్రే పితాస్థే ప్రేతతృ ప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతాం తిలోదకంత్యజేత్॥ (ఏవం) (సర్వత్ర) అహ్నికసంకల్పానుసారేణ దద్యాత్॥ (ధారాదత్తమ్) ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ప్రా ... తౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశాస్త్రే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయాకృతైః) (త్వయాకృతేన) మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక అమ్మశాస్త్రేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ తిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ...తిథౌ పితుః.. గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే యతిలోదకపిండ (ప్రదానం) (పిండప్రదానాని) కరిష్యే॥ కర్తాతిల మిశ్రితండులైః పిండానికృత్వా॥ దక్షిణాభిముఖః భూమింగోమయేనోపలిప్య॥ పిండస్థానః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి పతి త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పిత్రే... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్ని

క నవామైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏకపిండః ఉపతిష్ఠతాం ఏవం పిండానిదద్యాత్॥ (పిండస్యోపరి) పిండనామువరియేత త్తిలోదకము పతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిప న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వ యాక్రియమాణేన మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిప న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధె ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువంతు॥ ఇతి తిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు దత్తాని శ్రాద్ధాని అభిరమ్యతామితి కర్తా బ్రూయాత్॥ అభిరమతాస్మ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్। (ఒకేఅహ్నిక ము జరిపేయెడల దత్తం శ్రాద్ధం అని ప్రయోగము జరుపవలయును. జలేపిండాన్ ప్రక్షిప్య (కర్తా స్నాత్వా) ఆచమ్య॥ కాశ్యపః॥ నవ శ్రాద్ధాని పంచాహు రాశ్వలాయన శాఖినః। ఆపస్తంబాషడిత్యా హు ష్షడ్వా పంచాన్యశాఖినః। కేచి త్వంచైవనవమం భవేదంతరి తం యది। ఏకాదశే హ్నితత్కుర్యా దితి స్మృతికృతోవచః॥

తా॥ నవశ్రాద్ధములు తొమ్మిదని యాశ్వలాయనులు వచిం చుచుం ఆపస్తంబుడారని నిర్వచించె. అన్యశాఖయులు ఐదే ననిరి. కొందఱు తొమ్మిదవ దినమంతరి శ్రాద్ధ మంతరించినయెడల పదునొకండవ దినమునందు చేయవలయును. (క)మాగతానాంచ

శుక్రవారాది నిషేధోనాస్తి॥) క్రమాగత శ్రాద్ధంబులకు శుక్రవారాది నిషేధము లేదు.

దశాహ ప్రయోగము.

పదియవదినమునందు ముందుగా మృతస్థలంబునందుండు నుదకుంభమును దీపాదులను నివి పరిత్యజింపవలయును. (కర్త) బంధువులను జ్ఞాతులను, అందఱిని ముందుగాఁ బిలుచుకొని స్నానము జేసి బియ్యము ఆజ్యము మొదలగువాని నన్నిటిని దీసికొని ప్రతినిత్యము నిత్యకర్మచేస్తూ వుండిన ప్రదేశమునకుఁబోయి ముందుగా దశాహ దినమందుచేయవలసిన నిత్యకర్మ (అనఁగా) తిలోదక వాసోదక పిండప్రదానంబులు యథావిధిగా జరిపి పిమ్మట దశాహ ప్రయోగము నాచరింపవలయును.

అథదశాహప్రయోగః॥ కర్తాస్నాత్వా॥ నిత్యకర్తవ్య శిలాస్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానాంతంకృత్వా॥ అథకర్తాసచేలంస్నాత్వా ఽ చమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనిజ్ఞాతిభి స్సహ అశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిదక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సము ... పదం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనిజ్ఞాతిభి స్సహాఅశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం కారయితుం అధికారసంప ... బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ వపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ (నివీతీ) ఏకంకుశం శిరసి ధృత్వా॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని। పాపాని వివిధానిచ। కేశా

న్నాశ్రిత్యతిష్ఠంతి । తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం । ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా । పితౄణాంముక్తిహేతవే । వపనంకారయిష్యామి । తీరెబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతికర్తాసర్వేజ్ఞాతయశ్చ క్షౌరంకారయిత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వా॥ స్నాత్వాఽఽచమ్య (కర్త) యుజ్ఞాతులును కనిష్ఠపూర్వకముగాక్షౌరమును జేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత మృతునికంటె చిన్నవాండ్రైన మృతపితృకులు కర్తతోంగూడ క్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. పిమ్మట జ్ఞాతులు ప్రేతతృప్తికొఱకు తిలోదకములు నివ్వవలయును (జ్ఞాతయః ప్రేతతృప్త్యర్థం తిలోదకాంజలీన్ దద్యుః॥)

అథజ్ఞాతయః॥ ఆచమ్య ... పవిత్రంధృత్వా ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని, అతిపన్న ప్రథమేహని, ద్వితీయేహని, తృతీయేహని, చతుర్థేహని, పంచమేహని, షష్ఠేహని, సప్తమేహని, అష్టమేహని, నవమేహని, కర్తవ్య యజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిమ ద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తసంప ... కృత్యా॥ యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని ...... నవమేహని కర్తవ్య యజమానస్య పితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ తిలో ... సిద్ధిరస్తు॥ ప్రాచీనావీతీ తిలైస్సహోదక మంజలీనా గృహీత్వా॥ యజమానస్య పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే (సవ్యం జాన్వాచ్య॥) ప్రేతాయ మరణ

దినాదారభ్య దశమేహాని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థమేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (౧౦దిని౨) (౧ది౩) (౨దిర) (౩దిఖ) (రదిఽ) (ఖది౭) (ఽదిర) (౭దిఠ) (ఠది౧౦) (౯ది౧౧) ఇతితిలోదకాంజలీః దద్యుః (ధారాదత్తం) పూర్వోక్త ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య 'త్వరూక్ష్మైతైః మరణదినాదారభ్య దశమేహాని అతిపన్న ప్రథమేహాని ... నవమేహానికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం మేతత్తిలోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ.

శ్లో॥ సూతకే మృతకేచైవ వపనం దశమేహని। మాసర్క్షతిథివారాణా మన పేక్షేతి గౌతమః॥ దేవలః॥ దశమేహని సర్వేషాం క్షురకర్మవిధీయతే। శేశ్మ శ్ర్వాదివపనం కుర్యురత్రాసుభావినః॥

కర్తా ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా (ప్రా ... త) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహని సర్వేషాం జ్ఞాతీనామాశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యేకర్తవ్యం అఘాపనుత్తిహోమం కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... కృత్య॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని, ఆశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యే అఘాపనుత్తి హోమాధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కాలే అధికారసంపదస్తు॥ కర్తాయజ్ఞోపవీతీ భూత్వా॥ గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యే ప్రాఙ్ముఖోపవేశ్య॥

తతాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఓంభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య × ఆత్మాభి ముఖమాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనం ॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భేఅంతః । సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః ॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యథోక్త జిహ్వాయాహావిర్గృహాణ ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః × ప్రచోదయాత్ ॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య ॥ అలంకృత్య ॥ అగ్నయేనమః × జాతవేదసేనమః ॥ (పరిస్తరణం) పురస్తాత్ । దక్షిణతః । పశ్చాత్ । ఉత్తరతః ॥ ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భాన్ సగ్స్తీర్య ॥ ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీ స్రువావితి ॥ తతః అగ్నేః పశ్చిమభాగే దర్భాన్ పరిస్తీర్య ॥ తత్రలోహితంచ ర్మానడుహంప్రాచీనగ్రీవముత్తరలోమాస్తీర్య ॥ తత్రకనిష్ఠపూర్వకం తస్మిన్నారోహయతి ॥ ఆరోహతాయుర్జరసంగృణానా అను పూర్వంయత మానాయతిష్ట । ఇహత్వష్టాసు జనిమాసురత్నో దీర్ఘమాయుః కరతుజీవసేవః ॥ ఇత్యుపవిశ్య ॥ యథాహాన్యను పూర్వంభవంతి ,యథర్తవఋతుభిర్యంతిక్లుప్తాః । యథానపూర్వ మపరోజహా త్యేవాధాతరాయాగ్ంషికల్పయైషామ్॥ ఇతిజ్ఞాతీన్ వృద్ధాన్ తచ్చర్మారోహయతి ॥ సమానాగ్రాద్వౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయాభినత్తి ॥ ననఖేన, అపఉపస్పృశ్య, అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ

మాదాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యాముపఆనీయ, హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయాఽ భిమంత్ర్య సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణ్యుత్తా నానికృత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య, ఆజ్యస్థాలీ మాదాయ। ఆజ్యావిలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యంనిరూప్య। ఉదీచోంగారాన్నిరూహ్య। తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాతృణేనాఽధోగామిన్యా దీప్త్వాఽజ్యే ప్రతిఘలీకృత్య। ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య ప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఽను ప్రహరతి। స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునః ప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। నిధాయ। దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరేత్। అదితేఽనుమన్యస్వ... దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ మూలతో బిలవత్యా వారుణ స్రుచిమూలతో బిలేన వారుణ్యాస్రువేణ చతుర్గృహీత మాజ్యంగృహీత్వా॥

(కర్త) మొదట రంధ్రముగల స్రుక్కునందు మొదట రంధ్రముగల స్రువముతో నాలుగుప ర్యాయములు నేతిని గ్రహించుకొని,

నహితేఅగ్నే తనువై క్రూరంచకార మర్త్యః। కపిర్బభస్తి తేజనం పునర్జరాయుగౌరివ స్వాహా॥ అగ్నయే శుచయఇదంనమమ॥ పునశ్చతుర్గృహీతం గృహీత్వా॥ అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిం। అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవేస్వాహా॥ అగ్నయే

శుచయ ఇదంనమమ ॥ అథదశ స్రువాహుతీర్జుహోతి ॥ పునశ్శృతం గృహీత్వా ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అపన్నశ్శోశుచద్ఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిం । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ హుత్వా హుత్వా సంపాతపాత్రేగ్ం సంపాతమవన యతి ॥

(అనగా ఒక్కొకతూరియు హోమముచేసిన వెనుక మిగిలిన నేతిని సంపాతపాత్రమునం దుంచవలయును.)

స్రువేణాజ్యమాదాయ॥సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చయజామహే । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా × య ॥ ప్రయద్భం దిష్ఠఏషాం ప్రాస్మా కాసశ్చసూరయః । అపన్నశ్శోశుచదఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచ × నమమ॥ స్రువే...య॥ ప్రయదగ్నే సహస్వతో విశ్వతో యంతిసూరయః । అపన్నశ్శో శుచదఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువే...య ॥ ప్రయత్తే అగ్నే సూరయోజాయేమహిప్రతేవయం । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా...య ॥ త్వగ్ం హివిశ్వతో ముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ... నమమ ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ ద్విషోనో విశ్వతో ముఖా తినావేవపారయ । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు...మ ॥ స్రువే...య॥ సనస్సింధుమివ నావయాతి పర్షాస్వస్తయే । అపన

శోశ్చ ద్రుణ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు...నమమ ॥ స్రువేణా...య
అపఃప్రవణాదివ ద్యుతీరస్తా స్మత్స్యందతాన్ముఖం । అవధ్వశ్చో శుచ
ద్రుణ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా...య ॥
ఉద్వనా దుద్రకాస్తినా ప్రాస్మత్స్యం దతాన్ముఖం । అవధ్వశ్చో శుచ
ద్రుణ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు...నమమ ॥ స్రుక్సువావాజ్యస్థాలీం
చాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అద్రితేన్వమగ్ స్థాః...దేవసవిత్రః ప్రాసావీః ॥
ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ అగ్నే రుత్తరతోఽనడ్వా హంసంస్థాప్య ॥
తదభావేదర్భం వానిదధాతి ॥ అనడ్వాహమన్వార భామహేస్వస్త
యే । సనఇంద్ర ఇవదేవేభ్యోవహ్ని స్సంపారణోభవ ॥ ఇతిజ్ఞాత
యోఽనడ్వాహం స్పృష్ట్వా ॥ ఇమేజీవావిమృతై రావవర్తిన్నభూద్భ
ద్రా దేవహూతిర్నో అద్య । ప్రాంచోగా మానృతయేహ సాయద్రా
ఘీయఆయుః ప్రతరాంతధానాః॥ ఇతి పశ్చాద్గచ్ఛంతి॥ మృత్యోఃపదం
యోపయంతో యద్రైమద్రాఘీయఆయుః ప్రతరాందధానాః ।ఆప్యా
యమానాః ప్రజయాధనేన శుద్ధాః పూతాభవతయజ్ఞియాసః ॥
(ఇతి జఘన్యః వేతసశాఖయాయావకాభిశ్చ అనడ్వాహపదాని సం
లోభయన్నేతి ॥)

(అనగా మంత్రమును జెప్పుచు ప్రబ్బలిచెట్టు కొమ్మచేత,
వృషభముయొక్క అడుగులను దుడుచుకొనుచు వెళ్ళుచున్నారు.)

ఇమంజీవేభ్యః పరిధింధధామి మానోనుగాదపరో అర్థమేతం
శతంజీవంతు శరదః పురూచీ స్తిరోమృత్యుం దధ్మహేపర్వతేన ॥

ఇతి పర్వతారోహణంకుర్యాత్ ॥ ఇమానారీరవిధవా సుపత్నీ రాం జనేన సర్పిషాసంమృశంతామ్ । అనశ్రవో అనమీవాస్సుశేవా ఆరోహంతుజనయో యోనిమగ్రే ॥ ఇతి కర్తాజీవ భర్తృకస్త్రీణా మంజలీషు సంపాతా నవనయతి ॥ (సంపాత పాత్రలోనున్న నేతిని తీసికొని, పుణ్యస్త్రీల చేతులలో నుంచవలయును.)

యదాంజనత్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృత స్యమూ లేనా రాతీర్జంభయామసి ॥ ఇతితాస్త్రియస్తే నాంజనేనము ఖానిసమ్మార్జయేత్ ॥ ఆస్త్రీలందఱు చేతులలోనుంచిన నేతిచేత గన్నులనుఁ దుడుచుకొనవలయును.

ధర్మోదకప్రదానము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య స్వగ్రామవాసిభిః అన్య గ్రామవాసిభిః ఇష్టైః శిష్టైః బంధుభిస్సహాయే తద్ధర్మోదకం దీయ తామితిప్రార్థయేత్ ॥ తేపిదాస్యామః ఇతివదేయుః ధర్మోదకకాలే కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప...కృత్య ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం అధికారసంప...బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ కూర్చం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ ఆయాహిప్రేత...శతశారదంచ ॥ పితరం ...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం కూర్చే ప్రేతమావాహ్య ॥

అథ ధర్మోదక బ్రాహ్మణాః స్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ ఏవం... తిథౌ (పా...తీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ తేదక్షిణాభిముఖాః (పా...తీ) యజమానస్య పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదకముపతిష్ఠతు ॥ ఏవం త్రిః ॥ ధారాదత్త్వా ॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ యజమానస్య పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) (త్వయా) కృతేన మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానేన యజమానస్య పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనమస్త్వితిభవన్తో బ్రువంతు ॥ ప్రేతాప్యాయనమస్తు ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ ॥

అథ శిలాత్రయ వేదికారాధనమ్॥ వేదికాంకృత్వా॥ తస్యాం మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా॥ తస్యోత్తరతో దక్షిణతశ్చ పాషాణద్వయంస్థాపయిత్వా॥ ఉత్తరతో రుద్రందక్షిణతో యమమిత్యావాహ్య॥ పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలాపూజాం కరిష్యే॥ **శిలార్చనం కుర్యాత్॥ తండులంనివేద్య ॥**

(తతః) ఓషధీస్తంభ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । యథాత్వముద్భినత్స్యోషధే పృథివ్యా అధి । ఏవమిమ ఉద్భిందంతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ఇతిపృథివ్యా మోషధీస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ శివంభవంతు తేషాణాం జాయంతాంస్థి రజీవినః ॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అథ ప్రేతభార్యా కంఠసూత్రాది విసర్జనం ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య మాతుః సూత్రవిసర్జనంకరిష్యే ॥ సూత్రవిసర్జనకాలే గోదానంకృత్వా ॥ సూత్రాదివిసర్జనంకుర్యాత్ ॥ నారాయణనారాయణ ॥

అథ ప్రేతపత్నీ వపనసంకల్పః ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ఆముష్యపుణ్యాలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యదశమేహనిమాతుః అశుచిపరిహారార్థం వపనం కారయిష్యే ॥ అథవపనాంగకారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయంచదద్యాత్ ॥ ఏకంకురసంశిరసిధృత్వా ॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ । కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ । ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాం ముక్తిహేతవే । వపనంకారయిష్యామి తీర్థే బ్రాహ్మణసన్నిధౌ ॥ ఇతివపనం కారయిత్వా॥

శిలాభాండనాశోద్వాసనము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్యఞ్ఛిలాభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం

శిలాభాండవాసోద్వాసనం కరిష్యే ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప..త్ప్రత్య॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార....సంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార సిద్ధిరస్తు ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్ ॥ అథ శిలానైవేద్యం దత్వా ॥ ఏవంగుణ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహని శాశ్వతపుణ్య లోకావాప్త్యర్థం శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే గోదానందశదానానిచ కరిష్యే విధిప్రకారేణ గోదానాది దశదానానిచకుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) వాసస్త్రిధాధిత్వా ॥ శిలాదర్భ సంవేష్టనంవిస్రస్య ॥ ప్రేతశిలాసహితం శిలాత్రయం సంవేష్ట్య ॥ ఆదాయ ॥ గంగాజలం ప్రవిశ్య ॥ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛ దివంగచ్ఛదిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాఽపోవాగచ్ఛ యదివాతత్రతేహితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరైః ॥ యావచ్ఛిలామనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి ॥ తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే ॥ ఇతిజపిత్వాజల మధ్యేవిసృజేత్ ॥ శిలాదేవి నమస్తుభ్యం ప్రేతరూపం విముంచథ । జలాంతే బ్రహ్మ కల్పస్థాస్థాయినీ దేవరూపిణీ ॥ ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥

అథ తిలామలకస్నానం ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య జ్ఞాతిభిస్సహ అశుచి పరిహారార్థం శరీర శుద్ధ్యర్థం తిలామలకస్నాన మహం కరిష్యే ॥ స్నాత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ సూర్యావలోకనం కృత్వా ॥ పునః ఆచమ్య

ఆనందహోమము.

(ఈఆనందహోమము మఱియొకస్థలమందు జరుపవలయును)
పవిత్రం ధృత్వాఽచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ,) యజమానస్యపితుః = గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని జ్ఞాతిభిస్సహ ఆశౌచనివృత్త్యర్థం శేషాణామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆనందావాప్త్యర్థం ఆనందహోమం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ తదఙ్గమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ మండలోల్లేఖనం కృత్వా॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదాద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య॥ త్రిధాబద్ధోవృషభోరోరవీతిమహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్త జిహ్వోద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదనస్సు ఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతుదక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తుశక్తి మన్నం స్రుచం స్రువమ్। తోమరం వ్యజనంవామైర్ఘృతపాత్రం తుధారయన్। మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమమ్। ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీనమేవ ధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

ఏషహిదేవఃప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భే అంతః॥ సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాగ్నె మమాఽభిముఖోభవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। వరదోభవ। యథోక్తజిహ్వయాహావిర్గృహాణ॥ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గోదేవస్యధీమహి।

ధియోయోనఃప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥
అగ్నయేనమః హుతవహాయనమః ... జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాది
దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తర
తః॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్స్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి
పాత్రాణిప్రయునక్తి॥ దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీస్రువావితి॥ సమా
సాగ్రౌద్వౌదర్భౌప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥ అద్భిరనుమృజ్య॥
ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరం
గుష్ఠోపక నిష్ఠికాభ్యాముద గగ్రేగృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥
సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥
త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతోనిధాయ॥ తత్పవిత్రమాజ్య
స్థాల్యామాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య।
తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భేణావద్యోత్య। ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య
ప్రక్షాళ్యప్రత్యస్య। ఆజ్యేప్రాస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృ
త్వా॥ ఉదగుద్వాస్య॥ అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవి
త్రాభ్యాంపునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగంథింవిస్ర
స్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రేఽనుప్రహరతి। స్రుక్స్రు
వావగ్నౌప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునఃప్రతితప్య।
ప్రోక్ష్య। స్రువముత్తరతోనిధాయ॥ దర్భానద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌ
ప్రహరతి॥ అదితేఽనుమన్యస్వ॥ అనుమతేనుమన్యస్వ॥ సరస్వ
తేనుమన్యస్వ॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ చతు
ర్గృహీతేనాజ్యేనస్రుచంపూరయిత్వా॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి - చత్వారి॥

ఆనందాయ ప్రమోదాయపుత్రరాస్తాగ్ం‌స్వా సృహా అపన్న శోకశుచద్దఘుగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) పునశ్చతుర్గృహీతం॥ నవైతత్ర ప్రమీయాయ తైగరక్ష్యేః పురుషఃషశుః। యత్రేదం బ్రహ్మక్రియతే పరిధిగ్జీవనాయక మపవశోకశుచద్దఘుగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) స్రుక్స్రువా వాజ్యస్థాలీంచాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అద్దితే న్వమగ్గ్సాః ... ప్రసావీః॥ (ఇతిసమంతమ్) పరిస్తరణముద్వాస్య॥ యవోదనప్రాశనమ్॥ యవోదనం పక్త్వాఅభిఘార్య॥ యవోసిత్తువ ద్యాస్మద్దఘాద్వేషాగ్ంసి। శమీశ్శమ ద్యాస్మద్దఘాద్వేషాగ్ంసి॥ సర్వేజ్ఞాతయశ్చయవో దనంప్రాశ్నంతి॥ ఆచమ్య॥

అనేన (త్వయా) (మయా) కృతానందహోమేనభగవాన్ =మస్తు॥ అస్మత్పితుః పుణ్యలోకావాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పుణ్యలోకావాప్తిరస్తు॥

అథకృచ్ఛ్రాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥ అథకర్మణఃపుణ్యాహవాచనమ్॥ ఆదౌగణపతిపూజా, = యశ్శివోనామ = మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య ... ఏవం ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్యదశ మేహనికర్త వ్యజ్ఞాతిభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కర్మాంతే కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం కృత్వా॥ అథసోదకం కలశంతండుల తాంబూలయుక్తపాత్రేనిధాయ॥ ఓషధీమప్రపరిష్ఠాప్య॥ బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓం కర్మణః పుణ్యా

హంభవంతో బ్రువంతు॥ ఓం పుణ్యాహం కర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః॥
యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్ । తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్ । యదా వైసూ
ర్య ఉదేతి । అథనక్షత్రం నైతి । యావతితత్ర సూర్యోగచ్ఛేత్ ।
యత్రజఘన్యంపశ్యేత్ । తావతికుర్వీత యత్కారీస్యాత్ । పుణ్యా
హ ఏవకురుతే॥ ఓం కర్మణస్స్వస్తిభవంతో బ్రువంతు॥ ఓగ్ం స్వస్తిక
ర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః॥ స్వస్తిన ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషా
విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధా
తు॥ ఓమ్॥ కర్మణఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఓమ్ కర్మఋధ్యతామ్॥
ఏవంత్రిః॥ ఋధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్రధే
యన్నో అస్తు । అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః । శతంజీవేమ శరదః
సవీరాః॥ త్రీణి త్రీణి వై దేవానామృద్ధాని । త్రీణి ఛందాగ్ంసి త్రీణి సవ
నాని । త్రయ ఇమే లోకాః । ఋధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితి
ష్ఠతి॥ ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఋధ్యతామ్॥ ఋద్ధిస్సమృద్ధిః॥
ముఖసమం కలశముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు॥ వర్షశత
సంపూర్ణమస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥ శాంతిః పుష్టిశ్చాస్తు॥ శుభగ్ం
శుభమస్తు॥ పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు॥ సర్వసంపదస్తు॥
శుచీవో హవ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచి
భ్యః । ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయన్ । శుచిజన్మాన శ్శుచయః
పావకాః॥ అగ్నిశ్శుచివ్రత తమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః । శుచీ

రోచత ఆహుతః । ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా భ్రాజంత ఈరతే । తవ జ్యోతీగ్‌ష్యర్చయః । యత్తే౽స్విం ద్రం స్తవామశుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా । శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసమ్ । శుద్ధ ఆశీర్వాం మమత్తు । ఇంద్ర శుద్ధో న ఆగహి । శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః । శుద్ధో రయిం నిధారయ । శుద్ధో మమద్ధి సోమ్యః । ఇంద్ర శుద్ధో హినో రయిమ్ । శుద్ధో రత్నాని దాశుషే । శుద్ధో వృత్రాణి జఘ్నసి । శుద్ధో వాజగ్ం సిషాససి । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునంతు మా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ । పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇంద్రస్సునీతీ సహమా పునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా । జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు, ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయంతామ్ । దక్షిణాయాం దిశి మాసాః పితరో మార్జయంతామ్ । ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో మార్జయంతామ్ । ఉదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయంతామ్ । ఊర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్ । ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానానామభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహ స్వరూపేభ్యః × ప్రీత్యర్థం కర్మణః పుణ్యాహవాచన మంత్రజపదక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమి

తహిరణ్యం (తుభ్యమహం) సంప్రదదే నమమ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాన్ స్వావేశో అనమీవో భవానః యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వ శంనఏధిద్విపదేశం చతుష్పదే। వాస్తోష్పతేశగ్మయా సగ్ంసదా తే సక్షీమహిరణ్వయా గాతుమత్యా। ఆవః క్షేమ ఉతయోగే వరం నో యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః।. అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ సఖాసుశేవఏధినః॥ శుభగ్ంశుభమ్। స్వస్త్యయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిఃమహద్భూతంవాయసం దేవతానామ్।అసురఘ్న మింద్రసఖం సమత్సు। బృహద్యశో నావమివారుహేమ। అగ్ంహసోముచమాంగిరసంగయంత్యప్స్వస్త్యాత్రేయం మనసా చతార్క్ష్యమ్॥ పఠియత పాణిస్మర్థణం ప్రపద్యే। స్వస్తిసంబాధేష్వభయంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్॥

తతః ఆశీర్వచనం కుర్యాత్॥ అథజ్ఞాతిభిర్బంధు భిస్సహగృహం గచ్ఛేత్॥ ఇతి దశాహ ప్రయోగస్సమాప్తః॥

గృహశ్శుద్ధి విషయము.

శ్లో॥ ఆశౌచాంతేతు సంప్రాప్తే గోమయాదివిలేపనైః।
గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహం చైవవాచయేత్॥

తా॥ ఆశౌచ పరిసమాప్తి దినమందు గోమయము మొదలగు పవిత్రీకరములైన వస్తువులచేత గృహశుద్ధి చేయవలయును. పిమ్మట పుణ్యాహవాచనమునుగూడఁ జేయవలయునని తాత్పర్యము.

వృషోత్సర్జన విషయము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ సకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థే వాజలాంజ

లిం। నదదాతి సుతోయస్తు పితురుచ్చారపవసః । ఏష్టవ్యాబహః పుత్రాయ ద్యేకోపిగయాంవ్రజేత్ । యజేతవాశ్వమేధేన నీలం వావృషముత్సృజేత్॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని తీర్థమందుజలాంజలిగానిపుత్రుడీయనిచో తండ్రి నతిక్రమించినవాడే. ఏమనిన బహుపుత్రులను గోరుట. ఎందుకనిన నొకడయినను గయకు వెళ్లును. లేదా యశ్వమేధము చేయును. లేదా నీలవృషభము నచ్చువిడుచునని తాత్పర్యము.

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతాయది। వృషోత్సర్గం నకుర్వీత గాందద్యాచ్చపయస్వినీం। ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతే వృషః। ప్రేతత్వం సుస్థిరంతస్య దత్తైశ్శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పతి పుత్రులుగలస్త్రీ భర్తకంటే ముందు మృతినొందెనేని వృషోత్సరము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానము జేయవలెను. భర్త మృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయనియెడ నూఱు శ్రాద్ధములు చేసినను వానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు.

వృషభలక్షణము॥ శ్లో॥ లోహితోయస్తువర్ణేన ముఖే పుచ్ఛేచపాణ్డురః। శ్వేతః ఖురవిషాణాభ్యాం సనీలో వృషఉచ్యతే॥

తా॥ దేహమంతట నెఱ్ఱనిదై ముఖము తోకయు డెక్కలు కొమ్ములు తెల్లనివైయుండునది నీలవృషభమని చెప్పఁబడును. లేదా తెల్లనిదానికి ముఖపుచ్ఛాదులు నల్లనివైనయెడల నీలమనఁబడును. ఇట్లు నల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లనివైనచో నీలమనఁబడును. కొందఱు వృషభము దొరకనప్పుడు మన్ను చేగాని పిండిచేగాని దర్భలచేగాని వృషభముచేసి హోమాదివిధిచే వృషోత్సర్గము జేయవచ్చునం

ద్రము యథోక్తమైన వృషభము దొరకనియెడ యధాలాభముగ రెండువర్షములదిగాని యొకవర్షముదిగాని వృషభమైనను సంవత్సరము దాటిన వత్సతరులనఁగ నావుపడ్డలు నాలుగైనను నొకటియైనను వచ్చు విడువవచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు) కర్త ఎడమచేతితో దోకపట్టుకొని కుడిచేతితోఁ కుశతిలయుక్తమైన జలముతీసుకొని ప్రేత యొక్క గోత్రనామాదికమునుచ్చరించి "అముకస్మై వృషపషమయాద త్తస్సంథారయతు" అని సువర్ణముతోగూడ జలముభూమియందు విడువవలయును. ఇంక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రములందుఁ జూడదగును.

వ్యాసః॥ ఏకాదశే హ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమిచ్ఛతా। వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధవిప్రాంశ్చ భోజయేత్ । ఏకాదశే హ్ని సంప్రాప్తే కృత్వా పుణ్యాహవాచనమ్ । వృషముత్సృజ్య కుర్వీత ప్రేతశ్రాద్ధానిషోడశేతి ॥

తా॥ మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వము నివర్తించిపోవుటకొఱకును. స్వర్గములభించుటకొఱకును వృషోత్సర్జనము పదునొకండవదినంబున తప్పక జేయవలయును. పిమ్మట బ్రాహ్మణులను భుజింపఁ జేయవలయును. పదునొకండవ దినంబునందు పుణ్యాహవాచనమును చేయించి వృషోత్సర్జనంబును చేసి పదహారు, ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుఁడు వచించె ॥

పు ణ్యా హ వా చ న ము.

(కర్తా) ఏకాదశే హని ప్రాతరుత్థాయ సచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ సంధ్యావందనంకృత్వా॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ శ్లో ॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమం

గళా । తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః ॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ । ప్రసన్న వదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య గృహ భూభాండ ఆత్మ ద్రవ్య దేహస్థల శరీర శుద్ధ్యర్థంచమహాజనై స్సహస్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా ॥ తతః ఏకాదశే హానికర్తవ్య నవైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం పూర్వోక్త ప్రకారేణ సమాపయేత్ ॥ పుణ్యాహవాచనము యాజుషస్మార్తాను క్రమణికయందుఁ జూడఁదగును.

వృషోత్సర్జన ప్రయోగము.

తతః ఏకాహాయనం ద్విహాయనంవా నీలవర్ణం యథాసంభవవర్ణంవావృషం సంపాద్య ఆనీయస్నాపయిత్వా ॥ అలంకృత్య ॥ తతో గోవత్సతరీశ్చ చతస్రః ఏకాం తిస్రః ద్వేవా ఆనీయస్నాపయిత్వా ॥ అలంకృత్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం అంధత్వ... పైశాచిక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే ॥ తతః నూతనవస్త్రేణ మంటపద్వయమాస్తాద్య ॥ తయోరుపరితండులాన్నిక్షిప్య మంటపద్వయే తామ్రనిర్మితే

కలశద్వయం నిధాయ ॥ తత్రపంచపల్లవాని నారికేళంచ నిక్షిప్య నూతన వస్త్రమావేష్ట్య ॥ తదగ్నేర్వేనగోమిథునాష్ట దిక్పాలక పూజాం కరిష్యే ॥

(గోవృషభములను సంపాదించ శక్తిలేనివానికిఁ బ్రిత్యామ్నాయము దర్భలుంచి యావాహనముఁ జేసి కర్మ పూర్తి చేయవలయును.)

శివస్త్వష్టరిహాగహి విభుః పోష ఉత త్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞే న ఉదవ । వృషభమావాహయామి ॥ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాం త్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మే అథా దేవానామప్యేతు పాథః ॥ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీద సనన్మా తరం పునః । పితరంచ ప్రయంత్సువః ॥ గామావాహయామి ॥
అథ ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానావాహ్య ॥

ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రం లోకపాలక మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ అగ్నిం లోకపాలకమా × మి ॥ యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరం కృతః ॥ యమం లోకపాలకమా × మి ॥ మోషుణః పరాపరా నిర్ ఋతిర్దుర్హణావధీత్ । పదీష్ట తృష్ణయా సహ ॥ నిర్ ఋతిం లోకపాలకమా × మి ॥ ఇమం మేవరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వా మవస్యురాచకే ॥ వరుణం లోకపా

లక × మి ॥ తవవాయ వృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత । ఆవాం స్యావృణీమహే ॥ వాయువ్యం లోకపా × మి ॥ సోమోధేనుగ్ం సోమో అర్వంతమాశుమ్ । సోమోవీరం కర్మణ్యందదాతు । సాద న్యం విదథ్యగ్ం సభేయం । పితృశ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥ కుబే రం లోకపాలకమా × మి ॥ తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజి న్వమవసే హూమహే వయం । పూషానో యథావేద సామస ద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఈశానం లోకపాలకమా × మి ॥ బ్రహ్మదేవానాం ...రేభః ॥ బ్రహ్మాణమా ...మి॥ కద్రు ద్రాయప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమా...మి॥ఇదంవిష్ణు..వమా..మి॥ అచ్యుతమా... అనంతమా...మి॥ గోవిందమా.. మి॥ ఇంద్రాద్యష్టది క్పాలకసహిత గోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ అథషోడశోపచారైర భ్యర్చ్య॥ ఆచమ్య ...ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని అంధత్వ ... పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావా ప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జన హోమం కరిష్యే॥ అథహోమార్థం ఏకాదశఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ తదఙ్గ అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్రం మండలం నాకల్పయిత్వా ॥ ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాం ముల్లిఖ్య ॥ ప్రాచీః పూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చి మారంభమాలిఖేత్ ॥ (ఇత్యుల్లిఖ్య) అవాక్కరోభ్యుక్ష్యనిధాయవ హ్నిముత్సిచ్యతే వోక్షణతోయశేషం । ప్రాక్తోయమన్య న్నిదధా త్యుదగ్వాయథా బహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణాం ॥ చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వా॥

అభిఘార్య ॥ ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య ॥ ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య॥ అథగోమిథున మభిమంత్ర్య ॥ శివ స్త్వష్టరిహాగహివిభుఃపోష ఉతత్మనా ర్యుష్ణేయక్షేన ఉదవ ప్రిశంగరూపస్సుభరో వయోధా శ్రుష్టిర్వీరోజా య తెద్దేవకామః ప్రజాంత్వష్టా విష్యత్తునాభిమస్మే అథా దేవానామ ప్యేతుపాథః ॥ ఓం భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భు వస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ ఓంచత్వారి శృంగాత్రయో అస్య పాదాద్వే శీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య త్రిధాబద్ధోవృషభో రోరవీతి మ హోదేవోమర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగః ... జాతవే దశేనమః ॥ ఇతి ప్రాగాద్యష్ట దిక్షుప్రదక్షిణ మక్షతాదిభిరలంకృత్య ॥ అథప్రాగుదగ ర్గైర్దర్భై రగ్నింపరి స్తృణాతి దక్షిణాను త్తరాన్ కరోతి। ఉత్తరానధరాన్ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్‌స్తీర్య ॥ ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణి ప్రయునక్తిదర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీ ప్రణీత్యేఇధ్మస్రువావితి ॥ సమౌ సాగ్రౌద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ ప్రవితేకురుతే తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయఽఛినత్తి । నవఖేన ఆపఉస్పృ శ్య। అద్భి రనుమృజ్య । ప్రోక్షణీమువదాయ।ప్రోక్ష్య।తస్యామపఆనీయ। హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రి రుత్పూయాభిమంత్ర్య। విస్రస్యేధ్మమ్॥ త్రిః ప్రోక్ష్య। శేషముత్సృజ్య। తత్పాత్రం దక్షిణతోనిధాయ। తేపవిత్రే పూర్ణపాత్రే నిధాయ, పూర్ణపాత్రమాదాయ। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రే అప ఆనీయ। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ। సపవి త్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వాసమం ప్రాణైర్వాత్వా। ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భేషుసాదయిత్వా। దర్భైః।

ప్రచ్ఛాద్య, బ్రాహ్మణం దక్షిణతో దర్భేషు నిషాద్య । అస్మిన్ మోక్ష
వృషోత్సర్జన హోమకర్మణి త్వం బ్రహ్మా భవ । బ్రహ్మణః ఇదమాస
నం, సుఖాసనమ్ ॥ తే పవిత్రే । ఆజ్యపాత్రే నిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమా
దాయ, ఆజ్యం విలాప్య, అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామా
జ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽఙ్గారాన్నిరూహ్య
తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతాతృణేనాభ్యో గామిన్యాదీప్త్యాఽజ్యే ప్రతిఫలీ
కృత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యస్యాఽప
ఉపస్పృశ్య । చరుణాసహ త్రిః పర్యగ్నికృత్వా । ఉదగుద్వాస్య । అం
గారాన్ప్రత్యూహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పూయ । ప్రాగారభ్య ప్రాగేవ సమాప్తిః । పవిత్రగ్రంథిం
విస్రస్య ప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహరతి । స్రుక్స్రు
వావాదాయాగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య । పునః ప్రతి
తప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భానద్భిస్సగ్ంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి ।
ఇధ్మమాదాయ పరిధీన్పరిదధాతి । స్థవిష్ఠం పశ్చాత్ ॥ దక్షిణతోఽ
ణీయాగ్ంసం దీర్ఘమ్ । అణిష్ఠగ్ం హ్రస్వముత్తరతః । ఉదగగ్రం
మధ్యమమ్ । ప్రాగగ్రావితరౌ । మధ్యమపరిధిముపస్పృశ్య ॥ పురస్తా
దూర్ధ్వే ద్వే ఆఘార సమిధావాదధాతి ॥ అగ్నిం పరిషిచ్య ॥ అదితేఽ
నుమన్యస్వ ...ప్రసువ ॥ ఇధ్మమలంకృత్య । స్వయమలంకృత్య । బ్రహ్మా
ణమలంకృత్య । ఇధ్మమభిఘార్య ॥ చత్వారిశృంగా...ఆవివేశ ॥ అస్మిన్
మోక్షవృషోత్సర్జన హోమే ఇధ్మమాధాస్యే ॥ ఆధత్స్వ ॥ ఇధ్మప్రక్షేప
ణముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ ఆఘా

రావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమ్॥ ఇతరదర్వీమాదాయ॥ వాయవ్యా దాగ్నేయాంతమ్ (జుహుయాత్) । ప్రజాపతయఇదంనమమ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ ప్రధాన దర్వీమాదాయ నైరృత్యాదీశానాంతం(జుహుయాత్) ఇంద్రాయేదంనమమ॥ ఇత్యుక్త్వాఏకంద్వేత్రీణిచత్వారి ఇత్యాజ్యంగృహీత్వా)అథాజ్యభాగౌస్రుచాజుహోతి(అగ్నయేస్వాహా ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయఇదం నమమ॥ ఏకంద్వే త్రీణి చత్వారి॥ సోమాయ స్వాహా దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే సోమాయేదంనమమ॥ అగ్నయేస్వాహా॥ మధ్యే అగ్నయ ఇదంనమమ॥ అథ సావర్ణాది కృతేన శంఖంచక్రంనిధాయ॥ సంపూజ్య॥ తతస్స్రుచ్యుప స్తీర్య చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘార్య।మయోభూరిత్యనువాకేన దశఆహుతీ ర్జుహోతి॥ మయోభూర్వాతో అభివాతూస్రా ఊర్జస్వతీరోషధీరావిశంతామ్ । పీవస్వతీర్జీవధన్యాః పిబంత్వవసాయ పద్వతే రుద్రమృడనస్వాహా॥ ఇతిహుత్వా॥ రుద్రాయమృడాయేదం నమమ॥ పునస్స్రుచ్యుప స్తీర్య॥ చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య॥ హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ యాస్సరూపావిరూపా ఏకరూపాయాసామగ్ని రిష్ట్యానామాని వేద । యాఅంగిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః పర్జన్య మహిశర్మయచ్ఛస్వాహా॥ పర్జన్యాయేదం నమమ॥ పునస్స్రుచ్యుప..యతి॥ యాదేవేషు తనువమైరయంతయాసాగ్ం సోమోవిశ్వారూపాణి వేద । తాఅస్మభ్యం పయసాపిన్వమానాః ప్రజావతీం

ద్రస్తో ష్ఠేరిరీహి స్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం నమమ॥ పునస్స్రుచ్యా... యతి॥ ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో విశ్వైర్దేవైః పితృభిస్సంవిదా నః। శివాస్సతీరుపనో గోష్ఠమాగస్తాసాంవయం ప్రజయాసగ్ం సదేమస్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యాపస్తీర్య ... ఘారయతి॥ ఇహధృతిస్స్వాహా॥ ధృత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా ప...తి॥ ఇహవిధృతిస్స్వాహా॥ విధృత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా... తి॥ ఇహరంతిస్స్వాహా॥ రంత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ ఇహరమతిస్స్వాహా॥ రమత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ మహీ మూషుమాతరగ్ం సువ్రతానామృతస్య పత్నీ మవసేహువేమ। తువిక్షత్రామజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతి గ్గ్ స్వాహా॥ అదిత్యా యేదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...రతి॥ (అత్రై వహవిః ప్రత్యభిఘారణంనతు సర్వేషాం) సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిం। దైవీంనావగ్ స్వరిత్రామనాగసమస్రవంతీ మారుహేమా స్వస్తయేస్వాహా॥ అది త్యా ఇదంనమమ॥ ఉత్తరార్ధాత్సకృత్స్విష్టకృతేవదాయద్విరభిఘార్య॥ నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ సమిధమిధ్మ సన్నహనంచాద్భిః ప్రత్యుక్ష్య అగ్నౌ ప్రహరతి॥ రుద్రాయతంతి చరాయేదం నమమ॥ అస్యకర్మ

ణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥

జయాదిహోమమః॥ చిత్తంచస్వాహా॥ చిత్తాయేదంనమమ॥ చిత్తిశ్చస్వాహా॥ చిత్త్యాఇదంనమమ॥ ఆకూతంచస్వాహా॥ ఆకూతాయేదంనమమ॥ ఆకూతిశ్చస్వాహా॥ ఆకూత్యాఇదంనమమ॥ విజ్ఞాతంచస్వాహా॥ విజ్ఞాతాయేదంనమమ॥ విజ్ఞానంచస్వాహా॥ విజ్ఞానాయేదంనమమ॥ మనశ్చస్వాహా॥ మనసఇదంనమమ॥ శక్వరీశ్చస్వాహా॥ శక్వరీభ్య ఇదంనమమ॥ దర్శశ్చస్వాహా॥ దర్శాయేదంనమమ॥ పౌర్ణమాసశ్చస్వాహా॥ పౌర్ణమాసాయేదంనమమ॥ బృహచ్చస్వాహా॥ బృహతఇదంనమమ॥ రథన్తరంచస్వాహా॥ రథంతరాయేదంనమమ॥ ప్రజాపతిర్జయానిన్ద్రాయవృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మైవిశస్సమనమన్త సహ్యుగ్రస్సహిహవ్యోబభూవ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ అగ్నిర్భూతానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాందేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥ అగ్నయేభూతానామధిపతయ ఇదం నమమ॥ ఇంద్రోజ్యేష్ఠానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠానామధిపతయఇదం నమమ॥ యమః పృథివ్యా అధిపతిస్సమావత్వస్మిన్...స్వాహా॥ యమా

యఃపృథివ్యా ధిపతయఇదంనమమ॥ వాయురంతరిక్షస్యాధిపతిస్స... స్వాహా॥ వాయవే అంతరిక్షస్యాధిపతయ ఇదంనమమ॥ సూర్యోదివో ధిపతిస్సమా...స్వాహా॥ సూర్యాయదివోధిపతయ ఇదంనమమ॥ చంద్రమానక్షత్రాణామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ చంద్రమసేనక్షత్రాణామధిపతయ ఇదంనమమ॥ బృహస్పతిర్బ్రహ్మణో ధిపతిస్సమా ... స్వాహా॥ బృహస్పతయే బ్రహ్మణోధిపతయ ఇదంనమమ॥ మిత్రస్సత్యానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ మిత్రాయసత్యానా మధిపతయ ఇదంనమమ॥ వరుణో పామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ వరుణాయాం పామధిపతయ ఇదంనమమ॥ సముద్రస్స్రోత్యానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సముద్రాయ స్రోత్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ అన్నగ్ంసామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మావత్వస్మిన్ ... స్వాహా॥ అన్నాయసామ్రాజ్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ సోమఓషధీనామధిపతిస్స... స్వాహా॥ సోమాయౌషధీనా మధిపతయ ఇదంనమమ॥ సవితా ప్రసవానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సవిత్రేప్రసవానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ రుద్రఃపశూనామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ రుద్రాయపశూనామధిపతయ ఇదంనమమ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ త్వష్టారూపాణా మధిపతిస్స ... స్వాహా॥ త్వష్ట్రేరూపాధిపతయ ఇదంనమమ॥ విష్ణుః పర్వతానా మధిపతిస్స...స్వాహా॥ విష్ణవే పర్వతానా మధిపతయ ఇదంనమమ॥ మరుతో గణానామ

ధిపతయస్తేమావంత్వ ... స్వాహా॥ మరుద్భ్యః గణానామధిపతిభ్య
ఇదంనమమ ॥ పితరః పితామహాః పరేవరేతతా స్తతామహా
ఇహమావత । అస్మిన్ ... స్వాహా ॥ పిత్రాదిభ్యో దేవేభ్య
ఇదంనమమ ॥ (ఇతి కేచిత్ ॥మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదంనమమ ॥
ఇతి కేచిత్ ॥) జీవపితృకశ్చేత్ ॥ తండ్రిజీవించియుండిన (నీమంత్రముఁ
జెప్పవలయును)పితామహాఅవరేతతా స్తతామహాఇహమావత...స్వా
హా। పితామహేభ్యోఽవరేభ్య స్తతామహేభ్యఇదంనమమ॥ (పితామ
హాజీవతిచేత్) (పితామహుఁడు జీవించియుండిన నీమంత్రముఁజెప్ప
వలయును)పితరఃపరేతతా స్తతామహాఇహమావత।అస్మిన్ ...స్వాహా॥
పితృభ్యః పరేభ్య స్తతేభ్య ఇదంనమమ ॥ పితృపితామహయోర్జీవతో
స్సతో ర్జపఏవకర్తవ్యః । తండ్రియు తాతయు జీవించియున్నయెడల
పైచెప్పిన మొదటి మంత్రమును జపము మాత్రము చేయవలయును.
అనఁగా నాజ్యహోమముగూడదు, అపఉపస్పృశ్య ॥ ఋతాషాడృ
తధామాగ్ని ర్గంధర్వస్తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జోనామస ఇదం
బ్రహ్మక్షత్త్రం పాతుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రం పాంతుతస్మైస్వాహా ॥
ఋతాసాహఋతధామ్నే అగ్నయే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్య
స్స్వాహా ॥ ఓషధీభ్యోఽప్సరోభ్య ఊర్గ్భ్య ఇదంనమమ ॥ సగ్ంహిత
తోవిశ్వసామా సూర్యోగంధర్వస్తస్యమరీచయోఽప్సరస ఆయువో
నామసఇదం ... స్వాహా ॥ సగ్ంహితాయవిశ్వసామ్నే సూర్యాయ
గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా । మరీచిభ్యోఽప్సరోభ్య

ఆయుభ్య ఇదంనమమ ॥ సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మిశ్చం ద్రమాగంధర్వ
నక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయోనామస ఇదం ... స్వాహా ॥
సుషుమ్నాయసూర్య రశ్మయేచంద్రమసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥
తాభ్యస్స్వాహా ॥ నక్షత్రేభ్యోఽప్సరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదంనమమ ॥
భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞో గంధర్వ స్తస్య దక్షిణాఽప్సరస స్తవానామస
ఇదం...స్వాహా ॥ భుజ్యవేసు పర్ణాయయజ్ఞాయ గంధర్వాయేదం
నమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ దక్షిణాభ్యోఽప్సరోభ్య స్త వాభ్య ఇదం
నమమ ॥ ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మామనో గంధర్వ స్తస్యర్క్సామాన్యప్స
రసోవహ్నయోనామసఇదం ... స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే
మనసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఋక్సామేభ్యో
అప్సరోభ్యోవహ్నిభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇషిరోవిశ్వ వ్యచావాతో
గంధర్వ స్తస్యాపో ప్సరసోముదానామ సఇదం ... స్వాహా ॥
ఇషిరాయ విశ్వవ్యచసేవాతాయ గంధర్వా యేదంనమమ ॥ తాభ్య
స్స్వాహా ॥ అద్భ్యోఽప్సరోభ్యోముదాభ్య ఇదంనమమ ॥ భువనస్య
పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । సనోరాస్వాజ్యా నిగ్ంరాయస్పో
షగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా ॥ భువనస్య పత
యఇదంనమమ ॥ పరమేష్ఠ్యధిపతిర్మృత్యుర్గంధర్వ స్తస్య విశ్వమప్స
రసోభువో నామసఇదం ... స్వాహా ॥ పరమేష్ఠినే ధిపతయే
మృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వస్మా ప్స

రోభ్యో భూభ్య ఇదంనమమ ॥ సుక్షితిస్సుభూతిర్భద్రకృత్సువర్వాన్ప
ర్జన్యో గంధర్వస్తస్య విద్యుతో ప్సరసో రుచో నామ స ఇదం ... స్వాహా॥
సుక్షితయే సుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ గంధర్వా
యేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విద్యుద్భ్యో ప్సరోభ్యో రుగ్భ్య
ఇదంనమమ ॥ దూరేహేతి రమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్తస్య ప్రజా
అప్సరసో భీరువో నామ స ఇదం...స్వాహా ॥ దూరేహేతయే అమృడ
యాయ మృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ప్ర
జాభ్యో ప్సరోభ్యో భీరుభ్య ఇదంనమమ ॥ చారుః కృపణకాశీ కా
మో గంధర్వస్తస్యాధయో ప్సరసశ్శోచయంతీర్నామ స ఇదం ...
స్వాహా ॥ చారవే కృపణకాశినే కామాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥
తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఆధిభ్యో ప్సరోభ్యశ్శోచయంతీభ్య ఇదంనమమ॥
సనోభువనస్య పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । ఉరుబ్రహ్మణే
స్మైక్షత్రాయమహిశర్మయచ్ఛస్వాహా ॥ భువనస్యపతయే బ్రహ్మణ
ఇదంనమమ ॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబ
భూవ । యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నో అస్తువయగ్గ్ స్యామ పతయో
రయీణాగ్ స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ భూస్స్వాహా ॥
అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదంనమమ ॥ సు
వస్స్వాహా ॥ సూర్యాయేదంనమమ ॥ యదస్యకర్మణో త్యరీరిచం
యద్వాన్యూనమిహాకరమ్ ॥ అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వా । త్సర్వగ్

స్విష్టగ్ం సుహుతంకరోతుస్వాహా ॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ మధ్యమపరిధింప్రహృత్య । ఇతరౌయుగపత్ప్రహారేత్। ఉత్తరార్ధప్రాగ్రమం గాలేషూపోహతి(పరఛీనభిమంత్ర్య) ఆఘారసమిధౌ ప్రహరతి॥ దర్వ్యాద్యుత్తరదర్వ్యాగ్రమవధాయ సగ్గ్ స్రావేణాభిజుహోతి ॥ స్వాహా॥ వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్సగ్గ్ స్రావభాగేభ్య ఇదంనమమ ॥ అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణిజ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనిర్హారణార్థమనాజ్ఞాతత్రయం । కర్మాంతరిత కర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నోఅగ్నె సత్వన్నోఅగ్న ఇతిస్వరాక్షరపదవృత్తి వర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థమాభిర్గీర్భిరితి వాక్యలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థమిదంవిష్ణుస్త్రింబకమితిఋత్విజ్కోశ ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాగ్ం సేతిస్కన్నాది దోషప్రాయశ్చిత్తార్థమస్కాంద్యౌరితి మిందాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యన్మఆత్మన ఇతి సమస్త భయామ్యుపద్రవ దోషనిర్హారణార్థం పునరగ్నిశ్చక్షురితి । అగ్న్యుపఘాత ప్రాయశ్చిత్తార్థంపునస్త్వాదిత్యా ఇతి సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరిత్యే తైర్మంత్రైరాజ్యాహుతీర్హోష్యామి ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) అనాజ్ఞాత్రం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమిధు ॥ అగ్నెతదస్యకల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ పురుషసమ్మితో యజ్ఞోయజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నెతదస్యకల్పయత్వగ్ హివేత్థయథాతథగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయఇదంనమమ ॥ యత్పాకత్రామనసాదీనదక్షాన యజ్ఞస్యమన్వతేమర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతాక్రతు విద్విజానన్ యజిష్ఠోదేవాగ్ం ఋతుశోయజాతి

స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠో వహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా॥ అగ్నివరుణాభ్యామిదంనమమ॥

సత్వన్నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వ నో వరుణగ్ం రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి స్వాహా॥ అగ్నివరుణాభ్యా మిదంనమమ ॥ అభిర్గీర్భిర్యదతో న ఊనమాప్యాయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహిగోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధతే స్యామ స్వాహా॥ ఇంద్రాయహరివత ఇదంనమమ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే స్వాహా ॥ విష్ణవ ఇదంనమమ ॥ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్స్వాహా ॥ త్ర్యంబకాయేదం నమమ ॥ యద్విద్వాగ్ంసో యదవిద్వాగ్ంసో ముగ్ధాః కుర్వంత్యృత్విజః । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసశ్స్రిధా ద్దేవిచముంచత్వగ్ం స్వాహా ॥ అగ్ని శ్రిద్ధాభ్యామి ఇదంనమమ ॥ అస్మాకం ద్యౌః పృథివీ పిమస్కాన్నృషభో యువాగాః । స్కన్నేమావిశ్వా భువనాస్కన్నో యజ్ఞః ప్రజనయతు । అస్కానజని ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతే వృషా ॥ స్కన్నాత్ప్రజనిషీ మహిస్వాహా ॥ స్కన్నాదిభ్యో దేవ

తాభ్య ఇదంనమమ ॥ యన్మ ఆత్మనో మిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహా
జ్జాతవేదా విచర్షణిస్స్వాహా ॥ మిందాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదంనమమ॥
పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః । పునర్మే అశ్వినాయువం
వంచక్షురాధత్తమక్ష్యోస్స్వాహా ॥ అగ్నీంద్ర బృహస్పత్య శ్విభ్య
ఇదంనమమ ॥ పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవస్సమింధత్తాం పునర్బ్రహ్మా
ణో వసునీథయజ్ఞైః । ఘృతేన త్వంతనువం వర్ధయస్వ సత్యాస్సంతు
యజమానస్య కామాస్స్వాహా ॥ అగ్నయే వసునీథాయేదం నమమ॥
ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ శ్రీవిష్ణవే
స్వాహా ॥ విష్ణవే పరమాత్మన ఇదంనమమ ॥ ద్వాదశగృహీతేనాజ్యే
నస్రుచం పూరయిత్వా ॥ సప్తతే అగ్నే సమిధః ...ఘృతేనస్వాహా ॥
అగ్నయే సప్తహోత్ర ఇదంనమమ॥ పూర్ణాహుతి.॥ పూర్ణాహుతిముత్త
మాంజుహోతి । సర్వం వై పూర్ణాహుతిః।సర్వమేవాప్నోతి। అథో ఇ
యం వై పూర్ణాహుతిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। వసోర్ధారాం జుహోతి
వసోర్మేధారాసదితి వా ఏష మాహుయతే ఘృతస్యవా ఏనమేషా ధారా
ముష్మిన్ లోకే పిన్వమానోపతిష్ఠత ఆజ్యేనజుహోతి తేజో వా ఆజ్యం
తేజో వసోర్ధారా తేజసైవాస్మై తేజో వరుంధే అథో కామావై వసోర్ధారా
కామానేవా వరుంధే ॥ ఇతిపూర్ణాహుతింజుహుయాత్ ॥ పూర్ణా

హుతి ముహూర్తస్సు ముహూర్తోస్త్విత్యనుస్ప్రష్టా ॥ సుముహూర్తోస్తు ॥ అస్మిన్కర్మణియజుర్భైవ ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదంనమమ ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥ ఆతమితో, ప్రాణానాయమ్య ॥ విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః ॥ ఏతత్పర్యంతం నానాప్రకారేణ ...ర్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ అద్రితేస్వమగ్నేస్థాః... ప్రాసావీః ॥ పరిణీతాస్వ పలనీయ ॥ సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియ మింద్రస్య కామ్యం సనిం మేధామయాసిషం స్వాహా ॥ (ఇత్యభిమంత్ర్య) అథమార్జనమ్ ॥ యేనదేవాఃపవిత్రేణ.. మార్జయంతామ్॥ ప్రస్తరం ప్రహృత్యసామిస్వాం యోనిమపిగచ్ఛత...కృత్యోత్తిష్ఠతి ॥ అక్షతాం...బ్రహ్మాణంపూజయామి ॥ జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే ... నమమ ॥

రుద్రకలశ పూజా.

రుద్రకలశం స్థాప్య॥ అస్మిన్కలశే రుద్రమావాహయామీతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥

అథ వృషభన్యాసః॥ ఇషే త్వేతిమూర్ధని॥ ఇషే త్వోర్జే త్వావాయ x ప్రశూన్పాహి॥ మూర్ధ్నే నమః॥ తద్విష్ణోరితిశంఖాంకే॥ తద్విష్ణోః x రాతతం॥ శంఖాంకే॥ ఉదుత్యంజాత వేదసమితిచక్రాంకే॥ ఉదుత్యంజాత x సూర్యం॥ చక్రాంకే॥ సహస్రశీర్షేతి లలాటే॥ సహస్రశీ x స్తులం॥ లలాటే॥ అహో దేవా ఇతినేత్రయోః॥

అతో॑ద్రేవాఅ × ధామభిః సేత్రయోః॥ మర్మాణితే ఇతినాసికాయాం॥ మర్మాణితేవర్మభిః × మదంతుద్రేవాః॥ నాసికాయాం॥ విష్ణముఖా ఇతిముఖే॥ విష్ణముఖా వైద్రేవాశ్ఛందో॑భిరిమా × శర్మయచ్ఛతు॥ ముఖే॥ ఓజో॑సీతిగ్రీవం॥ ఓజో॑స్సిసహో॑స్సి బలమస్సి భ్రాజో॑సి ద్రేవానా × సర్వాయుః॥ ఏవంగ్రీవం॥ మర్మాణితే ఇతిబాహూ మధ్యేత్॥ మర్మాణితేవర్మభిః × మనుమదంతుద్రేవాః॥ సమిధా గ్నిం దువస్యత ఇతిబాహ్వోః॥ సమిధాగ్నిం దువస్యతఘృతైర్బో॑ధ యతాతిథిం। ఆస్మిన్హవ్యాజుహోతన॥ బాహ్వోః॥ ఇదంవిష్ణ రితిహృదయే॥ ఇదం విష్ణుర్వి × చక్రమే॥ హృదయే॥ నాభిర్మేచిత్తం విజ్ఞాన మితినాభౌ॥ నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మే పచతిర్భ సత్॥ నాభిం॥ఆపాంతమన్యురితికటిం ఆపాంతమన్యుస్తృ × ప్రతినూనా నిదేభ్యః॥కటిం॥ఊర్వోరోజ ఇత్యూరుం॥ ఊర్వోరోజో॑ష్ఠా × మాహా హింసీః॥ ఇత్యూరుం॥ చిత్రం దేవానామితిజంఘయోః॥ చిత్రంద్రేవానా × స్థసుమచ్ఛ॥జంఘయోః॥ఇమం మేవరుణేతిజాన్వోః॥ఇమం మేవరుణ × శ్రుధీ॥జాన్వోః॥ రక్షో॑హణమితిస్కంధే॥ రక్షో॑హణం వాజినమాజిఘ ర్మి × దిత్రాసర్పిషః పాతునక్తం॥స్కంధే॥విష్ణోరరాటమసీతిపృష్ఠే విష్ణో రరాటమస్సి విష్ణోః పృష్ఠమస్సి × విష్ణవేత్వా॥ పృష్ఠే॥ వరుణస్య విరాట్ ఇతిలింగే॥వరుణస్యవిరాట్। యజ్ఞస్యపఙ్క్తిః। ప్రజాపతేరనుమతిః।

మిత్రస్యశ్రీద్ధా॥ లింగే॥ త్రిపాదూర్ధ్వమితిఉదరే॥ త్రిపాదూర్ధ్వ× శ్రసేఅభి॥ ఉదరేషు॥ ఏతావానస్యేతిపుచ్ఛే॥ ఏతావానస్య మహిమా ...మృతందివి॥ ఇతిపుచ్ఛే॥ ఏవంస్పృష్ట్వా॥ నమస్కుర్యాత్॥

గోవృషభ వివాహప్రయోగము.

గృహస్యప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అలంకృత్య అథగణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌలోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధనపూజాంచకృత్వా॥బధ్నామిదక్షిణేపాదేనవసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థ్యం వృషభస్యసుఖప్రదమ్॥రక్షాబంధనముహూ ... అస్తు॥ తతఃయజ్ఞోపవీత ధారణంకృత్వా॥ దక్షిణ తాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ అథవత్సతరీశ్చరక్షాబంధనమ్॥ శ్లో॥ బధ్నామివామపాదేతు । పంచసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం । మమాభీష్టప్రదోభవ॥ ఇతిబధ్నీయాత్॥ అథబ్రాహ్మణాయ తాంబూలాదికం దద్యాత్॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం లోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమం వృషభం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపేణ మధుపర్కేణ పూజయిష్యే॥ త్రతత్రాష్టాభృదస్యాచార్యా స్రందిమాత్వాద్యోషం ... అపః పాద్యా, ఇతిదా తాప్రాహ॥ ఉత్తరయాభిమంత్ర్య అపఃపాదావనేజనీర్ద్విషంతం నాశయంతుమే అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్యవృషభస్య ఇదమాసనం ఇదంపాద్యం। శ్లో॥నమో స్త్వనంతా ...యవమః॥ గంధాదిభిరలంకృత్య॥అథవత్సతరీదానం॥ఏవంగుణ ధర్మం

మమపితుః శాశ్వత పుణ్యలోకావా ప్త్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోక సంరక్షణార్థంవత్సతరీదానం కరిష్యే ॥ అత్రమహాసంకల్పం పఠిత్వా ॥అస్య శ్రీమదాదినారాయణస్య......సప్రర భేయ గోత్రోద్భవస్య ప్ర జాపతేః సప్తర్షి కాశ్యప పౌత్రాయ ధర్మపుత్రాయ లక్ష్మీనారాయణ స్వరూపవృష భాయువరాయ చతుస్సాగరపరి...సప్రర భేయ గోత్రో ద్భవగంగాయాః నప్త్రీం యమునాయాః పౌత్రీం సరస్వత్యాః పుత్రీం ఇమాంవత్సతరీం ధర్మప్రజాసంతానార్థం హేవృషభ రాజ వత్సతరీదా నంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా...గృహ్ణామి॥ రాజా త్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణే।రుద్రాయగామ్। తేనామృతత్వమస్యా మ్...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ అనేనవత్సతరీదానేన శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రీయతామ్॥ తతోలగ్నాష్టకచూర్ణికాదీన్ పఠేత్ ॥ స్వ స్త్యస్తుతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యానామ్ ... సుప్రీతా స్సు ముహూర్తా ... భవంతు॥ అథ మాంగల్యధారణమ్ ఏవంగుణ ... లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాం కరిష్యే॥ మాంగల్యసూత్రార్చ నం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ మాంగల్య తంతునానేన ।లోకరక్షణహేతునా । కంఠేబధ్నామి సుభగే పూర్ణాఽప్తైశ్వర్యవర్ధని॥ వత్సతరీగళె మంగళ సూత్రం బధ్వా॥ మాంగల్యధా...అస్తు॥తూష్ణీం అక్షతారోపణం కుర్యాత్॥ ... భక్తప్రజామేకామస్సమృధ్యతామ్ ద్వితీయపర్యాయే ద్వేవాది పశవోమేకామస్స మృధ్యతామ్॥ తృతీయపర్యాయే యజ్ఞో మే కామస్సమృధ్యతామ్ తూష్ణీం చతుర్థపర్యాయే జగత్ప్రియోమే కామ స్సమృధ్యతామ్॥ అథగోవృషభమార్జనమ్॥ ఏవంగుణ...ర్థంవృ

షభమార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ఏకాదశబ్రాహ్మణాన్ ప్రా ర్థయేత్॥ అత్రఋత్విగ్వరణం దత్వా॥ పూర్ణపాత్రస్థోదకేనవా గో వృషభమభిషిచ్య॥ ఆపోహిష్ఠా ...ఆపోస్మనసు ధాచన॥ హిరణ్యవ ర్ణా శ్శుచయః పావకా ...బలమోజోనిధత్త॥ ఇతిచతసృభిః పవ మానస్సువర్జనః ...జాతావేదా మోర్జయం త్వాపునాతు॥ఓంనమ రుద్రమన్యవ ...తంవోజం భేదధామి॥ అగ్నావిష్ణూసజోషసే . శోభాయైపితరోనుమదంతు॥ తచ్ఛంయో...శాంతిః॥సహస్రి...సర్వం మనిషాణ। తచ్ఛంయో ...శాంతిః॥సహస్రిశీర్షందేవం... స్వరాట్॥ ఇత్యేతైర్మంత్రైః మార్జయిత్వా॥వృషభంవత్సాంచషోడశోపచారైర భ్యర్చ్య గాముపస్థానం కర్తవ్యం॥ ఏవం... ధర్మంగోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అథాగ్నేఃగోవృషభప్రదక్షిణం కారయిత్వా॥

గోమిథునోపస్థానము.

ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసాభాని॥ వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని ॥ వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం రుద్రానాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని॥రజతానాగ్ ...భాని॥ పరుషాణాగ్ం...భాని॥ శ్యామానాగ్ం...భాని॥ కపిలానాగ్ం...భాని॥అతిలోహితానాగ్ం...భా ॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం...భాని॥ అవపతంతానాగ్ం...భాని॥ వైద్యుతానాగ్ం...భాని ॥ అథవత్సోపస్థానం ॥ ప్ర

భ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాని ॥ వ్యవదాతీనా
గ్ం...భాని॥ వాసుకి వైద్యుతీనాగ్ం...భాని ॥ రజతానాగ్ం రుద్రా
...భాని ॥ పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీ...భాని ॥ శ్యామానాగ్ం రుద్రా
ణీ...భాని॥ కపిలానా...రుద్రాణీ...భాని ॥ అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీ
...భాని॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ అవపతంతీనాగ్ం రుద్రా...
భాని ॥ వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ ఓం భూర్భువస్సువః । యాప్రాణి
నో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వం॥ అగ్నేః గోమిథున ప్రదక్షి
ణం॥ తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్ త్సూర్యాం వహతునా సహ।
పునః పతిభ్యో జాయాందా అగ్నే ప్రజయా సహ । పునః పత్నీ
మగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా । దీర్ఘాయురస్యా యః పతిస్స జీవతు శ
రదశ్శతం । విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహే
మహి ద్విషః॥ ఇతి గోవృషభమగ్నిం ప్రదక్షిణం కారయిత్వా॥ గోసూక్త
జపః॥ ఆగావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్ త్సీదంతు గోష్ఠే రణయంత్వస్మే॥
ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యుః। ఇంద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః॥
ఇంద్రో యజ్వనే పృణతే చ శిక్షతి । ఉపేద్దదాతి న స్వం ముషాయతి। భూ
యోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్ ।అభిన్నే ఖిల్లే నిదధాతి దేవయుం।
న తా నశంతి న తా అర్వా । గావో భగో గావ ఇంద్రో మే అచ్ఛాత్ ।
గావస్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః। ఇమా యా గావస్స జనాస ఇంద్రః।
ఇచ్ఛామీద్ధృదా మనసా చిదింద్రం। యూయం గావో మేదయథా కృశం

చిత్ । అశ్లీలం చిత్కృణుథా సుప్రతీకం ॥ భద్రంగృహం కృణుథభద్రవాచః । బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు ప్రజావతీస్సూయవసగ్ం రిశంతీః । శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః ॥ మావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః । పరివో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేదముపపర్చనం । ఆసుగోషూపపృచ్యతాం । ఉపర్షభస్యరేతసి । ఉపేంద్ర తవవీర్యే ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనేగిరః ॥ క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయసహమానాయమీఢుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతాశృణోతన । త్వాదత్తేభీరుద్ర శంతమేభిః । శతగ్ం హిమా అశీయభేషజేభిః । వ్యస్మద్ద్వేషోవితరం వ్యగ్ంహః । వ్యమీవాగ్ంశ్చాతయస్వా విషూచీః ।అర్ హాన్నిక్షి మానస్తోకే। ఆ తేపితర్మరుతాగ్ం సుమ్నమేతు । మానస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః । అభినోవీరో అర్వతి క్షమేత । ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః ॥ఏవాబభ్రోవృషభచేకితాన ।యథాదేవనహృణీషేనహగ్ంసి । హావనశ్రూర్నోరుద్రేహబోధ । బృహద్వదేమవిదథేసువీరాః । పరిణోరుద్రస్య హేతి స్తుహిశ్రుతం । మీఢుష్టమార్హన్బిభర్షి । త్వమగ్నే రుద్రఅవో రాజానమ్ ॥ (ఇతిగో సూక్తం జపిత్వా)

వృషోత్సర్జనము.

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రాలంకృతో పరిశంఖచక్రౌ నిధాయ ॥ సం

పూజ్య॥ నమస్కుర్యాత్ । అథముద్రణమ్॥ అగ్నౌ శంఖచక్రేని ధాయ॥ అగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ చక్రిముద్రేణ పశ్చాద్వామేశంఖముద్రేణాంకయిత్వా॥

అథమంత్రపఠనమ్॥ ఏతం యువానం పరివోదదామి తేన క్రీడంతీశ్చరత ప్రియేణ । మానశ్శాప్త జనుషా సుభాగా రాయస్పోషేణ సమిషా మదేమ॥ ౧॥ నమో మహిమ్న ఉత చక్షుషే తే మరుతాం పితస్తదహం గృణామి । అనుమన్యస్వ సుయజా యజామ జుష్టం దేవానామిదమస్తు హవ్యమ్॥ ౨॥ దేవానామేష ఉపనాహ ఆసీదపాం గర్భ ఓషధీషు న్యక్తః । సోమస్య ద్రప్సమవృణీత పూషా । బృహన్నద్రిరభవత్తదేషామ్॥ ౩॥ పితా వత్సానాం పతిరఘ్నియానామథో పితా మహతాం గర్గరాణాం । వత్సో జరాయు ప్రతిధుక్పీయూష ఆమిక్షా మస్తు ఘృతమస్య రేతః॥ ౪॥ త్వాం గావోవృణత రాజ్యాయ త్వాగ్ం హవంత మరుతస్స్వర్కాః । వర్ష్మన్ క్షత్రస్య కకుభి శిశ్రియాణస్తతో న ఉగ్రో విభజా వసూని॥ ౫॥ వ్యృద్ధేన వా ఏష పశునా యజతే యస్యైతాని న క్రియంతే ఏష హ త్వై సమృద్ధేన యజతే యస్యైతాని క్రియంతే॥ ౬॥ ఇతి షణ్మంత్రాన్ జపిత్వా॥ హేవృషభ రాజ ప్రాగ్దేశం గత్వా ప్రాక్పర్వతేషు తృణాని జగ్ధ్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోదకం పీత్వా । తత్రత్య గవాం పతిర్భూత్వా । దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య యథేష్టం విహర॥ హేవృషభ రాజ దక్షిణదేశం గత్వా ... విహర॥ హేవృషభ రాజ పశ్చిమదేశం గత్వా ... విహర॥ హేవృషభ రాజ ఉత్తరదేశం గత్వా ... విహర॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ

యజమానస్య పితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య త్వ యాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనిక్రియమాణ్య అంథత్వ × పైశాచికబాధా నివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్స ర్జనేన పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని అంథత్వ × పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకా వాప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శాశ్వతరుద్రలోకా వాప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయోత్సృష్టః॥ ఇతిపఠిత్వా॥ శ్లో॥ ప్రత్య క్షధర్మాధిమారభ్య। ప్రాగ్ధర్మాధిపోభవ। తథైవ దక్షిణాం భోధిం సౌమ్యాబ్ధే ఏధిపోభవ॥ హిత్వాదేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టం చరగోధి ప। గవామధిపతిర్భూత్వా అభీష్ట ఫలదోభవ॥ ఇతిగాం ప్రార్థయేత్॥

పరిస్తరణాం విసృజేత్॥ అథ బలిప్రదానమ్ ... పితుః × గోత్ర స్య × శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య × హని ప్రేతత్వప్తిద్వా రా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం అంథత్వ × ర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మో క్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానం కరిష్యే॥ తత అగ్నిం స్విష్టకృచ్చ చరుణా అష్టపిండాన్ కృత్వాష్టదిక్షునిదధాతి॥ అగ్నిహోమః ... అలంకృ త్య॥ అథాగ్నే రష్ట పురుషస్య అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ సాభాని॥ జాతవేదస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ సహోజ సోదక్షిణదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ సాభాని॥ అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్య స్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసా భాని॥ నర్యాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజ సాభాని॥ ఓం భూర్భువస్సువః। దిశోవోమిథునంనూనో మిథునగంక్షి

ధ్వమ్ ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తిద క్షిణాందత్వా ॥ అద్యపూర్వోక్త × తిథౌ (పా × తీ) పితరం × గో త్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేనపితుః × గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య ప్రేతతృప్తి ద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం పైశాచికబాధా...బ్రువంతు ॥ అంథత్వ ...రస్తు ॥ అథబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తిదక్షిణాం దద్యాత్ ॥ ఇతివృ షోత్సర్జన ప్రయోగస్సమాప్తః ॥

అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగము

భోజనపర్యాప్త తండులాన్యద్రవ్యం జలైస్సహ ఏకస్మిన్ భాం డే ప్రక్షపయిత్వా ॥ మధ్యందినే కర్తాస్నాత్వాచమ్య ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥పూర్వోక్త...ఏవంగుణ...తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)యజమా నస్య పితుర్గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్యమరణది నాదారభ్య ఏకాదశే హాని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం బ్రాహ్మణాభావేఅగ్నావా ద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) (సవ్యం) కాలే అను జ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చితం కరిష్యే॥ (సవ్యం) పరిషద్దక్షిణాంగృ హీత్వా॥ సమస్తసంప... పదం॥ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్య ఏకాదశే హాని ప్రే తతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవి ముక్త్యర్థం (బ్రాహ్మణాభావేఅగ్నావాద్యై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ విశేషణ... తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్యఏకా దశేహాని (బ్రాహ్మణాభావే)అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధమన్నాది ద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్టవిధానేనప్రేతోద్దేశేనఅద్య(ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతి

సంకల్ప్య దేవాలయేనదీతీరే అశ్వత్థమూలేవా గృహస్య ఈశాన్య దిగ్భాగేవా చతురశ్ర హస్త పరిమాణం కుండంఖాత్వా॥ శంనోదేవీర భిష్టయే... వంతునః ఇతి గోమయోదకేన ప్రోక్ష్య॥ అపేతవీత విచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణాయేచ నూతనాః। అదాద్యిదం యమోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై॥ ఇతికుండమధ్యే పలాశశాఖయా దర్భేణవాభూమిం సమ్మృజ్య॥ అద్భిరవోక్ష్య॥తత్ర లౌకికాగ్నిం నిధాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ॥ యజమానస్య పితుః...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని(బ్రాహ్మణాభావే)అగ్నౌ వాధ్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తేకుశః ఉపతిష్ఠతు॥ అర్చనం నారాయణ...మస్తు॥ బహిర్గ్రామే గోమయేనవస్తుల మండలం కృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేదర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పితః...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నౌవాధ్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్యము పతిష్ఠతు॥ ప్రేతే విష్టరార్థమయంకుశః॥ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (పా...తీ)పితుః ...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనికర్తవ్య బ్రాహ్మణాభావే అగ్నౌవాధ్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రకాలితం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ దర్భేణభూమింఖాత్వా॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ం సిపిశాచాయే క్షయంతి పృథ్వీమను అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః। ఉదీర్తా మవరోత్పరో స్వధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః। అసుంయఇయాద వృకఋతజ్ఞ స్సనోవన్తు

ప్రేతోహవే॥ (ఇతితిలదర్భాన్ నిక్షిప్య) శ్రాద్ధపాక ద్రవ్యాది ప్రోక్షణం (ఉపవీతీ ఓమ్ భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపి వాయస్స్మరేత్పుండరీ కాక్షం స బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచి॥ తిలదర్భోదకేన త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ప్రాచీనావీతీపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాదైశ్య కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యాసనందద్యాత్ ॥ పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినా.. ప్రేతార్థేఅయం తేక్షణఃఉపతిష్ఠతు॥ఓంతథా॥ ప్రాప్నువంతుభవంతుః॥ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య ఉత్తానంప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్యతిలాన్ వికీర్య॥ తస్మిన్ దర్భంనిధాయ । శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే, శంయోరభిస్రవంతునః॥ పితృప్రేతాయవోజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ॥ తిలోసి సోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేతప్రేహి ॥ పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతంఇమాన్‌లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ ఇతితిలానవకీర్య॥ గంధార్థాఇమేఅపః । పుష్పార్థాఇమే తిలాః॥ ప్రేతాయవోజుష్టంగృహ్ణామి ॥ ఇత్యభిమంత్ర్య ॥ (స్త్రీణాంతు) ప్రేతాయై వోజుష్టం గృహ్ణామి ఇతి స్త్రియః ॥ ప్రేత పాత్రం సంపన్నం॥ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ఇత్యర్ఘ్యపాత్రందర్శయేత్ ॥ అర్ఘ్యపాత్రనత్తియా బ్రాహ్మణునికిఁ జూపించవలయును, పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే ॥ ఆయాహి ... కారదంచ ॥ అగ్నేరుత్తరత శ్శుద్ధోదకం దత్వా ॥ యాదివ్యాఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆ

పశ్యగ్గ్‌స్యోనాస్సుహావాభవంతు ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మ
రణదినాదారభ్యైకాదశేహని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావాద్యైకోద్ది
ష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ (అర్ఘ్యందత్వా)
(గోత్రే...దాయిప్రేతేఇతిస్త్రియః॥) పేరితాయస్థానమసి ॥ తతశ్శుద్ధో
దకం ॥ గంధార్థాఇమే ఆపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ యువాసువాసాః
...యంత॥ పిత్ర...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాద
శేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేఅంతః ప్రా
వరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థంపవిత్రార్థ మలంకర
ణార్థ మిదం తే వాసః॥ సువాసః॥ తదభావేస తిలాఇమే కుశాః॥ సు
కుశాః ఇతిప్రేతా యస్వర్చితమస్తు ॥ (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నిసమీ
పే మండలోద్వర్తసంకరిష్యే ॥ మండలంకృత్వా ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥
భోజనపాత్రమాసాద్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్పాత్రేచరుంనిధాయ
ప్రోక్ష్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్ర
స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మ
ణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాహుతిం (ఉపవీతీ)
హోష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ అగ్నేర్దక్షిణభాగేఽగ్నిం విభజ్య)
లౌకికాగ్ని ముపసమాధాయ । ఇతి కేచిత్ ॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ దే
వసవితః ప్రసువ॥ ఇత్య ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ సవ్యం జాన్వాచ్య॥ పి
త్రేగోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయాముష్మైయమా యచస్వాహా॥ య
మాయేదంనమమ॥ మాత్రే...గోత్రాయై...దాయైప్రేతాయైయమా
యచస్వాహా॥ఇతిస్త్రియః॥దేవసవితః ప్రాసావీః॥(ఇతిపునరప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య) భోజనపాత్రముపస్తీర్య॥ అభిఘార్య॥ అన్ననిక్షేపణంకృత్వా

అభిఘార్య॥ సతిలాపి ధానోదకుంభం తాంబూలం దక్షిణాంచనిధా
య॥ ఓం భూర్భువస్సువః ...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికంప్రోక్ష్య॥
హస్తోదకందత్వా॥ ప్రసువ పృథివీతేపాత్రంద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా
ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా (అగ్నేస్త్వా)ప్రాణాపాన యోర్జు
హోమ్య క్షితమసిమాస్య క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే॥ ఇదంవిష్ణు
ర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ం సురే ॥ పితః ...
గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత పతత్తే ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం
మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాహైత్యకో
ద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం
సపరికరం సతిలా పిధానోదకుంభం సదక్షిణాకం...ప్రేత తృప్త్యర్థ
ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్ ॥

ఈప్రకారము స్త్రీకి చెప్పవలయును.

ప్రాచీనావీతి ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ పృథి
వీతే పాత్రం......సురే ॥ మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తే
ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం మరణ దినా...శ్రాద్ధే॥
మాత్రే...గోత్రాయై...దాయ్యై ప్రేతాయై ॥ ఇదమన్నం సపరికరం
సవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలా పిధానోదకుంభం...
ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥

అథ ధారాదత్తం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః
...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని

(బ్రాహ్మణాభావే) అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యమయా (త్వయా) కృతేన మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా... శ్రాద్ధేప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు ॥ తిలోదకం త్యజేత్ ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ఇతివిప్రఃవదేత్ ॥

అథ పూర్వాపోశనం ॥ ప్రోక్షణం ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః...దయాత్ ॥ ఇతిప్రోక్ష్య ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ ఇత్యప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకం దత్వా ॥ అమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి ॥ ఇతిపూర్వాపోశనం దత్వా॥

బ్రాహ్మణాభావేఽగ్న్యావన్న హోమః ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః ॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ ధ్యానం ॥ సప్తవ్యాధాదశార్ణేషు మృగాః కాలాంజనేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే॥ యేస్మజాతాఃకురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణావేదపారగాః । ప్రస్థితాదీర్ఘమధ్వానం యూయంతేభ్యోవసీదత ॥ ఇతి పిత్రాన్ ధ్యాత్వా ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయేదం నమమ ॥ ఓం అపానాయస్వాహా ॥ అపానాయేదం నమమ॥

ఓమ్ - వ్యానాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదంనమమ ॥ ఓమ్ ఉదానాయస్వాహా ॥ ఉదానాయేదం నమమ ॥ ఓమ్ సమానాయ స్వాహా ॥ సమానాయేదం నమమ ॥ బ్రాహ్మణాభావే ఏవం అగ్నౌ జుహోతి ॥ బ్రాహ్మణసంభవే త్యాగంనాస్తి ॥ × ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఇత్యుక్త్వా॥

బ్రాహ్మణాభావే కేచిత్తత్ర హవిశ్చతుర్ధావిభజ్యదధ్నా మధునా క్షీరేణ గుడేన సర్పిషా పృథక్పృథక్ - కుక్కుటాండ పరిమితి ద్వాత్రింశద్ దాహంతీః అగ్నౌ జుహోతి॥

బ్రాహ్మణాభావంబున కొందఱు హవిస్సును నాలుగుపాళ్లుచేసి, పెఱుగు, తేనె, పాలు, బెల్లము, నేయి వీని సన్నిటిని అన్నములోఁగలిపి - వేఱువేఱుగా (32) కబళములుచేసి అగ్నిహోత్రములో హోమముచేయవలెను॥

యన్మే‌ఽ‌ప్రకృష్ణ్యశ్శకున ఆతుతోదపి పీలస్సర్పఉతవాశ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణం కృణోతుసోమశ్చయో బ్రాహ్మణమావివేశస్వాహా ॥ అగ్నిసోమాభ్యామిదంనమమ ॥ ఏవంద్వాత్రింశదాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ 32 ॥ కేచిత్ప్రేత ముద్దిశ్య అన్నాదికం వృషభం భోజయేదిత్యాహుః ॥ కేచిత్సోమాయ స్వాహేతి జుహ్వాతి ॥ ప్రేతస్యకంఠశుద్ధ్యర్థం పానీయ ముపతిష్ఠతు ॥ తతః కించిదన్నమాదాయ పితుః...శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ ఇతిభూమౌవిసృజ్య - ప్రేత తృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః ॥ అత్ర వికిరపిండంనాస్తి ॥ ఉత్తరాపోశనందత్వా॥ అమృతాపిధానమసి ॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్। అర్థినాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనందత్వా॥

అథ పిండప్రదానమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః × ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... శ్రాద్ధే భవద నుజ్ఞయా తిలోదక పిండప్రదానం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్యపిండం కృత్వా ॥ గోమయేనానులిప్య ॥ తత్ర దర్భాసనముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నౌవా దైక్యోకోద్దిష్టే స్వశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యో పర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా ॥ అథ ధారాదత్తా ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ॥ ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్ది శ్య (మయా) (త్వయా) కృతేనానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని అగ్నౌవా దైక్యోకోద్దిష్టస్వశ్రా ద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత స్య ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ తిలోదకముత్సృ జేత్ ॥ ప్రేతత్వ విముక్తిసాధనమస్తు॥ దత్తం శ్రాద్ధం అభిరమ్యతామ్॥ ఇతి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతి బ్రాహ్మణాః । అయోధ్యా ... లభేత్ ॥ తతః పిండమప్సు నిక్షిప్య ॥ తతః కర్తాస్నాత్వాచమ్య ॥ గృహమాగచ్ఛేత్ ॥

ఇతి ఏకోద్దిష్ట శ్రాద్ధప్రయోగ స్సమాప్తః.

షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగము.

కర్తాస్నాత్వా ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః॥ ఇత్యాచమ్య ॥ పాకాంతరేణాஉద్యాదిషోడశశ్రాద్ధాని కుర్యాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణానాహూయ ॥ ఆచమ్య ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పవిత్రదక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్తసంప...పదం (ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేత తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితిభవన్తో బ్రువంతు ॥ అధికార సంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... ఏవంగుణ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని దేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాశ్వస్సపిండీకరణం కర్తుకామస్సన్ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమ మాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని అసంవత్సరాంతాత్ స్వే స్వేకాలే కర్తవ్యాని తానిస్వకాల విహితేన ద్విరావృత్తాద్య మాసికేన సహాపకృష్య ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధం రుద్రగణాఖ్య

శ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధం అవశిష్టబ్రాహ్మణాంచ అన్నేనహ విషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమానతంత్రేణ ప్రేతోద్దేశేన ఏకపాకేనా ద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య (పా...తీ) పితుః...గోత్ర స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి ॥ అక్షతాః॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయంతేక్షణః ఉప తిష్ఠతు ॥ అథ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊన షాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమ మాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దిక మాసికేషు, వసుగణాది శ్రాద్ధేషుచ పృథక్పృథక్ ॥ క్షణం సర్వత్ర దత్వా॥ అథ మండలపూజా పాద్యస్థానే గోమయేన మండలముపలిప్య ॥ ప్రేతపా ద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యుపతిష్ఠ దక ముపతి ష్ఠతు ॥ ఇతితిలోదకం త్యజేత్॥ కుశతిలోదకమంజలినా స్వాగతం దత్వా॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్యైకాదశే హని ఆ ద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వా గతమిదంతేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ సర్వేషాం తత్తద్బ్రాహ్మణానాం పృథక్పృథక్ పాద్యం దద్యాత్ ॥ కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ అథ విష్టరః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యై కాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే విష్టరముపతిష్ఠతు ॥ ఇతివిష్టరందత్వా ॥ ఏవంప్రకారేణ సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టాంతేషు శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం విష్టరం దద్యాత్ ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (పా...తీ) పితుః...గోత్ర

స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య వృషోత్సర్జ నాంగాఽపశిష్టైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధ కర్మకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ కురుష్వ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః॥ అథ భూసమ్మార్జనమ్ ॥ అపేతొపీతవిచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణా యేచ నూతనాః । అదాద్ఇదంయమోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై ॥ ఇతి సర్వత్ర శ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య ॥ దర్భం నిరస్య ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥ అపహతా అసురారక్షాంసి పిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను । అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యత్రైషాంగతం మనః ॥ ఇతికంచేనావకృత్య ॥ సర్వత్ర ఉద్ధనసంకృత్వా ॥ ఉదీర్తామ వర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః । అసుంయ ఇయాదవృక ఋతజ్ఞస్తనోఽవతు ప్రేతోహవే ॥ మృదమాదాయ తిలాన్వికి రేత్ ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువ స్సువః...ప్రచోదయాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా ... తరశ్శుచిః ॥ (ఇతిజపిత్వా ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితి భవంతోబ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధ యోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవంగ దాధరం । తాభ్యాంచైవ నమస్కృత్య తతశ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ఇతి కర్తా ॥ ప్రవర్తయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః॥ **పితుః...గోత్రస్య...**

శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశై
కోద్దిష్టేషు శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి
వామభాగే ఆసనం దత్వా॥ ఏవం సర్వత్ర త్త్రైమాసిక ముక్త్వాసర్వే
షా మాసనాని దద్యాత్ ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టేషు శ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే ఇదంతేకుశాః ఉపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పృథక్ సర్వత్రతిలానిద
ద్యాత్ ॥ ఓంతథా ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నవానీత్యుక్త్వా॥ అర్ఘ్య
పాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥
శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే।శంయోరభిస్రవంతునః॥తిలో
సిసోమదేవత్యో గోసవోదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేత
ఏహి ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్
ప్రీణయాహినః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే తిలానవకీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అయం
గంధః ॥ పుష్పాధ్యాః ఇమేతిలాః ॥ ప్రేతాయచోజుష్టం గృహ్ణామి ॥
ప్రేతపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥
పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే ॥
ఆవాహయ ॥ ఆయాహి ప్రే ... దంచ ॥ సావధానాభవంతు తే ॥ సా
వధానాస్మః ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భాన్నిధాయ ॥ ఏవంసర్వత్రి
దద్యాత్ ॥ యాదివ్యాఆపః ... భవంతు ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ
ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టేషు శ్రా
ద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవమూనమాసికాదిషు
వసుగణాఖ్యాద్య వశిష్టాంతేషుచ త్త్రైమాసికముక్త్వా సర్వేషాం
బ్రాహ్మణానాం హస్తే అర్ఘ్యందద్యాత్ ॥ ప్రేతాయ స్థానమసి ॥
తతశ్శుద్ధోదకం ॥ శ్లో ॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోఽసి పరమాంగతిమ్

మనసావాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణిభిత్వా విసృజేత్ ॥ తిలార్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చత ॥ ...ర్చత ॥ ఇతిసర్వత్రతిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం ... శ్రియమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహనిఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థగంధా ఉపతిష్ఠతు ఏవమితరేషాం భోక్తౄణాం సమంత్రకం ప్రత్యేకం గంధం దత్వా॥ పుష్పార్థం తిలాఉపతిష్ఠతు ॥ అథకర్ణాభరణ అంగుళ్యాభరణాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ తదభావే హిరణ్యం వాదద్యాత్ ॥ అథ వస్త్రదానం ॥ యువాస్తువాస్తాః ... దేవయంతః ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశే హనిఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థ అంతఃప్రావరణీయార్థం బహిః ప్రావరణీయార్థమిదమాచ్ఛాదన ద్వయ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి వస్త్రద్వయందద్యాత్॥ సర్వత్ర వస్త్రద్వయం దద్యాత్ ॥ పవిత్రార్థం సతిలాఇమేకుశాః ॥ ఇతిసర్వేషాం ప్రత్యేకం కుశాన్దత్వా సర్వేషామర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథప్రేతాహుతిః॥ పాత్రేఅభిఘార్య ॥ తత్ర చరుంనిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధేషుభవదనుజ్ఞయాప్రేతాహుతింహోష్యామి॥ ఇతిసంకల్ప్య అథ లౌకికాగ్నిం ప్రజ్వాల్య ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ ఇత్యుప్రదక్షిణం

పరిషిచ్య॥ సవ్యంజాన్వాచ్య॥ మేక్షణమాదాయ॥ తేసతూష్ణీ
మేవ్న మాదాయ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయయాము ష్మై
యమాయచస్వాహా॥ ఇతిహుత్వా॥ ఏవం ప్రకారేణ తస్మిన్నగ్నౌ
షట్ప్రాదశాహంతీర్హుత్వా॥ యమాయేదంనమమ॥ఇత్యుక్త్వా॥మాత్రే...
గోత్రాయై...దాయ్యై ప్రేతాయై యమాయచస్వాహా॥ ఇతిస్త్రి
యః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥ ఇతిపునర ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ భో
జనపాత్రాణ్యుపస్తీర్య॥ తేషుమేక్షణేనసహా హుతశేషం కించిత్కిం
చిన్నిధాయ॥ శేషం పిండార్థం నిదధ్యాత్॥ మేక్షణం ప్రక్షాళ్య॥
తదగ్నౌ ప్రహృత్య॥ అథత్యక్తం॥ (ఉపవీతి) ఓంభూర్భువస్సువః...
ప్రచోదయాత్॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవ సవి
తః ప్రసువ॥ ఇతికూర్చోదకేనా ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోద
కందత్వా॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజు
హోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్యక్షిత మసి
మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్లోకే॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే
త్రేధానిదధేపదమ్। సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥ స్వధాక్షితివిష్ణో
అన్నంరక్షస్వ॥ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య॥ పితః...గోత్ర...
శర్మన్ ప్రేతపతే అన్నం సపరికరం పితా...గోత్రః శర్మా ప్రేతోఽహే
వ తేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్వాహావనియమార్థే దత్తం దాస్య
మానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వరూపం రాజతంపాత్రమక్షయ
పటచ్ఛాదయంపిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయేద మన్నంస్వో

పస్కారం సవ్యంజనం దక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోద
కుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతిపితృతీర్థేన తిలోదకంత్యా
జేత్ ॥ ఏవమిత రేషూన మాసికాది శ్రాద్ధేషు పృథివీతేపాత్రమిత్యా
ది తత్తచ్ఛ్రాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠ త్విత్యంతంకృత్వా ॥ స్త్రీకి
నిలాగునఁజెప్పవలయును. మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తే
అన్నమిత్యాది మాతా...గోత్రా...దాయీ ప్రేతాదేవ తేదమన్నమి
త్యాది ॥ మాత్రే గోత్రాయై...దాయ్యై ॥ ప్రేతాయై... ప్రేతతృ
ప్తిద్వారే త్యాదిస్త్రియః ॥ ప్రేత ధారాదత్తం ॥ ఓం అద్యపూర్వో
క్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేత
తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని
ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు పితరం...గోత్రం ... శర్మాణం
ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) క్రియామాణైరేభిః మరణదినా
దారభ్యైకాదశేహని ద్విరావృత్తాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రై
పక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షా
ణ్మాసిక,ఊనషాణ్మాసిక,సప్తమమాసిక,అష్టమమాసిక, నవమమాసిక,
దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ఆబ్దికమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికా
ఖ్యైషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధైః స్వేస్వేకాలేకర్తవ్యైః దేశకాలవైపరీత్యా
శంకయాశ్వ సపిండీకరణంకర్తుం అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్ట విధానే
నస్వకాల విహితేనాద్య మాసికేన సహసమాన తంత్రేణాపకృష్య
కృతైః వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధేన రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధేన వృషోత్సర్జనాంగ
శ్రాద్ధేన అవశిష్టబ్రాహ్మణ భోజనేనచ పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రు

వంతు ॥ ఇత్యుక్త్వా తిలోదకముత్సృజేత్ ॥ ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణా భోక్తారో వదేయుః ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి॥ (ప్రాచీనావీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా ॥ ప్రేతే అమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి (నివీతీ) ప్రేత భుజ్యతామ్ ॥ బ్రాహ్మణభోజనం ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా... సమానాయస్వాహా ॥ ఇతి పంచమాత్రాః జపిత్వా ॥ యథాసుఖం జుషధ్వం ॥ ఇతి వదేత్ ॥ అథ వికిరదానం॥ భోక్తౄణాం తృప్తిం జ్ఞాత్వా భోజనాంతే భుక్తశేషాత్ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్ర...శర్మణః ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతాత్మక ఉపతృప్తిః ॥ ఇతి కర్తా వదేత్ ॥ అస్తుతృప్తిః ఇతి బ్రాహ్మణా వదేయుః ॥ అత్ర వికిరపిండం నాస్తి ॥ అమృతాపిధానమసి ॥ శ్లో॥ రౌరవే పూయనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం । అర్థినాముదకం దత్తం మక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వత్రదత్వా ॥ అథ పిండప్రదానం ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధే వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

హోమశేషాన్నమును భుక్తశేషాన్నమును నొకటిగా కలిపి ౧౯ పిండములు చేయవలయును. భుక్తశేషాన్నమనఁగా భోండమందు మిగిలినది,

అథ గోమయేనానులిప్య ॥ పిండస్థానే యోతద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యోత తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాద్వారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౨ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ద్వితీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ 3 ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని త్రైపక్షికమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౪ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా ... హని తృతీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౫ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని చతుర్థమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౬ ॥ పిత్రే...గో...... ప్రేతాయమరణదినా...హని పంచమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౭ ॥ పిత్రే......... షాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౮ ॥ పిత్రే......... ఊనషాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౯ ॥ పిత్రే.........సప్తమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౦ ॥ పిత్రే......... అష్టమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౧ ॥ పిత్రే ... ... నవమమాసికైకో... శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౨ ॥ పిత్రే......... దశమ మాసికైకో...

శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౩ ॥ పిత్రే ... ... ఏకాదశ మాసికైకో ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౪ ॥ పిత్రే ... ఆబ్దికమాసికై ... తు॥ ౧౫ ॥ పిత్రే ... ... ఊనాబ్దికమాసికై ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౬ ॥ పిత్రే ... ... వసుగణాఖ్య ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౭ ॥ పిత్రే ... రుద్రగణాఖ్య ... ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౮ ॥ పిత్రే ... ... వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ అథ పిండస్యో పర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి తిలోదకానిదత్వా ॥ అంజనాభ్యంజన ముపతిష్ఠతు॥ భోగనివృత్త్యర్థం తాంబూలముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేచ-పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) దత్తైః పిండైః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యమాసిక ... వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టాంతైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః ॥ దత్తాని [illegible]ని అభిరమ్యంతామితి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ తతః పిండానిజలేనిక్షిపేత్ ॥ తతోస్నాత్వాఽచమ్య॥

ఇతి షోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః ॥

పునస్సంధానాగ్నిముఖమ్.

———(०)———

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య మమో పాత్తసమస్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంవిచ్ఛిన్నో పాసనాగ్నింపునస్సంధాస్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) తదంగమగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే ॥ తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేనప్రాదేశమాత్రంస్థండిలంచతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా ॥ శ్లో ॥ ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ ఇతిద్వాభ్యాందర్భాభ్యాముల్లిఖ్య ॥ అద్భిరవోక్ష్య ॥ శేషమ్ముత్సృచ్య ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ సమిధమాదాయ ॥ సమిద్ధోమం కుర్యాత్ ॥ ఉపావరోహజాతవేదః పునస్త్వం దేవేభ్యోహవ్యం వహనః ప్రజానన్ । ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసుధేహ్యజస్రోదీదిహినో దురోణే ॥ ఇత్యగ్నౌ సమిధం నిక్షిప్య ॥ ఓమ్ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ... జాతవేదసేనమః ॥ ఇత్యలంకృత్య ॥ అత్ర చతుష్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ పూర్వపరిషేచనాంతంకృత్వా ॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥ ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ఇతిహుత్వా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ ఇత్యుక్త్వా స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అయాశ్చాగ్నే ఽస్యనభిశస్తిశ్చ సత్యమిత్వమయా అసి। అయసావనసాధృతోయసాహవ్యమూహిషే యానోధేహి భేషజగ్గ్

స్వాహా ॥ అయసేఽగ్నయ ఇదం న మమ ॥ నానాప్రకారేణ సంభావితసకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ ॥ అగ్ని తేన్వమగ్న్‌స్థాః... పాహిసాహీః ॥ ఓం భూః... ప్రీత్యర్థం అనేకౌపాసనాంతరితలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం సప్తహోతారం హోష్యామి ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ అదితేను మన్యస్వ ॥ అనుమ... ప్రసువ ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి ॥ మహాహవిర్హోతా । సత్యహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాజా అగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరా । అయాస్య ఉద్గాతా । వాచస్పతే హృద్విధేనామః । విధేమ తేనామ । విధేస్త్వమస్మాకంనామ । వాచస్పతిః సోమమపాత్ । మాదైవ్యస్తంతుశ్ఛేదిమామనుష్యః । నమోదివే । నమః పృథివ్యైస్వాహా ॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదం న మమ । సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదం న మమ । అగ్ని తేన్వమగ్న్‌స్థాః ॥... పాహిసాహీః । ఆచమ్య ... ప్రీత్యర్థం ప్రాతరౌపాసనం కరిష్యే ॥ భూర్భువస్సువరోమ్ । చత్వారి శృంగా ... దేవసవితః ప్రసువ । అథ తండుల హోమం । అగ్నయే స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం న మమ ॥ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ ॥ ఏవంగుణ ... ర్థం ఆహుతి సంసర్గ దోష నివృత్త్యర్థం వనస్పతిహోమం కరిష్యే । యత్రావేత్థ వనస్పతే

దైవానాంగుహ్యానామాని । తత్రహవ్యాని గామయస్వాహా ॥ వనస్ప
తయ ఇదంనమమ ॥ అద్రితేన్వ...పా౹సావీః ॥ అగ్నిత్వంనో... శ్రీయ
జ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ ఇతి సాక్షతోదకం విసృజ్య ॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం...త
దస్తుతే ॥ చతుస్సాగర పర్యంతం...అభివాదయే॥

సపిండీకరణ ప్రయోగము.

అథ నిమంత్రణమ్ ॥ ద్వౌబ్రాహ్మణౌదైవేని మంత్ర్య ॥ ప్రే
తార్థమేకం నిమంత్ర్య॥ తత్పిత్రాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్ నిమంత్ర్య॥
విష్ణ్వర్థమేకం నిమంత్ర్య ॥ తతః వేదపారగ బ్రాహ్మణాన్ బంధూం
శ్చాహూయ ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...
పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య
ప్రేతత్వవిముక్తి ద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశే హాని సపిండీకరణాఖ్యాస్య శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ తదే
అనుజ్ఞార్థం యథా సంభవ త్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥
తిలాన్ దర్భాన్ యథాశక్తి దక్షిణాంచ గృహీత్వా ॥ సమస్త సంప
త్సమ ... పదం ॥ యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిదిబ్రాహ్మ
ణేవసంతి । తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యోదివేదివే నమస్కుర్యా
న్నాశ్లీలంకీర్తయేదేతాఏవదేవతాః ప్రీణాతి ॥ ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య
(పా౹...తీ) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విము
క్తిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వా
దశేహని దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్యశంకయా ఉద్య సపిండీకరణా

ఖ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు ॥ సర్వేపాకా శ్శుచయోభవంతు॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూః ఓం భువ ... ఏవం గుణ ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః ...గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్సహసమానోదక సాపింఢ్య సిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మాణాంవసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పార్వణవిధానేన ఏవము భయాత్మకం ఉభయత్ర దైవికం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణ విధానేన అన్నాదిక ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సద్దైవం అద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ప్రా...తీ ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి కాలసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ (ప్రాచీ...తీ) పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం క్షణః

ఉపతిష్ఠతు ॥ ఇతి ప్రీత్యర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ తత్పి తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం దత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ ఇతిపిత్రర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్పితామహస్య ... గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్య స్థానే ... కరణీయః ॥ ఇతి పితామహార్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్ప్రపితామహస్య... గోత్రస్య ...శర్మణః ఆదిత్య రూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణందత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి ప్రపితామహార్థం మేకం నిమంత్రయేత్॥ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం దత్వా ... అస్తుకరణీయః ॥ ఇతివిష్ణ్వర్థ మేకం నిమంత్రయేత్ ॥ అక్రోధనైః శ్శౌచపరైస్సతతం బ్రహ్మచారిభిః । భవితవ్యం భవద్భిశ్చ (త్వయా) (మయాచ) శ్రాద్ధకర్మణి ॥ క రిష్యే కురుష్వ ॥ అథ గోమయేన మండలత్రయంకృత్వా ॥ విశ్వేదేవార్థం విష్ణ్వర్థంచ ప్రథమమండలం చతురశ్రం ॥ ప్రేతార్థం మధ్యమ మండలం వర్తులం ॥ తత్పిత్రాద్యర్థం తృతీయా వర్తులం ॥ ఇతిమండలత్రయంకృత్వా ॥ (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాందేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇదమాసనం ॥ సాక్షతాఇమేకుశాః॥ పుష్పసహితా ఇమేఅక్షతాః । అయంగంధః । ఇమేకుశాః ॥ సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత పాద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరి పత్ తిలోదకము పతిష్ఠతు ॥ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం పాద్యస్థానే సతిలాః ఇమేకుశాః పుష్పసహితా ఇమేతిలాః ॥ అయంగంధః ॥ ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥ భోక్తారంమండలస్య ప్రాఙ్ముఖముప

వేశ్య॥ తత్ర ఆసనందద్యాత్ ॥ స్వయం ప్రత్యఙ్ముఖ ఆసీనః॥ (సవ్యం) కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః స్వాగతం ॥ ఇత్యుదగపవర్గం దర్భం నిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం ॥ కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః స్వాగత మిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ। శుక్రమసి జ్యోతి రసి తేజోఽసి దేవో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణవసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ఇతి ఆజ్యేనాభ్యజ్య ॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీ తయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ చరణంపవిత్రం వితతం పురాణం యేనపూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా అతిపా ప్మానమరాతింతరేమ ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితా యచ । జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః ॥ ఇతిశుద్ధోద కేనపాదౌ ప్రక్షాళ్య ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృ త్వా ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదార భ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసు రూపస్వాగతం ॥ ఇతి దక్షిణాపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్ ॥ తత్పితః ... గోత్ర...శర్మన్ వసురూప స్వాగతమిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ॥ శుక్రమసిజ్యోతి...రశ్మిభిః ॥ చరణంపవిత్రం ... తింతరేమ ॥ ...... ఇతి విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవమేవపితామహ ప్రపితామహ యోరపి పాదాప్రక్షాళనంకుర్యాత్ ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ

హావిష్ణో స్వాగతం ॥ ...తతఃఆసనందత్వా ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా విష్ణో స్వాగతమిదంవఃపాద్యం॥ఇతిపాద్యం దద్యాత్ ॥సుపాద్యం॥ పవిత్రం విహాయ। శుక్రమసి ... రశ్మిభిః॥ చరణంపవిత్ర ం...తింతి రేమ॥...... ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా ॥ కర్తాపాదాప్రక్షాళ్య ॥ ఓం కేశవాయ స్వాహా ...శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యాచమ్య) కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదే వాః భూర్భువస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశం తుభవంతః ॥ అత్రోపవిశామః ॥ కామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః భూర్భు వస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంత । అత్రోపవిశామః ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేత స్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హాని సపిండీకరణాత్ప్రాక్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే విష్టరార్థ మయంకుశః ॥ ఇతిప్రేతస్థానే విష్టరందత్వా ॥ తత్పి తః ... భూర్భు ... స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవం తః ॥ ఉపవిశామః॥ తత్పితామహా ... భూర్భువస్సువస్స్వధా స్తాం... ఉపవిశామః ॥ తత్ప్రపితామహా ... భూర్భువస్సు ... ఉపవిశామః (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో భూర్భువస్సు వస్స్వాహాస్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంతః ॥ ఉపవిశామః ॥ విష్ట రాంతే పవిత్రం విసర్జయేత్ ॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనం । వస్వాదీంశ్చ పిత్రూన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రా ద్ధం ప్రవర్తయే ॥ ఇతివదేత్ ॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాఃవదేయుః॥ ఆచమ్య నూతనపవిత్రం ధృత్వా ॥ ఓంభూః ఓం భువః ... పూర్వోక్త ...పుణ్యతిథౌ (పాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత స్యమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాత్ప్రాక్యైకోద్ది ష్టాఖ్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే ॥

సవ్యం ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ ష్వ ॥ అపేతవీతవిచసర్పతాతో యే
త్రస్థపురాణా యేచనూతనాః । అదాత్తిదం యమోవసానంపృథివ్యా
అకన్నిమంపితరో లోకమస్మై ॥ ఇతిశ్రాద్ధభూమిం దర్భేణసమ్మృ
జ్యాల। పహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను।
అన్యత్రేతే గచ్ఛంతుయత్రాస్యగతంమనః ॥ ఇతి కూర్చే నావోక్ష్య
ఉద్ధృత్య ॥ ప్రేతస్థానే పునః కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రత్రికోణాకార
మండలంకృత్వా ॥ ఉదీర్తామవరోత్పరో న్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః ।
అసుంయయీయురవృకఋతజ్ఞస్సనోవతు ప్రేతోహావే ॥ తిలాక్షా
న్వికిరేత్ ॥ ...అపహ...హావేషు ॥ ఇతి వర్తులాకారమండలత్రయంకృ
త్వా ॥ (సవ్యం) విశ్వేదేవస్థానే యవోదకేనావోక్ష్య॥ చతురశ్రమం
డలంకృత్వా ॥ విష్ణుస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రచతురశ్రమండలం
కృత్వా ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః।తత్సవి
తుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥
అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా । యస్స్మరేత్పుండరీకా
క్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః ॥ ఇతి అన్నాది పాకద్రవ్యాణి సంప్రో
క్ష్య॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చశ్రాద్ధయో
గ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యా
భవంతు ॥ ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వా ధ్యా
త్వాదేవంజనార్దనమ్ । వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధంప్ర
వర్తయే ॥ ఇతికర్తావదేత్ ॥ ప్రవర్తయ ఇతి ప్రత్యూచుః ॥ కాలసం

జ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కామసంజ్ఞిక
విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కాలకామకసంజ్ఞిక
విశ్వేదేవదైవేతుణః క్రియతామ్ ॥ ఓం తథా ॥ ప్రాప్నువంతు భవం
తః ॥ ప్రాప్నువామ ॥ అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య ॥ ఉత్తానే ప్రోక్ష్య ॥
ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్ వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ
ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః । శన్నో దేవీరభిష్టయ
ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ ఇతిద్వితీయపాత్రే
ఉదకంనినీయ ॥ యవోసిధాన్యరాజోవా వారుణో మధుసంయుతః ।
నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రోమృషిభిస్స్మృతమ్ । అర్ఘ్యపాత్రయో
ర్యవాన్ నిక్షిప్య । అర్ఘ్యపాత్రే అమీగంధాః ॥ పుష్పాద్యాఇమే అ
క్షతాః ॥ అయంకుశః । అయంకుశః ॥ కూర్చోచ్ఛేదకేన అస్తా... అస్తు॥
కాలసంజ్ఞికేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో జుష్టంగృహ్ణామి ॥ కామసం
జ్ఞికేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యోజుష్టంగృహ్ణామి॥ వః పాత్రేసంపన్నే ...
స్వాహార్ఘ్యాఃస్వాహార్ఘ్యాఃసంత్వర్ఘ్యాః । యవాన్ దర్భానాద యాకాల
కామకసంజ్ఞికవిశ్వాన్ దేవాన్ భవత్సుఆవాహయిష్యే। ఆవాహయ।
విశ్వేదేవాస ఆగతశ్రృణుతామఇమగ్ంహవం । ఏవంబర్హిర్నిషీదత ।
విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమగ్ం హవంమేయే అంతరిక్షే యఉపద్యవిష్ఠ।యే
అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయధ్వమ్॥
శ్లో॥ ఆగచ్ఛంతు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః । ఏహ్యత్రవిహి
తా ... శ్రాద్ధే సావధానాభవంతు తే ॥ సావధానాస్మః॥ బ్రాహ్మణహస్తే

కూర్చేనాపః ప్రదాయ ॥ బ్రాహ్మణహస్తే దర్భంనిధాయ॥ యాదివ్యా
ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవ
ర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవాభవంతు ॥ కాలసంజ్ఞిక
విశ్వేదేవాః ఇదంవోఽర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం ॥ యా
దివ్యా ఆపః పయసాసంబభూవుర్యా... భవంతు ॥ కామసంజ్ఞిక విశ్వే
దేవాః ఇదంవోఽర్ఘ్యం । అస్త్వర్ఘ్యం । తతశ్శుద్ధోదకం (దత్వా) ॥
కాలకామక సంజ్ఞికేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్థానమసి । ఇత్యర్ఘ్య
పాత్రద్వయమన్యత్రనిదధ్యాత్ । తతశ్శుద్ధోదకం। అర్చనం కుర్యాత్॥
అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చతార్చంతు పుత్త్రికా ఉతపుర
న్న ధృష్ణ్వర్చత । అర్చత ప్రార్చత । గంధద్వారాం దురాధర్షాం
నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోప
హ్వయే శ్రియమ్॥ కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమీవో గంధాః।
సుగంధాః । ఆయనే తే పరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హ్రా
దాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహా ఇమే ॥ కాలకామకసంజ్ఞక వి
శ్వేదేవాః ...పుష్పాణి।సుపుష్పాణి । ధూరసిధూర్వధూర్వంతంధూ
ర్వతం యోఽస్మాన్ ధూర్వతితం ధూర్వయంవయం ధూర్వామః ।
కాలకామక ... విశ్వేదేవాః అయంవో ధూపః । సుధూపః । ఉద్దీ
ప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతింమమ। పశూగ్ంశ్చమహ్యమావహ
జీవనంచదిశోదిశ ॥ కాలకామక ... దేవాః అయంవోజ్యోతిః ।

సుశ్లోకః । యువాసువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతిజాయమానః । తంధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసాదేవయంతః ॥ కాలకామక ... దేవాః ॥ అంత, ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదంవ వాసః ॥ సువాసః ॥ తదభావే సాక్షతా ఇమేకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేతపిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పిత్రర్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్పితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్య పితామహార్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్ప్రపితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య ప్రపితామహార్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ... ప్రేతార్థే అయం తే క్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ఓమ్ తథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నువాని ॥ తత్పితామహ సపిండీకరణాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నువాని ॥ తత్ప్రపితామహ సపిండీకరణాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నువాని ॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణాగ్రే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్ స్తీర్య ॥ తేష్వ ర్ఘ్యపాత్రమేకమాసాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ తిలాన్వి కీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః । ఇతి ప్రేతపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ తిలోఽసిసో మ దేవత్యోగోసవే దేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతఏహి॥ పిత రం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ ప్రేతాయ వోజుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రే తపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ తత్పితా ద్యర్థం త్రీణిపాత్రాణ్యాసాద్య ॥ ఉత్తానానికృత్వా ॥ ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృ త్య ॥ తిలాన్వికీర్య॥ అము అగంత తత్పితరో దేవయానాంత్సముద్రాంత్స లిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతేఽక్షయ మాణ ముపదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శంనోదేవి ... వంతునః ॥ ఇతి తత్పిత్ర ర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ అము అగంతతత్పితా మహా దేవయానాం త్సముద్రాంత్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతే ఽక్షయమాణముపదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శంనోదేవీ... వంతునః॥ తత్పితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ అము అగంత తత్ప్రపితా మహా దేవయానాం త్సముద్రాం త్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వకా మాన్ లభంతేఽక్షయమాణ ముపదుహ్యతామిమా ఆపః॥ శంనోదే వీ...వంతునః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ॥

స్త్రీకి నీలాగున జెప్పవలయును,

——(o)——

ఆపుఆగంత తద్భర్తృమాతరో దేవయానాం ... ఆపః ॥ శం
నోదై ... నః ॥ ఆప్తుఆగంత తద్భర్తృ పితామహ్యా దేవ యానాం
... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఆప్తు ఆగంత తద్భర్తృప్రపితామహ్యో
దేవయానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఇతిస్త్రియః॥

తిలోసిసోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న
స్వధయేహి ॥ తత్పితరం ... గోత్రం...శర్మాణం వసురూపమిమాన్
లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితృపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా॥
తిలోసి సోమదేవత్యో... స్వధయేహి॥ తత్పితామహం ... గోత్రం...
శర్మాణం రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥
తత్పితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ తిలోసిసోమదే ... స్వేహి ॥ త
త్ప్రపితామహం...గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్యరూపమిమాన్ లోకాన్
ప్రీణయాహినస్స్వధానమః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా
మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వో
షధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసిమధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధు
ద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు
సూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవంతునః ॥ ఇతి పితృపాత్రే మధునిధా

యు॥ మధువాతాఋతాయతె మధుక్షరన్తి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సన్తోష్వధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు ॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధు మాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ మధు ॥ ఏవం తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రేషు మధుంనిధాయ॥ అథ ఉదకాలోడనం: సోమస్య త్విషిరసితవేన మేత్విషిర్భూయాద్దమృతమసి మృత్యోర్మాం పాహిద్రి ద్యోన్మాపాహ్య వేష్టాదంద్రశూకాః॥ ఇతిదక్షిణహస్తసర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రోదకమప్రదక్షిణం క్రమేణ పరిప్లావ్య ॥ అనఁగా పైమంత్రముఁ జెప్పుచుఁ గుడిచేతి వ్రేళ్ళతోఁ దత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ పాత్రమందలి యుదకమును నొకదాని వెనుక నొకటిగలియఁ బెట్టవలయును,

అవేష్టాదంద్ర శూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥ అనఁగా అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము మొదలగు వానిని అంగుష్ఠనామిక వ్రేళ్ళతోఁదీసికొని॥ నిరస్తంనముచేస్సిరః ॥ తత్తృణం దక్షిణతో నిరస్య ॥ అనఁగా ఆతృణమును దక్షిణముగాఁ బారవేసి - నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శన్నో దే... వంతునః ॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥

అర్ఘ్యపాత్రేష్వయం గంధః ॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥ భృంగరాజపత్రాణిచ, అయంతుళః ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భతృణాని నిధాయ॥

స్వస్తిరస్తు ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ స్వధానమః (నమము) ఇత్యుక్త్వా ॥ పిత్రే
తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ పితామహాయ తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ప్రపితామహా
య తేజుష్టంగృహ్ణామి ॥ స్వధాఖ్యో స్వధాఖ్యో స్వంత్వఖ్యోః ॥ తత్పి
తృపాత్రం సంపన్నం ॥ తత్పితామహ పాత్రం సంపన్నం॥ తత్ప్రపితా
మహ పాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠ ॥ పిత్
రం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆ
వాహయ ॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః। ప్ర
జామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదాంచ॥ ఇత్యావా
హ్య ॥తత్పితరం...గోత్రం...శర్మాణం వసురూపంభవత్సుఆవాహయి
ష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్పితామహం...గోత్రం...శర్మాణం రుద్రరూపం
భవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥తత్ప్రపితామహం.. గోత్రం...
శర్మాణం ఆదిత్యరూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ఆవాహయ॥ ఉశంత
స్త్వాహవామహ ఉశంతస్సమి ధీమహి । ఉశన్నుశత ఆవాహపి
తౄన్ హవిషే అత్తవే ఇత్యావాహ్యఉపస్థానం॥ ఆయంతునఃపితరస్సో
మ్యాసోగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః ॥ అస్మిన్ యజ్ఞేస్వధయామ
దంత్వధిబ్రువంతు తేఅవంత్వస్మాన్॥ (ఇతితత్పితాదీనుపస్థాయ) సావ
ధానా భవంతు తే ॥ ఇతిబ్రూయాత్ ॥ సావధానాస్స్మః ॥ (ఇతిబ్రా
హ్మణోవదేత్) తతః అగ్ని మానీయ ॥ నిధాయ॥ ... అగ్నిం ప్రజ్వా
ల్య అగ్నేర్దక్షిణతస్సవ్యపాదేరంగుష్ఠానామికాభ్యాంపృథివీమభిమృశ్య [illegible]
[illegible] పితరస్సోమ్యాస [illegible]
[illegible]

యేపార్థివాసః పిత రోయ అంతరిక్ష్యే యేదివ్యాయేత్వ. దిశ్యాః యేవామృతాబభూవుస్తేఅస్మిన్ యజ్ఞేసమనయంతామ్ ॥ ఇతిజపిత్వా ఆచమ్య × పూర్వోక్తఏవంగుణ × ప్రణ్యాతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః × గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని స పిండీకరణాత్ప్రాయైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకసంయోజనం కరిష్యే ॥ ఇతిసం కల్ప్య ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరి షద్దక్షిణాంగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప ... ... పదం ॥ పితుః ... గో త్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిం డీకరణాత్ప్రాయైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకంసంయోజనం కర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఉదకంసంయోజనాధికార సిద్ధి రస్తు ॥ ఓంభూః ఓంభువః ... పూర్వోక్త ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాద శే హని సపిండీకరణాత్ప్రాయైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైః స్సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధి ద్వారావసాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ ణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయాంశం తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాం వసు రుద్రాదిత్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకై స్సహసంయోజయిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ సంయోజయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్ర యాణి దద్యాత్ ॥ అర్ఘ్యసంయోజనాంగ గోదానంకుర్యాత్ ॥ అథ

ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (ఏకాంశం) ఆదాయ ॥ ప్రేతపాత్రస్థోదకం పితాదిపాత్రేష్వాసించేత్ ॥ సమానీవ ఆకూతిః । సమానాహృదయానివః । సమానమస్తువో మనః । యథావస్సుసహాసతి । సంజ్ఞానంసన్సైవః । సంజ్ఞానమరసైః । సంజ్ఞానమశ్వినాయువం । ఇహాస్మాస్తు నియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వత్పాత్రస్థోదకం (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తే స్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేత పాత్రోదకం తత్పితృపాత్రే నినీయ ॥ యేసమానాస్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాం లోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాగ్ంశ్రీర్మయికల్పతామ్ । అస్మింల్లోకేశతగ్ంసమాః ॥ ఇతిసంసృష్ట మర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్. (ద్వితీయాంశం) ఆదాయ ॥ సమానీవ ఆకూతిః, సమానాహృదయానివః, సమానమస్తువో మనః। యథావస్సుసహాసతి, సంజ్ఞానంసన్సైవః । సంజ్ఞానమరసైః, సంజ్ఞానమశ్వినాయువం । ఇహాస్మాస్తునియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వత్పాత్రస్థోదకం త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తేస్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యేసమానా స్స

మనసా । పితరో యమరాజ్యే । తేషాంగ్ం లోకస్స్వధానమః । యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకేశతగ్ం సమాః ॥ ఇతిసంస్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (తృతీయాంశం) ఆదాయ ॥ సమానీవఆకూతిః...

...... ఇహాస్మాస్సునియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతత్వాత్పాత్రస్థోదకం తత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం త్వత్పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యేసమానాస్సమనసః పితరోయమరాజ్యే । తేషాంగ్ం లోకస్స్వధానమః । యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః ॥ తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకేశతగ్ం సమాః ॥ ఇతిసంస్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ॥

——(౦)——

—* మాతాదేవసంవిధః *—

మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం అస్మత్పితామహీ ప్రపితామహీ వృద్ధప్రపితామహీనాం ... గోత్రాణాం... దాయీనాం ... రూపాణాం పాత్రస్థోదకైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తతస్సర్వం పూర్వవత్॥

ప్రేతస్య హస్తోదకం దత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవాభవంతు ॥ పితః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥ సావధానాభవంతు తే ॥ సావధానాస్మః ॥ తత్పిత్రర్థం హస్తోదకం దత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం ॥ దత్వా ॥ తత్పితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తే శుద్ధోదకం దత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితామహ... గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా ॥ తత్ప్రపితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తే శుద్ధోదకం దత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం దత్వా ॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతో సి పరమాంగతిం । మనసావాయురూపేణ కుశే (ష్విషే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం విసృజేత్ ॥ తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణి స్థానాన్నిస్థః ॥ స్వస్థానమః। ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకం దత్వా ॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చన్తు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వ

ర్చిత అర్చితప్రార్చిత ॥ ఇతి ప్రేతం తిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వ భూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ పితః ... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధాః ఉపతిష్ఠతు ॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్ ...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయం ధూర్వామః । పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ... ... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే ధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ । పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశోదిశ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ఇదం తే జ్యోతిః ॥ ఇతి దీపం దత్వా ॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః । తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధియో మనసా దేవయంతః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం అలంకరణార్థంచ ఇదం వస్త్రఖండం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) పవిత్రార్థమిమే సతిలాః ఇమే కుశాః ॥ ప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥ (తతః) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహార్చనం కరిష్యే ॥ అర్చిత ప్రార్చిత...

ప్రార్చిత ॥ ఇతి తిస్రభిరర్ఘ్యైః గంధద్వారాం... శ్రియం ॥ తత్పితః యథాభాగశః అమీవో గంధాః ॥ తత్పితామహ యథాభాగశః అమీవో గంధాః ॥ తత్ప్రపితామహ యథాభాగశః అమీవో గంధాః॥ సుగంధాః ॥ ఆయనే తేషరాయణ్తే ... గృహా ఇమే ॥ పుష్పాధారా ఇమే తిలాః ॥ సుపుష్పాణి ॥ ధూరసిధూర్వధూర్వంతం ... ధూర్వా మః ॥ అయం వో ధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వజాత వేదో...దిశో దిశ ॥ దీపం దత్వా ॥ ఇదం జ్యోతిః సుజ్యోతిః ॥ యువా సువాసాః ... దేవయంతః ॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రయుగ్మం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ తత్పితామహ ...గోత్ర... శర్మన్ రుద్రరూప వస్త్రం... సంప్రదదే నమమ ॥ తత్ప్రపితామహ ...గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్య రూప వస్త్రం ... నమమ ॥ సువాసః । ఇతి బ్రాహ్మణా వదేయుః । వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థం (తదభావే) సతిలా ఇమేకుశాః ॥ సుకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తుసంకల్ప సిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా విష్ణోరారాధనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోరిదమాసనం ॥ ఆసనం దద్యాత్ ॥ సుఖాసనం ॥ విష్ణో వై వేక్షణః క్రియతామ్ ॥ ఇతిక్షణం దద్యాత్ ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నవాని ॥ కుశాన్ పరిస్తీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్ర మాసాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్వికీర్య ॥ శంనో దేవీ ... వంతునః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ యవోసి ధాన్యరాజో వా

... స్తృతం ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అమీగంధాః ॥ [illegible] ఇమే అక్ష
తాః ॥ అయంకుశః కూర్చోదకేన అష్టార్ఘ్యై స్సంపూర్ణార్చనమస్తు ॥
విష్ణ్వేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుపాత్రం సంప
న్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ స్వాహార్ఘ్యాః ॥ అస్త్వర్ఘ్యాః ॥ శ్రాద్ధసంరక్ష
క శ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆ
వాహయ ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యంతి సూరయః । దివీ
వచక్షురాతతం । తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంస స్సమింధతే విష్ణో
ర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ యాది
వ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం
తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ విష్ణవే స్థానమసి ॥
అర్ఘ్యపాత్రమన్యత్ర నిధాయ ॥ తతశ్శుద్ధోదకం ॥ అర్చత ప్రార్చత
ప్రియమేధాసో ... ర్చత ॥ అర్చత ప్రార్చత ॥ యస్యైరవకీర్య ॥ గంధ
ద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో యథాభాగ
శః అమీవో గంధాః ॥ సుగంధాః ॥ ఆయనే తేపరాయణే ... వృహ
ఇతి ॥ విష్ణ్వర్థం అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥
సుపుష్పాణి ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ... వయం ధూర్వామః ॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అయం తే ధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్య
స్వజాతవేదో ... దిశో దిశ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తే
జ్యోతిః ॥ సుజ్యోతిః ॥ యుహాస్తువాస్తాః ... దేవయంతః ॥ శ్రాద్ధసం

రతేక ... వస్త్రం తుభ్యమహం ... స్వధా నమః ॥ వస్త్రాభావే క్షౌమాన్
దద్యాత్ ॥ సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్ప సిద్ధిర
స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా
మండల ద్వర్తనం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ తతః భోజనస్థానే ఉద్వర్త
నం కుర్యాత్ ॥ భోజనపాత్రాణి నిధాయ ॥ అథ ప్రేతాహుతిః ॥ పూ
ర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శ
ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యై
కోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ప్రేతాహుతింహోష్యామి ॥ ఔపాసనా
గ్నే దక్షిణతోంగారాన్నిరూహ్య ॥ తూష్ణీము ప్రదక్షిణం పరిషి
చ్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్రచరుంనిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ మేక్ష
ణేనాదాయ ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ యమా
చస్వాహా ॥ ఇతిహుత్వా ॥ యమాయేదంనమమ ॥ తూష్ణీమ్ప్రదక్షి
ణం పరిషిచ్య ॥ తచ్ఛేషాత్ప్రేత పాత్రే కించిదన్నం నిధాయ ॥ తచ్ఛే
షమన్యస్మిన్నిధాతి ॥ అగ్నౌకరణం ॥ పునఃపృథక్పాత్రే - అభిఘా
ర్య ॥ తత్రచరుం నిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ అద్య
పూర్వోక్త ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్ది
ష్టాఖ్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా...అగ్నౌకరణం (ఉపవీతి)కరిష్యే ॥ కు
రుష్వ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నిం పరిసమూహ్యతతః అన్న
మగ్నావధిశ్రిత్య । ఉదగుద్వాస్య । అద్భిః ప్రోక్ష్య ॥ అన్నంచతు
ర్ధావిభజ్య । ఈశాన్యభాగే అభిఘార్య । తూష్ణీము ప్రదక్షిణం పరిషి
॥ ఉపవీతి ॥ మేక్షణముపస్తీర్య ॥ తేనావదాయాభిఘార్య ॥ హవిః

ప్రత్యభిఘారయతి ॥ సోమాయ పితృపీతాయ స్వధానమః ॥ అర్ధం జుహోతి । సోమాయ పితృపీతా యేదంనమమ ॥ మేక్షణ ఉపస్తీర్య॥ తేనావదా యాభిఘార్య ॥ అగ్నయేకవ్య వాహనాయ స్వధానమః॥ అగ్నయేకవ్య వాహనాయేదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా ॥ ఆహుతిద్వయ మాపాసనాగ్నా వేవజుహుయాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) అప్రదక్షిణం తూష్ణీం సమంతంపరిషిచ్య ॥ మేక్షణమగ్నౌ ప్రహరతి (సవ్యం) చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు ... ... అహంభో అభివాదయే ॥ (ప్రా...తీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ 3 ॥ పిత్రాదిభోజనపాత్రే ష్వభిఘార్య ॥ వాయవ్యభాగమాదాయ । స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం ॥ కించిత్కించి త్పిత్రాదిభోజన పాత్రేషు అన్నం నిధాయ॥ అస్తుస్వధా ॥ పునరభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥ ఆస్వధేత్యాశ్రావయతి ॥ అస్తుస్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి ॥ స్వధానమ ఇతి వషట్కరోతి ॥ స్వధాకారోహి పిత్రూణామ్ ॥ (ఉపవీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా ॥ పునరభిఘార్య ॥ అత్ర అన్నసూక్తాది మంత్రపఠనం నాస్తి ॥ సర్వత్ర అన్నపరివేషణాదికం కృత్వా ॥ అభిఘార్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ కరాభ్యాంపాత్రం గృహీత్వా ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసిమైషాంక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ంసురేస్వాహా ॥ శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ । కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వోహ

వ్యం సపరికరం కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా దేవతా ఇదమన్నం సపరిక
రం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్త
త్సర్వంగయేయం భూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ
భోక్తాచ బ్రహ్మ సౌవర్ణ మిదంపాత్రం అక్షయ వటచ్ఛాయేయం కా
లసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపం అక్ష
యతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ । స్వాహానమమ॥ గయా
యాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాదిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవం
తో బ్రువంతు । గయాయాం దత్తమస్తు । ఓం భూర్భువస్సువః... ప్ర
చోదయాత్ । హస్తోదకం దత్వా । దేవసవితః ప్రసువ । పృథివీతే
పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్య ముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణా
నాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య క్షితమసి మైషాంక్షేష్ఠా అము
త్రాముష్మిన్లోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం।సమూ
ఢమస్యపాంసురే ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వోహవ్యం సప
రికరం కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నం సపరికరం హవ్యం
బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వం
గయేయం భూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్రహ్మ । అహంచబ్రహ్మ ।
భోక్తాచబ్రహ్మ । సౌవర్ణమిదంపాత్రం, అక్షయవటచ్ఛాయేయం కా
మసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపం
అక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ । స్వాహానమమ. ।
గయాయాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాది సమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి
భవంతో బ్రువంతు । గయాయాం దత్తమస్తు । విశ్వేదేవోపస్థానం ।

యేదేవాదివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థా ప్సుషదో మహినైకా
దశస్థతేదేవాయజ్ఞ మిమంజుషధ్వమ్।

అథ ప్రేతత్యక్తం (దత్తం) ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద
యాత్ । (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా । సవ్యంజాన్వాచ్య । పృ
థివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణ
స్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్యక్షేష్ఠా అము
త్రాముష్మిన్ లోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే । త్రేధానిదధేపద ।
సమూఢమస్యపాగ్ంసురే । శ్రీవిష్ణో అన్నంరక్షస్వ । పితః ... గోత్ర
... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణా
త్ప్రాగేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే పిత్రే ఇదమన్నం సపరికరం పితా
... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వా
హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వ
రూపం రాజతంపాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం । పిత్రే ... గోత్రా
య ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సపరికరం సవ్యంజనంసతాం
బూలం సదక్షిణాకం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతి
ష్ఠతు। ఇతి తిలోదకంభూమౌ విసృజేత్ । తత్పిత్రాదిత్యక్తం (దత్తం)
(ఉపవీతీ) అన్నాదికప్రోక్షణం , ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద
యాత్ । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । తత్పిత్రర్థం హస్తోదకం దత్వా ।
సవ్యంజాన్వాచ్య । పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాము
ఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత

మస్తి మైషాం శ్రేష్ఠా అముత్రాఽముష్మింల్లోకే । ఇదంవిష్ణు ర్విచక్ర
మే త్రేధా నిదధే పదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే । స్వధా శ్రీవిష్ణో
కవ్యం రక్షస్వ । తత్పితః ... గోత్ర... శర్మన్ వసురూప పితస్త్రైకవ్యం
సపరికరం ॥ తత్పితా...గోత్రః ...శర్మా వసురూపో దేవ తేదమన్నం స
పరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృ
ప్తే స్తత్సర్వంగ యేయం భూర్గదాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ
బ్రహ్మభోక్తాచ బ్రహ్మరజతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం॥
తత్పాత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్న
మమృతస్వరూపమాతృప్తే ర్దాస్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం య
థాభాగమోం తత్సత్ ॥ స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదా
దిసమస్తతీర్థేషు దత్తమ స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥... దత్తమస్తు ॥
(ఉపవీతీ) ఓమ్ భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పితామ
హపాత్రే అన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్త్వా॥
పృథివీ తే పాత్రం...సురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ తత్పితామహ
... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప పితస్త్రై కవ్యం సపరికరం తత్పితా
మహః గోత్రః... శర్మా రుద్రరూపో దేవ తేదమన్నం సపరికరం బ్రా
హ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః ... ర
జతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం తత్పితామహాయ...గో
త్రాయ ... శర్మణే రుద్రరూపా యేదమన్న మమృతస్వరూప మా
తృప్తే ర్దాస్యమానమక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్॥
స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు ॥ గయా
యాం దత్తమస్తు ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయా

త్ ॥ ఇతి ప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికం ప్రోక్ష్య (ప్రాచీనావీతీ) హ
స్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌః ... స్వాహా ॥ స్వధా శ్రీవి
ష్ణో హవ్యం రక్షస్వ । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్య
రూప ఏతత్తేకవ్యం సపరికరం ॥ తత్ప్రపితామహః ... గోత్రః ...
శర్మా ఆదిత్యరూపో దేవతేద మన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవ
నీయార్థే దత్తం ... వటచ్ఛాయేయం ॥ తత్ప్రపితామహాయ... గో
త్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపాయేద మన్న మమృతస్వరూపమా
తృప్తేర్దాస్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥
స్వధా నమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు ॥ ఇతిపితృ
తీర్థేన సదర్భ తిలోదకం భూమావిసృజేత్ ॥ గయాయాం దత్తమ
స్తు ॥ పిత్రాద్యుపస్థానం ॥ యేచేహ పితరో యేచనేహ యాగ్‌ంశ్చ
విద్మయాగ్‌ం ఉచనప్రవిద్మ । అగ్నేతాన్ వేత్థయదితే జాతవేదః స్తస్వ
ధాభిర్యజ్ఞగ్‌ం సుకృతం జుషస్వ ॥ విష్ణుత్వాసు (దత్తా) ఉపవీతీ॥
ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥
హస్తోదకం దత్వా ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ పృథివీతే పాత్రం...స్వాహా ॥
శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఏతత్తే హవ్యం
సపరికరం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో దేవతేదమన్నం సపరికరం హ
వ్యం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం...సౌవర్ణం పాత్రమక్షయ
వటచ్ఛాయేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్ర గదాధ
రాయ లక్ష్మీసమేతా యేదమన్న మమృతస్వరూప మాతృప్తేర్దా
స్యమాన మక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥ హవ్యం

స్వాహానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు॥ గయా
యాం దత్తమస్తు ॥ విష్ణూపస్థానం ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా ప
శ్యంతి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ । తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృ
వాగ్ం సస్సమింధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ అథ మంత్రతంత్ర
వర్ణలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీ మంత్రజపం కరిష్యే ॥ ఇతి
శిష్టాచార సాంప్రదాయః శ్లో॥ సప్తవ్యాధా దశార్ణేషు మృగాః కాలాంజ
నేగిరౌ । చక్రవాకాః శరద్వీపే హంసాస్సరసి మానసే ॥ యేస్మజాతాః
కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః । ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం యూ
యం తేభ్యోవసీదత ॥ అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పిత్రూణాం దీప్తతే
జసామ్ । నమస్యామి సదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్॥
చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ ॥ హూయతే చ పున
ర్ద్వాభ్యాం సమేవిష్ణుః ప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్ర
హ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణాహుతం। బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమా
ధినా ॥ యక్షేశ్వరో హవ్యసమస్తకవ్య । భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వ
రోత్ర । తత్సన్నిధానా దపయాంతుసద్యో । రక్షాంస్యశేషాణ్యసు
రాశ్చసర్వే ॥ త్వాం యోగినశ్చింతయంతి త్వాం యజంతిచ యజ్వనః ।
హవ్యకవ్యభుగేకస్త్వం పితృదేవ స్వరూపధృత్ ॥ కర్తాక్రియాణాంస
సఇజ్యతే క్రతుః । సపవతత్కర్మఫలంచయచ్చ । స్రుగాదియత్సాధన
మప్యశేషం । హరేర్న కించిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥ గయాయాం ధర్మపృ
ష్ఠేచ సదసి బ్రహ్మణస్తథా । గయాశీర్షే వటే చైవ పిత్రూణాం దత్త
మక్షయమ్ ॥ దేశకాలపాత్ర మంత్రతంత్రకర్తృభోక్తృ హవిష్షుల ద్ర

వ్యాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవన్తో బ్రు
వన్తు ॥ ఇతి షడర్ఘ్యయవతిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ సర్వం న్యూనాతి
రిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్తు ॥ ఈశానవిష్ణుకమలాసనకార్తికేయ। వహ్ని
త్రయార్కరజనీశగణేశ్వరాణాం। క్రౌంచామరేంద్రకలశోద్భవకశ్య
పానాం। పాదాన్నమామి సతతంపితృముక్తిహేతూన్ ॥ ధారాద
త్తం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ
విముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాత్ప్రై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య
(తుభ్యం) త్వయాకృతేన పితుః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని
సపిండీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే తత్పితృపితామహః ప్రపితామహాన్
... గోత్రాన్ ... శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక సం
జ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య
మయాక్రియమాణేన పితుః సపిండీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన।
పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే
హని సపిండీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిరూపాణాం కాల
కామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోశ్చ
పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైః స్సమానయా
నోదకర్మ సాపిండ్య సిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్తిరస్త్వితి భ
వంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి సదర్భయవతిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ వస్వాది
పితృలోక ప్రాప్తిరస్తు ॥ నమస్కారః ॥ నమోహార్ద్రేభ్యః ॥ స్వధా

(పిత) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః ॥ నమో విష్ణవే ॥ ఇతి నమస్కృత్య ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం తత్సత్యం । ఓం తత్సర్వమ్ । ఓం తత్పురోర్నమః । అంతశ్చరతిభూతేషు గుహాయాంవిశ్వమూర్తిషు। తంయజ్ఞస్త్వంవషట్కారస్త్వమింద్రస్త్వంగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః - త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మాఽమృతత్వాయ ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నోవనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతున ॥ యథాసుఖం పరిషేచనమ్ ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ సర్వత్ర హస్తాదకం దత్వా ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమృతమస్తు ॥ కామకసం ... దేవాః అమృతమస్తు ॥ ఆత్యాసనం దత్వా ॥ ప్రేతాయ అమృతమస్తు ॥ తత్పితరః అమృతమస్తు ॥ తత్పితామహాః అమృతమస్తు ॥ తత్ప్రపితామహాః అమృతమస్తు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అమృతమస్తు ॥

ఇత్యాపోశనందత్వా ॥ అమృతోపస్తరణమసి। ఇయంభూర్గయా। ఏతే
బ్రాహ్మణాః గదాధరాః పితృరూపీశ్రీజనార్దనః ప్రీయతాం। ఓం తత్సత్ ॥
బ్రహ్మార్పణమస్తు ॥ శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివో
మావిశాప్రదాహాయ ప్రాణాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టో
మృతంజుహోమి శివోమా విశాప్రదాహాయ అపానాయ స్వాహా
శ్రద్ధాయాం వ్యానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదా
హాయ వ్యానాయస్వాహా ॥ శ్రద్ధాయాముదానేనివిష్టోమృతంజుహో
మి శివోమావిశాప్రదాహాయ ఉదానాయస్వాహా ॥ శ్రద్ధాయాగ్ం
సమానేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయసమా
నాయస్వాహా ॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ ॥ ఇతి ప్రాణాహుతి
మంత్రాన్ పఠేత్ ॥ యథాసుఖంజుషధ్వం॥ ఇతికర్తృవాక్యం ॥ జుషా
మహే ॥ కలౌకలికృతాన్దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్ । సర్వా
న్హరతిచిత్తస్థోభగవాన్ దేవకీసుతః ॥ మంత్రమధ్యే క్రియామధ్యే వి
ష్ణోస్స్మరణపూర్వకం । యత్కించిత్క్రియతేకర్మ తత్కర్మసఫలంభ
వేత్ ॥ అపేక్షితంయాచితవ్యం త్యాజ్యంచైవానపేక్షితం। ఉపవిశ్య
సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః ॥ మక్షికాశ్రయద్వాస్యస్వాస్వధి
తౌక్షిప్తమస్తి ॥ యద్ధస్తయోశ్చ నితుర్యస్నఖేషు సర్వాత్రాతేఅపిద్దేవే
ష్వస్తు ॥ భోక్తౄణాం మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు ॥ అనంతరంభుంజా
నాన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥
మధువాతా ... భవంతునః ॥ మధుమధుమధు ॥ అక్షన్నమీమ
దంతహ్యవప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవో విప్రానవిష్ఠ

యామతీ రోజాన్వింద్ర తైహారీ ॥ మధుమధుమధు ॥ ఏతచ్ఛాద్ధం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ప్రేతవికిరం ॥ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥ సతిల ముదకమన్నం భోజనపాత్రసమీపే తూష్ణీముత్సృజేత్ ॥ ప్రేతవికిర పిండంకృత్వా దర్భానాస్తీర్య ॥ తిలోదకంనినీయ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే వికిరపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పాత్రే కించిదన్న మాదాయ ॥ తత్పితరః తృప్తాస్థన ॥ తత్పితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తత్ప్రపితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ అసంస్కృత ప్రమీతా యేత్యాగిన్యోయాఃకులస్త్రియః । దాస్యామితేభ్యో వికిరమన్నంతాభ్యశ్చపైతృకమ్ ॥ పరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అసోమపాశ్చయేదేవా యజ్ఞభాగ వివర్జితాః ॥ తేషామన్నం ప్రదాస్యామి వికిరంవైశ్వదైవికమ్॥ పరిషిచ్య ॥ పునఃకించి దన్నమాదాయ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో తృప్తోసి ॥ తృప్తోస్మి ॥ అసంశయోత్థ వేద్విష్ణుర్భోక్తృ సాధనమవ్యయమ్ । పిత్ర్యాణాంచ వరం శ్రేష్ఠం వికిరాన్నంచవైష్ణవమ్ ॥ పరిషిచ్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవపిత్రుమధ్యే భూమింప్రోక్ష్య ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య ॥ తస్మిన్ తిలోదకంనినీయ ॥ యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్నిదగ్ధా యేవాజాతాఃకులేమమ ॥ భూమౌదత్తేనపిండేన తృ

ప్తాయాంతు పరాంగతిమ్ ॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్నిదగ్ధేభ్యః అప్రా[illegible]
ల ప్రసూత మృతేభ్యః అయం వికిరపిండస్స్వధానమః ॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చ
అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జయంతామ్ ॥ ఏతద్వస్తిలోదకమ్ ॥ పాత్రోచ్ఛిష్ట
భాగేభ్యోఽన్నం దీయతామ్॥ శ్లో॥ యజమానకులేజాతా దాసాదాస్యా
న్నకాంక్షిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే॥ అ
మృతాపిధానమసి॥ ఇతి సర్వేషాముత్తరాపోశనాని దత్వా ॥ శ్రద్ధా
యాం ప్రాణేనివిశ్యాఽమృతగ్ంహుతమ్ । ప్రాణమన్నేనాప్యాయ
స్వ ... ... సమానమన్నేనాప్యాయస్వ ॥ అంగుష్ఠమాత్రః పురుషో
ఽంగుష్ఠంచ సమాశ్రితః । ఈశస్సర్వస్యజగతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వ
భుక్ ॥ కారవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్ । అర్థినాముద
కందత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥
ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణార్థ్యై
కోద్దిష్టశ్రాద్ధే తిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ ప్రే
తాహుతి శేషంచ భుక్తశేషంచ సంసృజ్య ॥ ఏకపిండంకృత్వా ॥ తత,
అగ్నౌకరణహుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్య పిండత్రయంకృత్వా॥
పిండస్థానే గోమయేనోపలిప్య ॥ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతి
ష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు, పితౌ ... గోత్రాయ....
శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణా
ర్థ్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతాథా ఏషపిండ[illegible] ॥ పిండస్యోప
ర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ప్రేతపిండస్య[illegible]
[illegible]

అపాంమేధ్యం యజ్ఞియగ్ం సదేవగ్ం శివమస్తుమే । ఆచ్ఛేత్తావో
మారిష్టం జీవాని శరదశ్శతమ్ ॥ ఆచ్ఛినత్తి ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥
అద్భిరవోక్ష్య ॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచా వేదిషదః॥ ఇతి
భూమిముల్లిఖ్య ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శుంధంతాం పితరః । శుంధం
తాం పితామహాః॥ శుంధంతాం ప్రపితామహాః ॥ ఇత్యద్భిరవోక్ష్య ॥
ఆయంతునః పితరోమనోజవసః ॥ ఇత్యభిమంత్ర్య । సకృదాచ్ఛి
న్నం బర్హిః రూర్ణా మృదుస్త్యోనం పితృభ్యస్త్వాభరామ్యహమ్। అ
స్మిన్ సీదంతుమేపి తరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహాశ్చాను
గైస్సహ ॥ దర్భానాస్తీర్య॥ మార్జయంతాంతత్పితరః ॥ మార్జయం
తాం తత్పితామహాః॥ మార్జయంతాం తత్ప్రపితామహాః॥ ఇతి తిలోద
కంనినీయ ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య॥ ఏతత్తేతత్పితః ... గోత్ర ... శర్మన్
వసురూప యేచత్వామను ॥ తత్పిత్రే గోత్రాయ ... శర్మణే వసు
రూపాయ యేచత మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండ స్తస్మై తేస్వధాన
మః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్పితామహ ... గోత్ర ...
శర్మన్ రుద్రరూపయేచత్వా మను తత్పితామహాయ ... గోత్రాయ
... శర్మణే రుద్రరూపాయ యేచత మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ
స్తస్మై తేస్వధానమః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్ప్రపితా
మహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూపయేచత్వామను ॥ తత్ప్రపి
తామహాయ ... గోత్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ యేచతమ
నుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ స్తస్మై తే స్వధానమః॥ గయాయాం

దత్తమస్తు ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః। మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః ॥ ఇతి మధుదత్వా ॥ అథ పిండసంయోజనమ్ ॥ ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) కాలే అనుష్ఠానాభావాత్ యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంపత్ ... పదమ్ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః, ఓంభువః... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... ...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పిండైస్సహ (ఉపవీతీ) సంయోజయిష్యే। సంయోజయ ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాదిదాన

త్ ॥ అథ పిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతాఋతాయతే ... భవం తునః ॥ ఇతిమధుదత్వా । ప్రేతపిండం త్రేధావిభజ్య ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ॥ సంవోమనాగ్ంసి జానతామ్ । దేవాభాగం యథాపూర్వే ॥ సంజానానా ఉపాసత । సమానోమన్త్రస్సమితి స్సమానీ। సమానం మనస్సహచిత్తమేషాం । సమానం కేతో అభిసగ్ంరభధ్వం । సంజ్ఞానేనవో హవిషాయజామః ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ పితః ...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైః స్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయ ఇతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ యేసమానాస్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాం లోక స్స్వధానమః యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషు మామకాః । తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతామ్ । అస్మిన్లోకే శతగ్ంసమాః॥ నారాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య ద్వితీయ పిండభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ద్వితీయాంశం) త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥. యేసమానాస్సమనసః ... అస్మిన్లోకే శతగ్ంసమాః॥ నా

రాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య తృతీయ పిండభాగమాదాయ॥ సం గచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (తృతీయాంశం) తృప్తిపితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః × అస్మిన్లోకే శతగ్ంసమాః॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ।

ఏషవోఽనుగతః ప్రేతః పితృసామాన్యమాస్థవాన్ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతః పరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి॥ చతుర్థోపి నివర్తతే॥

స్త్రీ సపిండనే విశేషః ॥ ఏషావోఽనుగతా ప్రేతా పితృసామాన్యమాయుషీ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ ఇతి॥

అథ వైతరణీ గోదానమ్.

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణార్థం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞిక గోదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః ॥ గంధార్థాఇమే అపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ అథగోపూజాంకృత్వాః శ్లో॥ య

మద్వారేమహాఘోరే తప్తావైతరణీనదీ। తాంతర్తుంగాం ప్రదాస్యామి ఉత్తారయ సుఖేనతం ॥ గవామంగేషు ... చ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ ... ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మ పత్నీ సమేతోహం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞక గోదానం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఇతి ధేను పుచ్ఛంగ్రాహయిత్వా సకుశతిలోదకందత్వా ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు ... ప్రతిగృహ్ణాతు । గోదానందద్యాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేనవైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాన్ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణం కరోత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణంకరోతు ॥ తదభావే గోమూల్యం వాదద్యాత్ ॥ అథ దశదానాని విశేషదానాని మహాదానానిచ కుర్యాత్ ॥ అతఃపరం మనసోదిష్టదానాని కుర్యాత్ ॥

పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పుణతిథౌ ... (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య మహావైతరణీ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య॥

గో దా న మ్.

గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాత్ దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమ

హావిష్ణుస్వరూపాయ ... గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఇతి గోదానం కృత్వా॥

భూ దా న మ్.

సర్వసస్యాశ్రయాభూమి ర్వరాహేణ సముద్ధృతా । అనంత పుణ్యఫలదా అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి భూదానం కృత్వా॥

తి ల దా న మ్.

తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణొర్దేహ సముద్భవాః । పాపంహ రంతుమేక్షిప్ర మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి తిలదానం కృత్వా॥

హి ర ణ్య దా న మ్.

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః । అనంతపుణ్య ఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి హిరణ్యదానం కుర్యాత్ ॥

ఆ జ్య దా న మ్.

కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవానా మాజ్యమాహార మతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇత్యాజ్యదానం॥

వ స్త్ర దా న మ్.

శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయారక్షణంపరం । దేహాలంకర ణం వస్త్రమతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి వస్త్రదానం॥

ధా న్య దా న మ్.

ధన్యాంకరోషి దాతార మిహాలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మా చ్ఛాంతిమస్యా తశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి ధాన్యం॥

గు డ దా న మ్.

ఇక్షుకాండసముద్భూతో గుడోమధు విరాజితః । యస్మాత్త స్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గుడదానం॥

ర జ త దా న మ్.

పితృప్రీతికరంత్వంహి కావ్యంచంద్ర సముద్భవం । త్వద్దానాదిహ చాముత్ర శ్రేయస్స్యాద్రజతంమమ ॥ ఇతి రజతదానం॥

ల వ ణ దా న మ్.

రసానామగ్రజంశ్రేష్ఠం లవణంబలవర్ధనం । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతిలవణదానం॥ దశదానాని బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥

అ థ స్వ ర్గ పా థే య మ్.

ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ వృద్ధప్రపితామహస్య... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య స్వర్గలోకప్రాప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయ ఆమదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ... నమః॥ గంధాద్యాఇమే అతః పుష్పాక్షతా ఇమేతిలాః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... యామ్ ॥ యజమానస్య వృద్ధప్రపితామహాయ ... గోత్రాయ ... ఆదిత్యరూపాయ ఇదమామం సపరికరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయతృప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం ... నమమ॥ పూర్వోక్త ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ

తృప్త్యర్థం మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మత్వే పూజాంకరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణు ...నమః ॥ గంధార్థా ఇమేఆపః పుష్పార్థా ఇమేతిలాః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్ ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... గోత్రాయ... ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమతే శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మపత్నీ సమేతోహం ॥ ప్రా ... తి ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణఃవసురూపస్య అక్షయ తృప్త్యర్థం భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం... నమమ॥ యన్మేమాతా ప్రమమాదయచ్చచారానను వ్రతం। తన్మే రేతః పితావృఙ్క్తాంమా భురన్యోపపద్యతామ్ ॥ పితృభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః ॥ పితామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః ॥ ప్రపితామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః ॥ ఇతి పిత్రాదీనుపస్థాయ॥ అత్రపితరో యథాభాగంమందధ్వం। అమీమదంతపితరో ఽ తృ పంత పితరో మీమృజంతపితరః । పరేతపితరస్సోమ్యాః॥ యేసమానా స్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో దేవేషుకల్పతాం । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషు మామకాః। తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మింల్లోకే శతగ్ంసమాః । వీరంధత్తపితరః ॥ ఆపూర్యాచమ్య ॥ మార్జయంతాంమమ పితరః ॥ మార్జయంతాంమమ పితామహాః, మార్జయంతాంమమ ప్రపితామహాః ॥ వత్తే ॥ అస్మత్పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ వసురూప అభ్యక్ష్వ ॥ పితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప అక్ష్వ ॥ ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూపఅక్ష్వ ॥ ఏవం అభ్యక్ష్వ । అక్ష్వాభ్యక్ష్వ పితరః ॥ ఏతానిమః పితరోవాసాగ్ం స్యతోనోన్యత్పి తరోమాయోష్ట, పితామహామాయోష్ట ॥ ప్రపితామహా మాయోష్ట।

నమస్కారావతే మంత్రాః ॥ ఇతివాపసోదశాంఛిత్త్వా పిండేషునిదధాతి ॥ ఊర్జంవహంతీ రమృతం ఘృతంపయః కీలాలంపరిస్రుతం । స్వధాస్థతర్పయతమేపితౄన్ । తృప్యత తృప్యత తృప్యత ॥ ఉదకపాత్రం తేషాముపరినిక్షిప్య ॥ నమోవః పితరోరసాయనమోవః పితరశ్శుష్మాయనమోవః పితరోజీవాయనమోవః । పితరస్స్వధాయైనమోవః పితరోమన్యవేనమోవః పితరోఘోరాయపితరోనమోవో య ఏతస్మిన్లోకేస్థయుష్మాగ్ంస్తేనుయేఽస్మిన్లోకే మాం తేను య ఏతస్మిన్లోకేస్థయూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్థయేఽస్మిన్ లోకేహం తేషాం వసిష్ఠోభూయాసం గృహాన్నః పితరోదత్తసదోవః పితరోగేష్మ ॥ పితౄనుపతిష్ఠతే ॥ మనోన్వాహువామహే నారాశగ్ంసేన స్తోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః ॥ ఆనఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయజీవసే । జ్యోక్చసూర్యందృశే ॥ పునర్నః పితరోమనోదదాతుదైవ్యోజనః । జీవంవ్రాతగ్ం సచేమహి ॥ ఉత్తిష్ఠత పితరః ప్రేతశూరాయమస్యపంథామనవేతా పురాణం। ధత్తాదస్మాసుద్రవిణం యచ్చభద్రం ప్రణోబ్రూతాద్భాగధాందేవతాసు… ఇతి పితౄనుత్థాపయతి ॥ (ఉపవీతీ) కులాభివృద్ధ్యర్థం పిండపార్శ్వేణ పూజాంకరిష్యే ॥ పిండపితృ దేవతాభ్యో నమః ఇతి తిలాక్షతాది సర్వోపచారాన్ కుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః … గోత్రస్య … శర్మణః

వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే అస్మత్పితృపితామహ ప్రపి తామహాః ... గోత్రాః ... శర్మాణః వసురుద్రాదిత్య రూపాః ఉద్ది శ్యమయాకృతేన తిలోదక పిండప్రదానేన అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిత్యరూపా ణాం సగుణీభూతగయా పిండదానేనైవ అక్షయ్యతృప్తి ర్భూత్వా అ స్మత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య వస్వాది పితృలో కప్రాప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ తథాస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ పరేతపితర స్సోమ్యాగంభీరైః పథి భిః పూర్వైః అథా పితౄంత్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమా ద్య మదంతి ॥ ఇతి పిండానుద్వాసయిష్యే ॥ ఉద్వాసయ ॥ అయో ధ్యామధురామాయా కాశీకాంచీహ్యవంతికా । పురీద్వారవతీచైవ సప్తైతా మోక్షదాయకాః ॥ అహంకాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివ సామ్యహం ॥ ఇతి బ్రువాణ స్సతతం కాశీవాసఫలంలభేత్ । శమీప త్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే ॥ ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమే కోత్తరంశతమ్ ॥ పిండస్థానే శాంతిరస్తు ॥ తృప్తిరస్తు ॥ తుష్టిరస్తు॥ వృ ద్ధిరస్తు ॥ అవిఘ్నమస్త్వాయుష్యమస్తు ॥ ఆరోగ్యమస్తు ॥ ఇతి ప్రోక్ష్య॥ స్వస్తిశోభనగంహారిః ॥ స్వస్థానేవాసః ॥ అథ ఔపాసనాగ్న్యుపస్థా నం ॥ ఉపవీతీ ॥ ప్రజాపతేనత్వ ... పతయోరయీణామ్ ॥ ఇత్యౌ పాసనదేశం గచ్ఛతి ॥ యద్అంతరిక్షంపృథివీముతద్యాం యన్మాతరంపిత రం వాజిహింసిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసః ప్రముంచతు దుష్కృతా

భూనిధ క్రమక్షరోతు మామంత్రేనసహ ॥ ఇత్యోపాసనాగ్ని ముఖతి ష్ఠతే ॥ సకృదాచ్ఛిన్నముగ్నా ప్రహేశ్వేత్ ॥ విధిప్రకారేణ సర్వత్రశుభో ష్ణోదకం దత్వా ॥ అథ దర్భాన్ యవాంశ్చ దత్వా ॥ దేవాః పితరః పితరోదేవాః దేవతా పితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రంవర్ధతామ్ ॥ స్వస్తివ ర్ధతాంగోత్రమ్ ॥ విశ్వేదేవప్రసాదోఽస్తు ॥ పితృపితామహ ప్రపి తామహ ప్రసాదోఽస్తు ॥ విష్ణుప్రసాదోఽస్తు ॥ దేవాశ్చపితరః స్వ స్తీతిబ్రూత ॥ బ్రూహిస్వస్తి ॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే ॥ ఉ చ్చాలయ॥కాలసంజ్ఞకవిశ్వేషాందేవానాంమయాదత్తంశ్రాద్ధమన్నము చ్ఛిష్టోదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం॥ కామసంజ్ఞకవి శ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వ తిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్ర స్య ... శర్మణః వసురూపస్య మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యో దక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ పితామహస్య ... ... అస్త్వక్షయ్యోదకం ప్రపితామహస్య .... అస్త్వక్షయ్యోద కం ॥ సవ్యం ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో మయాదత్తం శ్రాద్ధ మన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ ॥ అథ తాంబూలాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ స్వాహాంవాచయిష్యే ॥ స్వ ధాంచ వాచయిష్యే ॥ వాచ్యతామ్ ॥ ఋుచేత్వా రుచేత్వా సమిత్స్ర వంతి సరితోనధేనాః ॥ అంతర్హృదా మనసాపూయమానాః ॥ ఘృ తస్యధారా అభిచాకశీమి ॥ హిరణ్యయోవేతసోమధ్య ఆసాం తస్మిం త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధుదేవతాభ్యః॥ తస్యా

సత్తేహారయస్స్య తృతీరే స్వధాందుహానాఽమృతస్త్ర ధారామ్ ॥ ఇతి కూర్చగ్రంథిం విస్రస్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితృభ్యః పితామహేభ్యః ప్రపితామహేభ్యః ... స్వధోచ్యతాం ॥ అస్తు స్వధా॥ భూమావాజలం సించేత్ ॥ కాలకామకసంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః॥ (ప్రా...తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం ప్రపితామహ పితామహ పితరః ॥ సవ్యం ॥ విష్ణుః ప్రీయతాం ॥ ప్రీయతాంవిష్ణుః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్ధర్మ్యందోస్యశివస్యచ । రహితంపాహినస్తస్మాద్దుఃఖసంసారసాగరాత్ ॥ ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య శ్రాద్ధభుక్ దక్షిణాపాంతు పాంతు దక్షిణాః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ వాజేవాజేఽవతవాజినో నోధనేషువిప్రా అమృతాఋతజ్ఞాః । అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ప్రా ... తీ ॥ పితరః ఉత్తిష్ఠత ॥ పితామహాః ఉత్తిష్ఠత ॥ ప్రపితామహాః ఉత్తిష్ఠత॥ అనుఉత్తిష్ఠంతు సవ్యేన కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవ విష్ణుదేవైస్సహ ॥ ఇతి ఉద్వాసనం॥ ప్రదక్షిణం ॥ ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాదాద్యావా పృథివీ విశ్వశంభూ । ఆమాగంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్ ॥ దాతారో నోఽభివర్ధంతాం ॥ వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనో మావ్యగమత్ బహుదేయంచనోఽస్తు ॥ అన్నంచనోబహుభవేత్ । అతిథీగ్శ్చలభేమహి ॥ యాచితారశ్చ నస్సంతు । మాచయాచిష్మకంచన ఇతికర్తా ॥ దాతారోవోఽభివర్ధంతాం । వేదా

స్సంతతి రేవనః । శ్రద్ధాచనో మావ్యగమత్ । బహుదేయంచ నో౽స్తు ॥ అన్నంచనో బహుభవేత్ । అతిథీగ్‌శ్చ లభధ్వమ్ । యాచితారశ్చనస్సంతు । మాచయాచిష్మకంచన॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ సత్యాసతా ఆశిషస్సంతు । సంత్వాశిషః ॥ పవిత్రం విస్రస్య ॥ అన్న శేషః కింక్రియతామ్ ॥ ఇష్టైస్సహభుజ్యతామ్ ॥ స్వాదుషగ్‌ం సదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రే శ్రితశ్శక్తీవంతో గభీరాః । చిత్రసేనా ఇషు బలా అమృధ్రాస్సతో వీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥ బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాసశ్శివేనో ద్యావా పృథివీ అనేహసా ॥ పూషానః పాతు దురితాదృతా వృధోరక్షామాకిర్నో అఘశగ్‌ంస ఈశత ॥ ఇహైవ స్తం మావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం । క్రీడంతౌ పుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వే గృహే । సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవతే నాప్నోతి సర్వంజయతి ॥ శతమానంభవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ఆయుః ప్రజాం ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షంసుఖానిచ। ప్రయచ్ఛంతు తథారాజ్యం పితాన్నృణాం పితామహాః ॥ సత్యాసతా ఆశిషస్సంతు । గోత్రాభివృద్ధిరస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యక్షైస్సర్వసిద్ధిరస్తు॥

ఇతి బ్రాహ్మణాశీర్వాదం కుర్యుః ॥ ప్రార్థనా ॥ శ్లో॥ అద్యమే సఫలం జన్మభవత్పాదాభి వందనాత్ । అద్యమే వంశజాస్సర్వే యాతావోనుగ్రహాద్దివం ॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః॥ తత్క్లేశజాతంచిత్తేతు విస్మృత్యక్షంతు మర్హథ। వసిష్ఠవామదేవాది

...ణానిభిస్తుల్యతాంగతాః। పిత్ర్యాణామనుగృహ్ణాంతు బ్రాహ్మణాశ్శాశ్వతం పదం ॥ ప్రా—తిః పితుః ద్వాదశాహాని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం మయాంచరితం। యథోక్తమస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ యథోక్తమస్తు॥ ఆసీమాంత మనువ్రజేత్ ॥ అనువ్రజ ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువా దూతీస దావృధస్సఖా కయాశచిష్ఠయావృతా। నామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయనమోరుద్రాయనమఃకాలాయనమఃకలవికరణాయనమో బలవికరణాయనమోబలాయనమోబలప్రమథనాయనమస్సర్వభూతదమనాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ ఆష్టాదష్టానస్యేషుధిష్ణియేషుం పదధాత్ర్యష్టా శఫాః పశవః పశూనేవావరుంధే షణ్మార్జాలీయమేవ డ్వావృతవ ఋతవః ఖలు వైదేవాః పితర ఋతూనేవ దేవాన్ పితౄన్ ప్రీణాతి ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైశ్వర్యసిద్ధిరస్తు ॥ ఇతః పరం మంగళావాప్తిరస్తు ॥ తతః పిండాన్ జలేనిక్షిపేత్ ॥ గృహమాగత్య ॥ అభ్యంజనస్నానం కృత్వా ॥ నూతన యజ్ఞోపవీతధారణం కృత్వా॥ తతః కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్ తతః ఊనమాసికం కుర్యాత్ ॥ బంధుభిస్సహభోజనం కుర్యాత్ ॥ భోజనాంతరే నూతనవస్త్రాణి ధారయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యం॥

ఇతి సపిండీకరణ ప్రయోగస్సమాప్తః.

ఆచమన విషయము.

శాద్ధారంభేద్విరాచమనం విప్రపాద ప్రక్షాలనాంతే స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనం దేవార్చనాంతే పిత్రర్చనాంతేచై కైకమాచమన మాఘార్ణాంతే ఏకం వికరదానాంతె ద్విరేకంవా శాద్ధాంతె స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనమితి ॥ అన్యేథ స్మమర్యాదాంతె కరశుద్ధ్యంతె ఉచ్ఛిష్టచాలనాంతె చాప్యేకైకమాహుః । అభిభోక్తుః పాదశౌచాంత ద్విరాచమనం పాణిహోమాంతె ఏకం భోజనాంతె

సువాసినీ భోజన విషయము.

సువాసిన్యాం మృతాయాంతు బ్రాహ్మణై స్సహభోజయేత్। సువాసినీం తత స్తస్యా మమంత్ర కమథార్చయేత్ ॥ భోజయేదిత్యర్థః॥ మాతామంగళ సూత్రేణ మృతాయదిచ తద్దినే । ఉద్దిశ్యద్విజపత్నీం తాం భోజయేత్సధవాంస్త్రియమ్॥

విభక్తిక్రమము.

శ్లో॥ షష్ఠీవిభక్త్యా సంకల్పఃక్షణశ్చాక్షయకర్మచ। షష్ఠ్యా వాస్యాచ్చతుర్థ్యావాసనదానం ద్విజాతయే॥ద్వితీయయావాహనంస్యా ద్విభక్తిస్తు చతుర్థికా। అన్నదానే పిండపూజా స్వధాస్వస్తీతివాచనే ॥ పిండదానేతుసంబుద్ధిర్యేచత్వేత్యాదితఃపురా । తతః పరంచతుర్థీచేత్యుభయం సర్వసమ్మతమ్ ॥ శేషాణిసర్వకర్మాణి సంబుధ్యంతేయథాక్రమం। ఇదం తేపా ఇదంహోవా ప్రయుజ్యైవ సమాచరేత్ ॥

తా॥ పితృకర్మల యందంతటను యేకవచన ప్రయోగము. సంకల్పాదియందు షష్ఠీవిభక్తి పఠింపఁదగును. క్షణమిచ్చునప్పుడు, అక్షయము చెప్పునప్పుడు షష్ఠీవిభ

క్తిచేతనైనను చతుర్థీవిభక్తిచేతనైనను ప్రయోగింపవలయును. ఆసనముగూడనట్లే జరుపఁదగును. ఆవాహనము ద్వితీయావిభక్తిచేతనే జరుపవలయును. త్యాగమందు పిండపూజయందు స్వధాస్వస్తులు పఠింపునప్పుడు చతుర్థివిభక్తిచేతనే చేయవలయును. పిండదానమందు యేచత్వామను నను మంత్రమునకు పూర్వమందు సంబోధనయును పిదప చతుర్థియును చెప్పఁదగును. మిగిలినచోట సంబుద్ధి చెప్పఁదగును. ఇదంతేఅని గాని బహువచనమందు ఇదంవో అనిగాని చెప్పందగును. ఈపరిశాగము పురుషునికి పుంలింగమును, స్త్రీకి స్త్రీలింగమును. ఒకనికి ఏకవచనమును బహుమందికి బహువచనమును- ఇద్దరికి ద్వివచనముగాను నూహింపవలెను.

కూర్చలక్షణము.

శ్లో॥ ప్రథమాబ్దె పంచదర్భైః ప్రత్యబ్దేసప్తభిస్తథాతీర్థే
మహాలయేచైవనవదర్భైస్తుకూర్చకః ॥

తా॥ ప్రథమ సంవత్సరంబున నైదుదర్భలచేతను పిమ్మట ప్రతిసంవత్సరము చేయు ఆబ్దికాదులయందు నేడుదర్భలచేతను, తీర్థ మహాలయాదులయందు తొమ్మిది దర్భలచేతను కూర్చకట్టవలయును.

భర్తృసాపింద్యవిధి.

ధర్మసారే ॥శ్లో॥ భర్తరిమృతే సత్యపుత్రాయాస్త్రియః భర్త్రాయోజయేత్ । భర్తరిజీవతిసతిశ్వశ్ర్వాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే ॥ అపుత్రాయోషితః పిండం భర్తృపిండేనయోజయేత్ । పత్యౌజీవతిచేత్తస్యాశ్చశ్వశ్ర్వాదిషునియోజయేత్ । స్త్రీపిండంభర్తృపిండేనసంయోజ్యవిధవత్పునః । ద్వేధావిభజ్యతత్పిండం పునస్త్రేధావిభజ్యచ । షష్ఠాంశముపకల్పేతతత్తద్వర్గేణయోజయేత్ । భర్త్రైకేనతుసాపింద్యం నేతరాభ్యాంకదాచన । భుజక్రియాయశ్వశురావర్జ్యాభర్తృసంపిదనే । నార్హాపిండార్హ్యయోస్తస్యా ఏవమత్ర ప్రజాపతిః ॥ సాపింద్యం చేత్కృతంభర్తుః భర్త్రైకేనసపిండనం । సాపింద్యాశ్వశు

రాభ్యాంతుగురుతల్పసమంస్మృతమ్ ॥ భర్త్రాచైకేనసంయోజ్య సపిం
డీకరణే స్త్రియః । ఉత్తరంపైతృకం కుర్యాత్పితా మహ్యాదిభిస్సహ ॥
తత్ప్రయోగవిశేషః ॥ ఏవంగుణ = = = తిథౌ మృతనష్టభార్యాయాః
...గోత్రాయాః యజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య
ద్వాదశేహనిభర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్ష శ్రాద్ధంకరిష్యే ॥ ఇతి సంక
ల్ప్య ॥ కాలేఅనుజ్ఞాంయథా సంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ తి
లాన్దర్భాన్ యథాశక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప = = =
పదమ్ ॥ యాంనతీర్త్వ ... ప్రీణాతి॥ ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ (ప్రా = =తీ)
మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః
ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారానస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశేహనిదేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ
సపిండీకరణాఖ్యాన్ష శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో
బ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు ॥
పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు ॥ సర్వేపాకాశ్శుచయో భవంతు ॥ ఉక
ప్తి ఓంభూః ... తిథౌ ప్రా ... తీ మృతనష్ట భార్యాయాః... గోత్రా
యాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని
భర్తృః సపిండీకరణాఖ్యాన్షశ్రాద్ధే - మృతనష్టభార్యాయాః ... గో
త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్త్రా ... గోత్రేణ ... శర్మ
ణా వసురూపేణ సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది భ
ర్తృలోకావాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్ట విధానేన ప్రేతోద్దేశేన - భర్తుః ...
గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పార్వణ విధానేన ఏవ ముభయా
త్మకం ఉభయతో దైవికం కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవ పూర్వకం
విష్ణ్వంగితం - మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః

ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృణ సపిండీకరణా ఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణవిధానేన అన్నాది ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సహైవమద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అత్రసంయోజనే విశేషః॥ ఆను అగంతతద్భర్తారో దేవతయా నాం ... ఆప ॥ శంనోదే ... నః ॥ భర్తురేకస్యైవ సాపిండ్యాదేకవచనమేన పితృస్థానేన కర్తవ్యం ॥ మృతపత్నీ భార్యాయాః ...గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం త్వద్భర్తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పాత్రస్థోదకేన సహసంయోజయిష్యే॥ తస్యై తాస్వధానమః ఇతి॥ అథ పిండసంయోజనే విశేషః ॥ మృతపత్నీభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతపిండప్రథమాంశం (ప్రథమశకలం) త్వద్భర్తుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పిండేన సహసంయోజయిష్యే ఇతి ॥ సంగచ్ఛధ్వమిత్యర్ధర్చేన పిండసంయోజనే కార్యం ॥ శేషం సర్వం సాపిండ్యవత్ ॥ గ్రంథవిస్తరభయాంత్ప్రయోగం నలిఖ్యతే॥ మాసికాదిషు - మృతపత్నీభార్యాయాః ... శ్రాద్ధే మృతపత్నీపత్న్యాః త్వద్భర్తృణ మాతృపితామహీనామిత్యాది॥

ఇతి భర్తృణ సాపిండ్యవిధిస్సమాప్తః.

తిలోదక నాసోదక నిర్ణయము.

కాలాంమృతే॥ శ్లో॥ కర్తారో౽ప్యుదకాంజలీన్ తిలయుతాన్ త్రీన్దద్యురాద్యేదినే చైకైకోత్తరవృద్ధి వాదశదినాత్త్రింశత్తిలా

యాంపితుః । మృతాన్నత్రితయంభవే త్ప్రతిదినం వస్త్రోదకానాం త్రయం పిండస్త్వేక ఇహాకృతం యదిపితు ర్దద్యాద్దశాహేఽఖిలమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు పుత్రులందఱును పితృప్రీతికొఱకు ఏలయందు తిలోదకమును ప్రథమదినంబున మూడును అదిమొద లొక్కొక్క దినంబున నొక్కొక్కమారధికముగ ౧౦ దినములకును వచియన్నియు ౭౫ అగుననియు, క్షత్రియులకు మరణదినము మొదలు ప్రతిదినంబును ౫ మార్లును. ౧౨వ దినంబున ౮ మార్లును విడువగ వచియన్నియు ౬౩ అగుననియు. వైశ్యులకు ప్రతిదినంబును ౪ మార్లు చొప్పున ౧౫ దినములకు ౬౦ అగుననియు. శూద్రులకు ప్రతిదినమున 3 చొప్పున 3౦ దినములకు ౯౦ అగుననియు, ౧౫ దినములైతే ప్రతిదినము ౬ చొప్పున అవన్నియు ౯౦ అగుననియు బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు, అశౌచనివృత్తివఱకు ప్రతిదినము 3 మృత్తికాస్నానములును 3 వాసోదకములును - ౧ పిండప్రదానము జేయవలెను. నిత్యకర్మ కేయకున్నను అశౌచాంత్య దినంబునందైనను ఆచరింప వలెనుగాని మానగూడదని తాత్పర్యము.

ఇతి తిలోదకి వాసోదకి నిర్ణయస్సమాప్తః,

తిలోదకాదినిషేధము.

మాధవీయే - ఋశ్యశృంగః॥ శ్లో॥ ఆశౌచమంతరాదర్శో యదిస్యాత్సర్వవర్ణానామ్ । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః॥

తా॥ అశౌచమధ్యమందు దర్శసంధించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మ తంత్రమును యావత్తును సమాప్తిచేయునది.

విశేషః—శ్లో॥ అంతర్దశాహేదర్శశ్చే త్తత్రసర్వంసమాపయేత్ ।
పిత్రోస్తుయావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శవచ్చునప్పుడు తల్లిదండ్రులకైనచో నాశౌచాంతముకుఱకును పిండములు జలాంజలులు నివ్వవలెను. ఇతరులకైనయెడల దర్శలోపున సమాప్తి కేయవలెను.

గాలవః॥ శ్లో॥ పిత్రోరాశౌచమధ్యేతు యదిదర్శస్సమాపతేత్।
తావదేవోత్తరంతంత్రం పర్యవస్యేత్త్రిహాత్పరమ్॥

తా॥ తలిదండ్రుల యాశౌచమధ్యమందు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తరతంత్రము యాశత్తును సమాప్తిచేయవలెను. ఇతరులకైనచో మూఁడుదినముల లోఁగా దర్శవచ్చినను నపకర్షణము చేయవలెను. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందు నిట్లు వేయున్నది. మదనరత్న పారిజాతములందు మాత్రము గాలవ వచనమూపత్కాలమందు నౌరసపుత్రుఁడు కర్తయగునప్పుడు నని చెప్పఁబడినది. కనుక తల్లిదండ్రులకు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినను నపకర్షణము లేదని యున్నదిగాని యుదుమూలము చింత్యము.

ఇతి తిలోదకాది నిషేధస్సమాప్తః.

శ్రాద్ధస్థలనిరూపణము,

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచిదేశంవివిక్తంచ గోమయేనోపలేపయేత్। నదీతీరేషుతీర్థేషుస్వభూమౌగిరిసానుషు॥ వివిక్తేషుచతుష్యంతి దత్తేనపితరస్తథా। పరస్యభూమిభాగేతు పిత్రూణాం నైవనిర్వపేత్॥ స్వామినాతద్విహన్యేత మోహాద్యత్క్రియతేనరైః। అటవ్యః పర్వతాఃపుణ్యాస్తీర్థాన్యాయతనానిచ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహుర్నహితేషుపరిగ్రహః। తిలాంశ్చావకిరేత్తత్ర సర్వతోబంధయేద్వజా॥అసురోపహతంసర్వం తిలైశ్శుధ్యత్యజేనహి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమును గోమయముచే నలుకవలయును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములందు - పుణ్యక్షేత్రములందు - స్వగృహమందు- పర్వతచరియలయందు రహస్యప్రదేశములందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారు. ఎప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. ఎవఁడుగాని మోహముచే పరగృహంబున శ్రాద్ధమును జేయునో అది యాగృహపితృలవలన హరింపఁబడుచున్నది. అడవులు పర్వతములు దేవాలయము లాదిగాఁగల సర్వము అస్వామికములు

గావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రాద్ధము పితరులచే గ్రహింపఁబడదు. అంతేకాక మనుష్యులుజల్లి అజలములను బంధింపవలయును. మనుష్యులులేనిచో సర్వము రాక్షసులచే హరింపఁబడినదగును.

ఇతి శ్రాద్ధస్థలనిరూపణమ్ సమాప్తమ్.

శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమము.

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయః॥ శ్లో॥ దత్వాశ్రాద్ధం తతో భుక్త్వా సేవతే యస్తుమైథునమ్। మహారౌరవమాసాద్య కీటయోనిం వ్రజేత్పునః॥ శుచిరక్రోధనశ్శాంత స్సత్యవాదీ సమాహితః। స్వాధ్యాయంచ తథాధ్యానం కర్తాభోక్తా విసర్జయేత్॥ శ్రాద్ధందత్వాఽపరంశ్రాద్ధం భుంజతే యేద్విజాతయః। మహాపాతకినస్తుల్యా యాంతి తే నరకాన్బహూన్॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తయు - భోక్తయు - మైథునమును చేసినయెడల మహారౌరవ నరకమునుబొంది పిదప పురుగుల రాశియందు బుట్టుచున్నారు. శ్రాద్ధకర్తయు భోక్తయు పరిశుద్ధులై క్రోధరహితులై శాంతులయి సత్యవాదులయి స్వస్థచిత్తులయి యుండి వేదమును ధ్యానమును విడువవలయును. ఏద్విజులు శ్రాద్ధమును బెట్టి యితరశ్రాద్ధమందు భుజింతురుగా అట్టివారు మహాపాతకిసములయి నరకములను బొందుచున్నారు.

కించ॥— శ్లో॥ ఆమంత్రితో బ్రాహ్మణోవై యోఽన్యస్మై కురుతే క్షణం। ఆమంత్రయిత్వా యో మోహా దన్యంచాఽమంత్రయేద్ద్విజః॥ సతస్మాదధికః పాపీ విష్ఠాకీటోఽభిజాయతే। శ్రాద్ధే నిమంత్రితో విప్రో మైథునం యోఽధిగచ్ఛతి॥ బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి తిర్యగ్యోనిషు జాయతే। నిమంత్రితశ్చ యో విప్రో హ్యధ్వానం యాతి దుర్మతిః॥ భవంతి పితరస్తస్య తన్మాసం పాంసుభోజనాః। నిమంత్రితశ్చ యశ్శ్రాద్ధే

ప్రకుర్యాత్కలహంద్విజః । భవంతితస్య తన్మాంసం పితరో మల భోజనాః ॥ తస్మాన్ని మంత్రితశ్శ్రాద్ధే నియతాత్మా భవేద్ద్విజః॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మఱియొకశ్రాద్ధమందు తృణమును గ్రహించువాడును, ఒకరిని బిలచి మోహమువలన మఱియొకతిని బిలుచువాడును వీరిద్ద రధిక పాపులై పురుగుల రాశియందు బుట్టెదరు. ఎవడు శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మైథునమును చేయునో వాఁడు బ్రహ్మహత్యనుబొంది పశుపక్షి మృగాదులయందు జనించును. ఏదుష్టబ్రాహ్మణుఁడు నిమంత్రితుడై భోజనముచేసి ప్రయాణము చేయునో అతని పితృదేవతలు మాంసము మార్గధూళిని భుజింపువారలగుచున్నారు. ఏద్విజుఁడు శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితుడై కలహమును చేయునో వానిపితరులు ఆమాంసము మలమును భుజింపువారలగుచున్నారు. అందువలన శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితులగు ద్విజులు నియతచిత్తులయి యుండవలయును.

యల్లాజీయ్యే ॥ శ్లో॥ దంతధావనమభ్యంగం నఖకేశనికృంతనం। కర్తాచైవతు పూర్వేద్యుర్భోక్తాచైవపరేహని ॥ దంతధావన తాంబూలం క్షౌరాభ్యంగన భోజనమ । రత్యౌషధపరాన్నంచ శ్రాద్ధకర్తా వివర్జయేత్ ॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తపూర్వదినమునందు శ్రాద్ధభోక్త పరదినమునందు దంతధావనమును అభ్యంగనమును నఖకేశనికృంతనమును తాంబూలమును క్షౌరమును రాత్రిభోజనమును సురతమును పరాన్నమును విడువవలయును.

ఇతి శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమాస్సమాప్తాః.

వృ షో త్స ర్జ న వి ష య ము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ నకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థే వాజలాంజలిమ్। నదదాతిసుతోయస్తు పితురుచ్చారవవసః ॥ ఏష్టవ్యాబహవఃపుత్రా యద్యేకోపిగయాంవ్రజేత్ । యజేతవాశ్వమేధేన నీలంవావృషము త్సృజేత్ ॥

షట్త్రింశన్మతే ॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతాయది। వృషోత్సర్గంనకుర్వీత గాందద్యాచపయస్వినీమ్॥ ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతేవృషః। ప్రేతత్వంసుస్థిరంతస్య దత్తైశ్శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పుత్రులుగల స్త్రీ భర్తకంటే ముందు మృతిబొందెనేని వృషోత్సర్జనము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానముఁజేయవలెను.

భర్తమృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయనియెడ నూఱుశ్రాద్ధములు చేసినను అచిన్నదానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు. ఇఁక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రమందుఁజూడఁదగినవి.

ఇతి వృషోత్సర్జన విధిస్సమాప్తః.

పవిత్రనిర్ణయము.

———(౦)———

లిఖిత ధర్మశాస్త్రే॥ శ్లో॥ చతుర్భిర్దర్భపుంజైస్తు బ్రాహ్మణస్య పవిత్రకమ్। ఏకైకంన్యూన ముత్సృజ్య వర్ణానాంతు పవిత్రకమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణునికి నాలుగు దర్భలచేతను - క్షత్రియునికి మూఁడు దర్భలచేతను - వైశ్యునికి రెండు దర్భలచేతను - శూద్రునికి నొక దర్భచేతను పవిత్రమును కట్టవలయును.

శ్లో॥ కుశమూలేస్థితో బ్రహ్మ కుశమధ్యేజనార్దనః। కుశాగ్రేశంకరస్తిష్ఠేత్ త్రయోదేవా వ్యవస్థితాః॥

తా॥ కుశమొదట బ్రహ్మ- కుశమధ్యయందు విష్ణువు, కుశాగ్రమునందు శంకరుఁడు నుందురు. కాబట్టి ఈముగ్గురుదేవతలు దర్భయందు వ్యవస్థితులైరి.

శ్లో॥ జపేదానేచహోమేచస్వాధ్యాయేజలతర్పణే। యజ్ఞోపవీతే మార్జ్యాంచ తథాకుశపవిత్రకే। బ్రహ్మగ్రంథింవిజానీయా దన్యత్రతుయథారుచి॥

తా॥ జపకాలమందు, హోమకాలమందు, దానకాలమందు, అధ్యయనకాలమందు, జలతర్పణకాలమందు, యజ్ఞోపవీతమందు, మార్జనయందు అటువలెనేకుశతో

కేయఁబడిన పవిత్రమందు బ్రాహ్మముడి వేయవలయునని తెలిసికొనవలయును. ఇతరకర్మలయందు ఇష్టమైన ముడి వేయవచ్చును.

శ్లో॥ అంగుష్ఠమూలేచతథా ప్రాజాపత్యంవిచక్షణైః । అంగుళ్యగ్రేస్మృతందైవం పిత్ర్యంతర్జనిమూలకే ॥

తా॥ బొట్టనవ్రేలమూలమున బ్రహ్మతీర్థము- వ్రేళ్లకొనయందు దైవతీర్థము తర్జని వ్రేలమూలమున పితృతీర్థము చెప్పఁబడినదని తాత్పర్యము.

ఇతి పవిత్రనిర్ణయస్సమాప్తః ॥

మండలవిషయము.

లిఖితస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ చతురశ్రం బ్రాహ్మణస్య త్రికోణంక్షత్రియస్యచ। వర్తులంచైవవైశ్యస్య శూద్రస్యాఽభ్యుక్షణంస్మృతమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణునకు చౌకము- క్షత్రియునకు ముక్కోణము- వైశ్యునకు గుండ్రము- శూద్రునకు నీరుచల్లుట చెప్పఁబడియున్నవి.

లఘుఅత్రిసంహితాయాం పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ బ్రహ్మావిష్ణుశ్చరుద్రశ్చ శ్రీహుతాశనఏవచ । మండలాన్యుపభుంజంతే తస్మాత్కుర్వంతి మండలమ్ । యాతుధానాః పిశాచాశ్చ క్రూరాశ్చైవతు రాక్షసాః ॥ హరంతి రసమన్నస్య మండలేన వివర్జితే । గోమయం మండలం కృత్వా భోక్తవ్యమితినిశ్చితమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణుని మండలమునకు బ్రహ్మయు, క్షత్రియుని మండలమునకు విష్ణువు, వైశ్యుని మండలమునకు రుద్రుఁడు, శూద్రుని మండలమునకు శ్రీహుతాశనుఁడు, అధిదేవతలై యామండలము ననుభవింతురు. గావున మండలములెల్లప్పుడు చేయవలయును. అట్లుచేయనియెడల రాక్షసులు పిశాచములు క్రూరులైన యాతుధానులు యన్నరసము నపహరించెదరు.

ఇతి మండవిధి స్సమాప్తః.

శ్రాద్ధభోక్తృ సంఖ్యావిషయము.

(౦)

బృహత్పారాశరీయే పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ ప్రాఙ్ముఖా దైవికే విప్రా విప్రాస్త్రయ ఉదఙ్ముఖాః । ఏకైకో వోభయత్రస్యా దసంపత్తౌ విశిక్రమః ॥ పాత్రంవా దైవికంకృత్వా విప్రమేకస్తు పైతృకే॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమందు తూర్పుముఖముగ నిద్దరిని పితృస్థానమునందు ఉత్తర ముఖముగ ముగ్గురిని - లేక ఉభయస్థానములయందు ఒకరొకరినయినను భుజింపచేయ వలయును. లేదా పితృస్థానమందు ఒక బ్రాహ్మణుని నియమించి విశ్వేదేవస్థానమందు పాత్రనుంచి పూజింపవలయును.

కించ॥ యల్లాజియ్యే॥ శ్లో॥ శుచీన్నిమంత్ర్య ద్వౌదైవే త్రీన్ విప్రాన్ పితృకర్మణి । దైవేపిత్ర్యేథవైకైకం సపిండీకరణంవినా॥

తా॥ సపిండీకరణమునందుతప్ప ప్రతి సంవత్సరముచేయు శ్రాద్ధమునందు విశ్వేదేవస్థానమందు పరిశుద్ధులగు బ్రాహ్మణుల నిద్దరిని - పితృస్థానమందు ముగ్గురిని లేక ఒకరొకరినిగాని నియమింపవలయును.

కొందఱు విష్ణుస్థానమును గూడనుంచుదురు - దేశాచారముల ననుసరింప వలయును,

ఇతి శ్రాద్ధభోక్తృసంఖ్యావిషయ స్సమాప్తః,

పా లా శ వి ధి.

యది పితుర్మరణకాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకృతం చేత్ । తదాసంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమౌఢ్యే మలమాస చాతుర్మాస్యాది దోషోనాస్తి భద్రతిథిత్రి పదత్రిక భృగ్వంగారార్కవార ధనిష్ఠాపంచక వ్యతిరిక్తశుద్ధదినే చంద్రతారాబలాన్వితే పునస్సంస్కారముపక్రమేత్ । యద్యస్థ్యస్తిచేత్తదా అస్థిభిరేవపునర్దాహః అస్థ్యభావశ్చేత్తదా పలాశవృంతైః శరీరాకృతిం కృత్వాపునర్దాహయేత్ ।

తా॥ తండ్రియొక్క మరణకాలమునందు దేశకాలాది వైపరీత్యములచేత సంస్కారకృత్యమును చేయనియెడల సంవత్సరకాల మతిక్రమించక మునుపే గురుశుక్ర మౌఢ్యములు మొదలగు దోషరహితమైనదియును - త్రిపదనక్షత్రాది దుష్టనక్షత్ర వ్యతిరిక్తదినమునందు తారాబల చంద్రబలములు గలిగియుండఁగా మరల సంస్కారమును చేయునట్టి విధమును నుపక్రమించవలయును. అప్పుడస్థులున్న యెడల ఆ అస్థులచేత పునర్దాహమును చేయవలయును. అస్థులు నష్టమైనయెడల పలాశవృంతములచేత శరీరాకృతినిచేసి దహనము చేయవలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి పాలాశవిధి స్సమాప్తః.

రజస్వలాకంఠసూత్ర విసర్జనము.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరే చైవ ప్రేతభార్యా రజస్వలా। తదా శ్రాద్ధానికం కార్యం స్నాత్వా సూత్రం విసర్జయేత్ ॥

తా॥ పది దినములలోపల ప్రేతభార్య రజస్వలయయ్యెనేని అప్పుడు శ్రాద్ధమును మాత్రము నిలపక చేసి స్నానానంతరమందు కంఠసూత్రాదికమును విసర్జింపవలెను.

జ్ఞాతి భోజనము.

శ్లో॥ సపిండాన్ భోజయేత్సర్వా నాదశాహం స్వశక్తితః। విషమాహస్సు చాన్యాంశ్చ పుణ్యం ప్రేతస్య దుర్లభమ్ ।

తా॥ మరణాది పదిదినములవఱకును కర్తయగువాఁడు జ్ఞాతులతోఁగూడ భోజనము చేయవలయును- తేదా వేసిదినములయందైనను భోజనమును చేయించవలయును- సపిండులు తృప్తిని బొందినయెడల ప్రేతకు సర్వోత్తమమైన తృప్తిగలుగును.

జ్యేష్ఠపుత్ర విషయము.

శ్లో॥ పితుస్సపిండీకరణం బంధుభిస్తు కృతం యది। ప్రేతత్వాత్తు విముక్త్యర్థం పునః కుర్యాత్సపిండనమ్ ॥

తా॥ తండ్రికి సపిండీకరణము బంధువులచేఁ జేయఁబడెనేని ప్రేతత్వవిముక్తికొఱకు జ్యేష్ఠుఁడు మరల సపిండీకరణము చేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ జ్యేష్ఠపుత్రస్యసద్భావే కనిష్ఠఃకురుతేక్రియామ్ । ప్రేతత్వాన్నవిముచ్యేత పితృత్వంనచగచ్ఛతి ॥

తా॥ జ్యేష్ఠపుత్రుండుండఁగఁ గనిష్ఠుఁడు ప్రేతకృత్యంబులను జేసినయెడల తండ్రికి ప్రేతత్వంబుపోదుఁ బితృలోకంబును గలుగదు.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠోవాఽథకనిష్ఠోవా జ్యేష్ఠభార్యాసుతోదహేత్ । అగ్నికార్యేప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోగ్రజః ॥ అనేకపత్నీపుత్రాణాం యస్తుజ్యేష్ఠస్సఏవహి । పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహకాశ్యపః ॥

తా॥ జ్యేష్ఠుఁడైనను- కనిష్ఠుఁడైనను- జ్యేష్ఠభార్యాసుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు- అనేకపత్నులయొక్క పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయవలయునని తాత్పర్యము,

రజోదర్శనవిషయము.

ప్రేతకృత్యము మధ్యయందుకర్తృప్రేతలయొక్క భార్యలు రజస్వలలైనను-ప్రసవించినను అప్పుడు శ్రాద్ధాదికంబును వదలివేసి పిమ్మట భార్యస్నానము చేసినవెనుక మిగిలిన కృత్యంబుల నన్నిటిని చేయవలెను. శుద్ధిదినంబున కర్తయొక్క భార్యరజస్వలయయినను-ప్రసవించినను ఆద్యశ్రాద్ధంబును మాత్రము చేయవలెను. శుద్ధిదినంబున మిగిలిన కృత్యంబులను చేయవలయును. ఉపరాగమునందు పరదినంబున-ప్రసూతియందు శుద్ధిదినంబున- రజస్వలయందైదవదినంబునమరణమునందు పద్మూడవదినంబున నిట్లు శుద్ధిదినంబులని స్మృతిసంగ్రహంబునందుఁ జెప్పఁబడియె.

తత్ప్రమాణం స్మృతిసంగ్రహే.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరేచైవా కర్తృభార్యారజస్వలా । తదా శ్రాద్ధాదికంకార్యం స్నాత్వాసూత్రం విసర్జయేత్ ॥ దశాహమధ్యేతు రజస్వలాచే త్కర్తృస్యభార్యా యదివాప్రసూతా । తత్స్నాతకాం

తే విధిరత్రసర్వం తదుక్తకాలేపి సపిండనంస్యాత్ ॥ ప్రేతస్యభార్యా యదివారజస్వలా కర్తుశ్చభార్యా త్వథవారజస్వలా । సపిండనంనైవ విధీయతేఽత్ర స్యాద్వ్యాపరేషాం విధిరేషయుక్తః ॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కర్తృర్భార్యా రజస్వలా। ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ధాన్యాద్యాద్వీ న్యసర్జయేత్ ॥ రజస్వలాపతిశ్చైవ సూతికాయాః పతిస్తథా। భాండస్పర్శన పర్యంతం భర్తుర్నేవనశుధ్యత ॥ ఉపరాగేపరదినే స్నాతావేకాదశేస్మృతాః । మృతాహేషు త్రయోదశ్యా మార్జనే పంచమేహాని ॥ ఇతి సంగ్రహేచోక్తమ్.

ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబున విడువతగినవి.

శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టేనవశ్రాద్ధే నాగ్నౌకరణమిష్యతే । నావాహనంనవాపుష్పం నధూపంనచదీపకం ॥ నచాధశ్రవణంకుర్యా స్నపూర్వంనచదైవికం । ప్రణవంచప్రణామంచ స్వధాకారంతథైవచ ॥ వర్జన్యైకాదశైతాని సపిండీకరణంవినా ॥ ఏకోద్దిష్టేనిషిద్ధేపి యద్ధస్త్వావాహనాదికం। తత్సపిండీకృతేత్వేకో ద్దిష్టేసర్వంసమాచరేదితి।

ప్రేతశ్రాద్ధమధ్యంబున సంభవించు ప్రత్యాబ్దికము.

తల్లియొక్క మరణదినము మొదలుకొని దశాహములోపల తండ్రియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధము తటస్థించెనేని-౧౧వ దినమునందు శ్రాద్ధహోమమైన పిమ్మట షోడశమునకు పూర్వమునందు ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమును జేయవలయును. ఆ ప్రకారముగానే తండ్రియొక్క మరణదినము మొదలుకొని ౧౦ దినములలోపల తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధముతటస్థమైనయెడల ౧౧వ దినమునందు షోడశశ్రాద్ధమైన పిమ్మట తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమును జేయవలయు

వని యాజ్ఞవల్క్య మునివరుఁడు చెప్పె. ఇచ్చట షోడశమనఁగా సపిండీకరణమునకన్నియర్థము.

యాజ్ఞవల్క్యః శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు పితుః ప్రత్యాబ్దికంయది।
రుద్రాహే షోడశాత్పూర్వం పితుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
పితుర్దశాహమధ్యేతు మాతుః ప్రత్యాబ్దికంయ్యది।
రుద్రాహే షోడశాదూర్ధ్వం మాతుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
షోడశాత్ సపిండీకరణాదిత్యర్థః॥

హరిద్రాక్షతలచే జరుపు శ్రాద్ధకాలము.

వసిష్ఠసంహితాయాం.

శ్లో॥ వివాహమధ్యే దర్శశ్చేత్ మాతాపిత్రోః మృతేహని।
హరిద్రాక్షతసంయుక్తం పిండదానం విధీయతే॥

దానమంత్రమ్ములు.

భూరిదానమ్.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః।
అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

తిలపాత్రదానం.

శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః।
పాపంహరంతుమేతస్మాత్ అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఛత్రదానం.

శ్లో॥ ఇహాముత్రాతపత్రాణం కురుకేశవస్సర్వదా।
ఛత్రంత్వత్ప్రీతయేదత్తం బ్రాహ్మణాయమయాశుభమ్॥

పాదుకాదానం.

శ్లో॥ కంటకోచ్ఛిష్ఠపాషాణ వృశ్చికాది నివారణే।
పాదుకేసంప్రయచ్ఛామి గృహాణత్వంద్విజోత్తమ॥

చాపదానం.

శ్లో॥ కటందాస్యామివిప్రేంద్ర గృహాణత్వంసుఖప్రదమ్।
అనేనకటదానేన ప్రీయంతాం పితరస్సదా॥

చందనఖండదానం.

శ్లో॥ మలయావాసమందార సఖబృందారకార్చిత।
చందనత్వత్ప్రసాదాన్మే సాంద్రానందంప్రవర్ధయ॥

దీపదానం.

శ్లో॥ దీపందాస్యామివిప్రేంద్ర తుభ్యంధ్వాంతనివారకమ్।
అస్యప్రదానాత్సకలాః దోషాన్నాశయకేశవ॥

ఘంటాదానం.

శ్లో॥ దేవానామిష్టదాఘంటా సర్వపాపవినాశినీ।
తస్మాద్దాస్యామితేఘంటాం తద్దానేనసుఖంకురు॥

చామరదానం.

శ్లో॥ శశాంకకరసంకాశ హిమడిండీర పాండుర।
ప్రోత్సారయాశుదురితం చామరామరవల్లభ॥

శయ్యాదానం.

శ్లో॥ యథానకృష్ణశయనం శూన్యంసాగరజాతయా।
శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తు తథాజన్మనిజన్మని॥

సప్తధాన్యాని.

శ్లో॥ తృప్తింకరోతిభూతానా మిహలోకేపరత్రచ।
తస్మాత్ప్రదీయతేధాన్య మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

సువర్ణదానం.

శ్లో॥ సర్వపాపక్షయకరం సువర్ణంలోకభూషణమ్।
అగ్నేర్బీజంప్రదాస్యామి తస్మాచ్ఛాంతింప్రయచ్ఛమే॥

తండులదానం.

శ్లో॥ జీవనంసర్వభూతానాం బలపుష్టివివర్ధనమ్।
ధినోతీతిచయద్ధాన్య మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

సరస్వతీదానం.

శ్లో॥ సరస్వతీజ్ఞానధాత్రీ విద్యానామధిదేవతా।
విద్యాసాధకలోకస్య దానాన్ముక్తింసమాప్నుయాత్॥

వేణుదానం.

శ్లో॥ వేణుదండశ్శుభకరో దశావస్థాసురక్షకః।
వేణుదండస్య దానేన తృప్తిర్దండధరస్యవై॥

యజ్ఞోపవీతదానం.

శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రంకర్మసాధనమ్।
యజ్ఞోపవీతదానేన తుష్టాస్సర్వామరాస్సదా॥

అతఃపరంమనసోద్దిష్టదానానికుర్యాత్॥విశేషదానమన్త్రాస్సమాప్తాః॥

సువాసినీత్వ నిర్ణయము.

దక్షః॥ శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం మృతాస్త్రీయదివాపుమాన్।
తేనాగ్నినాదహేత్తాతు నవైధవ్యమితిస్త్రియః॥
దశాహమధ్యేయదివాస్థిసంచయ స్తదాపిమాతాప్రియతే సుతస్య।
పుణ్యాంగనాంజ్ఞాత్వసువాసినీనాం సౌగంధపుష్పాణ్యఖిలానిదద్యాత్॥

చితిశ్చేదేనదాహశ్చే త్తత్కార్మాంతంపృథక్క్రియా॥
భర్తురర్ధశాహమధ్యేతు తద్భార్యాచమృతాయది।
సువాసినీతివిజ్ఞేయా పుణ్యస్త్రీపూజనంక్రియాత్॥

సుమంతః॥ శ్లో॥ భర్తృసూతకప్రాగస్థి చయనాత్పూర్వమేవహి।
తద్భార్యాతు మృతాపూజ్యా సావై సావాసినీభవేత్॥

అత్రసిద్ధాంతపక్షః.

శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం ప్రేతపత్నీ మృతింగతా।
సువాసినీతిఖ్యాతాపి పరంవైధవ్యమాప్నుయాత్॥
భర్తృసంచయనాత్పూర్వం భార్యాయదివిపద్యతే।
సువాసినీత్వం తస్యాస్తి అన్యథావిధవాభవేత్॥

ఇతి సువాసినీత్వనిర్ణయస్సమాప్తః.

కర్తృనిరూపణము.

శ్లో॥ పుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాశ్చ పుత్రికాపుత్రఏవచ।
పత్నీభ్రాతాచతత్పుత్రః పితామాతాస్నుషాతథా॥
భగినీభాగినేయశ్చ పిండదోథసహార్యకః।
పూర్వంపూర్వంపరఃకర్తా తదభావేపరఃపరః॥

తా॥ పుత్రుడు - పౌత్రుడు - ప్రపౌత్రుడు - పుత్రికాపుత్రుడు - భార్య - భ్రాతయు - అతనిపుత్రుడును - తండ్రియు - తల్లియు - కోడలును - [illegible] - సపిండుడును - ధనహారియు. వీరు పూర్వపూర్వాభావమునందు [illegible] మగలవారికి కర్తృత్వము.

మరీచిః॥ శ్లో॥ స్త్రీకర్త్రీ భర్తృకృత్యేషు పిత్రోఃకర్మణిచేద్యది।
దశాహాభ్యంతరేనైవ ప్రరజోదోషేణదూషితా।
తత్కర్మవ్యర్థతామేతి సాస్నాత్వాపంచమేహని।
నగ్నశ్రాద్ధం సమారభ్య పునఃకర్మసమారభేత్॥

తా॥ భర్తయొక్క ప్రేతకృత్యంబులయందు భార్యయేకర్తయైయుండి పది దినములలోపల రజోదూషితురాలయ్యెనేని నదివఱకు చేసిన కర్మయంతయును వ్యర్థమగును, కావున పంచమదినంబునందు స్నానంబుజేసి నగ్నశ్రాద్ధంబును ప్రారంభించి మఱల కర్మను చేయవలయునని మరీచి వచించె.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠోవాఽథకనిష్ఠోవా జ్యేష్ఠభార్యాసుతోదహేత్।
అగ్నికార్యే ప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోఽగ్రజః॥
అనేకపత్నీ పుత్రాణాం యస్తుజ్యేష్ఠస్సఏవహి।
పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహకాశ్యపః॥

తా॥ జ్యేష్ఠుఁడైనను, కనిష్ఠుఁడైనను, జ్యేష్ఠభార్యా సుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు అనేక పత్నులయొక్క పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయఁగలయునని కాశ్యపుఁడు వచించె.

శ్లో॥ ఔరసఃక్షేత్రజశ్చైవ పుత్రికాపుత్రఏవచ।
భ్రాతావాభ్రాతృపుత్రోవా సపిండీకరణంచరేత్॥

అత్రభ్రాతాకేవలస్సోదరః॥ఏషామభావేపత్నీచధనహార్యపివాభవేత్॥

కేచిత్॥ పుత్రాభావేతుపత్నీస్యాత్పత్న్యభావేతుసోదరః।
పత్న్యభావేతుసాపత్న్యః పుత్రఏవనియుజ్యతే॥
తదభావేతు తత్పుత్రి రాసన్నోన్యస్తతఃపరమ్।
ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశేహని॥

తా॥ ఔరసపుత్రుఁడు లేనప్పుడు క్షేత్రజ్ఞులును, పుత్రికయును, పుత్రికాపుత్రుఁడును, సోదరుఁడును తత్పుత్రుఁడును, సపిండీకరణమును జేయవలయును. వీరు లేనప్పుడు భార్యయును, ధనహారియును జేయవచ్చును, కొంతమంది పుత్రాభావమందు పత్నియనిన్ని పత్నీ అభావమందు సోదరుఁడును అటుగాక భార్యాభావమందు సవతితల్లియు ఆమెలేనప్పుడు ఆమెపుత్రుఁడును వీరులేనప్పుడు వీరిపుత్రుఁడును పిమ్మట దగ్గిరసంబంధులునుకర్తృత్వముగలవారని తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధము ౧౧ దినమునందు

చేయవలెను. ఇందువలన కర్తకు శుద్ధిగలదని తాత్పర్యము.

ఇతి కర్తృనిరూపణంసమాప్తము.

కర్తృభార్యా రజస్వలా.

———(౦)———

శ్లో॥ ఏకాదశేహ్నిసంప్రాప్తే కర్తృభార్యారజస్వలా।
ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ఊనాద్యాదివిసర్జయేత్ ।
శ్రాద్ధకర్తుర్యదాభార్యా ఆశౌచాంతే రజస్వలా।
శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీత వర్జయిత్వాసపిండనమితి॥

శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీతేత్యనేన వాక్యేన ఏకాదశేహని విహితమాద్యమాసికంరుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధంచకుర్యాత్ । వర్జయిత్వా సపిండనమితి తదర్థమపకృష్య పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని వర్జయేత్ ॥ కేచిత్ పంచమదినే శుద్ధింసంపాద్య ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం సపిండీకరణశ్రాద్ధమాచరంతి॥

తా॥ పదునొకండవదినము సంప్రాప్తమగుచుండఁగా కర్తయొక్క భార్య రజస్వలయయ్యెనేని ఆద్యశ్రాద్ధంబును చేయవలయును. ఊనాద్యాదులను వదలవలయును. శ్రాద్ధకర్తయొక్క భార్య ఆశౌచాంతమునందు రజస్వలయయ్యెనేని సపిండనమును వదలి శ్రాద్ధశేషమును చేయవలయును. అనఁగా ౧౧వ దినమునందు శాస్త్రోక్తప్రకారముగఁ జేయఁదగిన పుణ్యాహవాచనము ఆహ్నికము రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధము వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధంబును చేయవలయును, షోడశశ్రాద్ధములలో ఆద్యశ్రాద్ధముతప్ప పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము మాత్రము వదలవలయును. కొందఱు ఈ ఆద్యశ్రాద్ధముగూడ భార్యరజస్వలయయిన ౫వ దినంబున స్నానము అయిన పిమ్మట ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము సపిండీకరణశ్రాద్ధము ఒకదినమునందే ఆచరించుచున్నారు. తక్కిన విషయములు దేశాచారములను బట్టి జరుపవలయును.

కర్తృభార్యా రజస్వలావిషయస్సమాప్తః.

త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలము.

తిథిదర్పణే ॥శ్లో॥ కుర్యాత్త్రైపక్షికం శ్రాద్ధం త్రిపక్షేవిషమేహని ।
అపరః॥ త్రిపక్షే ద్వాదశేపక్షే చతుర్వింశతిపక్షకే । పక్షత్రిపంచకంకృత్వా ఆదిమధ్యాంతపంచకే ॥

తా॥ త్రైపక్షిక శ్రాద్ధమును మూడవపక్షములో విషువుదినమందుఁ జేయవల యునని తిథి దర్పణమను గ్రంథమునందుఁ జెప్పఁబడియె—మూఁడవపక్షంబున నాది యందు ౫ దినములలో నొకదినంబున త్రైపక్షిక శ్రాద్ధము చేయవలెను, అనఁగామృత దినమునకు 30 రోజులపిమ్మట ౫ రోజులలోగాను, ఆరవమాసమున యిరువదిదినము లు మొదలు అయిదుదినమునకు లోపుగా శుద్ధిగల యొకదినంబున ఊనషా ణ్మాసికంబును పన్నిండవమాసంబున యిరువదిఅయిదు దినములకుపైన నొక శుద్ధిగల దినమునందు ఊనాబ్దిక శ్రాద్ధంబును జేయవలయునని తా॥ కొందఱు త్రైపక్షికము - ४० దినములకు పిమ్మట ४౫ రోజులలో జర్పించుచున్నారు.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ గణశః క్రియమాణేషు మాసికేష్వనుభావిషు।
త్రీణిస్యురర్ఘ్యపాత్రాణి పిండాః త్రీన్యేవనిర్వపేత్॥

తా॥ అనేకములగు మాసికముల నొక్కతూరి చేయుచోఁ నడల అర్ఘ్యపాత్రపిం డములు మూఁడేసియేయని యెఱుఁగవలెను.

వ్యాసః॥ శ్లో॥ నాసపిండీకృతే ప్రేతే పితృత్వముపపద్యతే।
అకృతస్యతుపుత్రస్య శుభంకించిన్నవిద్యతే॥
నచనైమిత్తికంకామ్యమిష్టాపూర్తాదికంచన।
నాసపిండీకృతేపిత్రోరన్యేషాం శ్రాద్ధమేవచ॥

తా॥ సపిండీకరణము చేయనియెడల ప్రేతత్వము విడిచిపోదు. చేయనిపుత్రు నకు శుభము కొంచమైనను లేదు. తల్లిదండ్రులకు సపిండీకరణమును జేయకమునుపు ఇతరులకు శ్రాద్ధములను జేయఁగూడదని వ్యాసుఁడువచించె.

ఇతి త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలాస్సమాప్తః.

స్నా నో ద క ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ మృతేజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధేపర్వణిజన్మని।
అస్పృశ్యస్పర్శనేచైవ నస్నాయాదుష్ణవారిణా॥
ఆసన్నాపదితథా యస్స్నాయాదుష్ణవారిణా।
సగోహత్యాకృతం పాపం ప్రాప్నోత్యేవనసంశయః॥
తాశ్చాపోనద్యాదితీర్థేషు పవిత్రతమాః॥ అలాభేమంత్రపూతా ఇతి॥

తా॥ జనన మరణములయందును, సంక్రమణమునందును, శ్రాద్ధమునందును, పర్వ మునందును, అస్పృశ్య స్పర్శయందును, ఉష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయఁగూడదు. రోగరహితుఁడైయుండియు ఏకార్యములయం దుష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయువాఁ

డు గోహత్యకుం దుల్యమైన పాపమును జేసినవాండగును. నద్యాదితీర్థములయందు స్నానమును జేయుట యుక్తము. అవి లభించని యెడల మంత్రపూతోదకములచే స్నానము చేయవలయును.—ఇతి స్నానోదక నిర్ణయ స్సమాప్తః.

జీవత్పితృనకు అన్యశ్రాద్ధనిషేధము.

తండ్రి జీవించియున్న జ్ఞాతులుమాత్రము తిలోదకాదుల నీయంగూడదు. జ్ఞాతులతోంగూడ నాశౌచదినంబులయందు సహవాసంబును జేయంగూడదు. తండ్రి బ్రతికియున్నను తన తల్లి శ్రాద్ధము మాత్రము యధావిధిగా వారివారి కులాచారములనుబట్టి తప్పక జేయవలెను. తండ్రి జీవించియుండగ జ్యేష్ఠభ్రాతయైనను కనిష్ఠభ్రాతయైనను మృతినొందిన యెడల తిలోదకాది ప్రేతకృత్యంబులను తనతండ్రే జేయవలెను కర్తృత్వము వహించినను తల్లిదండ్రుల కాయుర్వృద్ధినిగోరు పుత్రుండు ప్రేతకృత్యంబులను జేయంగూడదని ముఖ్యాభిప్రాయము.

ఇతి జీవత్పితృకస్య శ్రాద్ధనిషేధ స్సమాప్తః.

తిలతర్పణనిషేధము.

స్మృతిసార సంగ్రహే ॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధేనుమాసికే। సపిండీకరణేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధే సపిండ్యాంచ మాసికేచానుమాసికే। అబ్దికే ప్రథమేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ దర్శే తిలోదకంపూర్వం పశ్చాచ్ఛ్రాద్ధం మహాలయే। ప్రత్యబ్దేనాపరంపూర్వం పరేహానితిలోదకమ్ ॥ ప్రత్యబ్దాంగంతిలందద్యాన్నిషిద్ధేపి పరేహని। వర్గైకస్యవచోయేషా మన్యేషాంతు విసర్జయేత్ ॥

తా॥ తీర్థశ్రాద్ధమునందును, గయాశ్రాద్ధమునందును, ప్రేతశ్రాద్ధమునందును అనుమాసిక శ్రాద్ధమునందును, ప్రథమాబ్దిక శ్రాద్ధమందును, సపిండీకరణ శ్రాద్ధమునందును, వృద్ధిశ్రాద్ధమునందును, సాపిండ్యమునందును, మాసికాను మాసికమునందును, తిలతర్పణమును జేయగూడదు. దర్శశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధకర్మాచరణమునకు ముందుగాను మహాలయశ్రాద్ధమునందు పిమ్మటను తిలతర్పణమును జేయవలయును. ప్రత్యాబ్దిక శ్రా

ద్ధమునందు మధ్యాహ్నకాలమునందే తిలతర్పణమును జేయఁగూడదు. పరదిన ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణమును జేయవలయును. పరదినముతిలతర్పణమును జేయుటకు నిషిద్ధదినమైనను తిలతర్పణమును జేసియే తీరవలయును. శ్రాద్ధమునందలి వర్గత్రయమునకే తిలతర్పణమును జేయవలయునుగాని యితరులకు తిలతర్పణమును చేయఁగూడదని తా॥

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ సజీవఃపితృకఃకుర్యాచ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణమ్,
శ్రాద్ధమాత్రంప్రకుర్వీత తర్పణంతుపితాచరేత్.॥

తా॥ జీవపితరులుగలవాడు శ్రాద్ధంబును మాత్రంబొనర్పవలయునుగాని శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణము జేయఁగూడదు. ఆతర్పణంబును తండ్రి చేయవలయునని స్మృతికారులు వచించిరి.

ఇతి తిలతర్పణ నిషేధస్సమాప్తః.

తాంబూల చర్వణము.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ పక్షశ్రాద్ధేతథాదర్శే యుగమన్వంతరాదిషు।
శ్రాద్ధంనిర్వర్త్యభుక్త్వాతు తాంబూలంఖాదయేద్ద్విజః॥
మోహాద్యకృత్వాయశ్శ్రాద్ధంతాంబూలంయదిఖాదయేత్।
శ్రాద్ధహంతాభవేత్కర్తా రౌరవంనరకంవ్రజేత్।
పిత్రోః ప్రత్యాబ్దికేశ్రాద్ధే దివారాత్రౌ తాంబూల చర్వణం
నిషిద్ధం॥ అంగతిలతర్పణస్య పరేద్యుః ప్రాతర్విహితత్వేన సాంగ పితృకర్మానివృత్తేః॥

తా॥ పక్షదర్శయుగ మన్వంతరాదులయందు శ్రాద్ధకర్మ నాచరించి పిదప తాంబూల చర్వణాదికమును జేయవచ్చును ఒకవేళ శ్రాద్ధమునాచరింపక తాంబూల చర్వణాదికమును జేసెనేని రౌరవాది నరకములను బొందును. తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధములయందు పరదినః ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణంబు జేయువఱకు తాంబూలచర్వణాదికమును జేయఁగూడదని తా॥

శ్లో॥ మృతాశౌచేతథాశ్రాద్ధే మాతాపిత్రోర్మృతేహని।
ఉపవాసేచ తాంబూలం దివారాత్రౌవిసర్జయేత్॥

తా॥ మృతాశౌచమునందును, శ్రాద్ధ దివసమునందును, తల్లిదండ్రులయొక్క

ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమునందును ఉపవాసవ్రతదినములయందును. తాంబూలచర్వణంబును జేయఁగూడదని తాత్పర్యము.

శ్రాద్ధదర్పణే॥ భక్ష్యంచపిండనైవేద్యం వికిరాన్నంచస్పర్శనమ్।
తాంబూలచర్వణంకృత్వా పునశ్శ్రాద్ధంసమాచరేత్॥

తా॥ మానములో వండిన భక్ష్యమును పిండనైవేద్యము జేసినను వికిరాన్నము భోజనపాత్రకు స్పర్శతగిలినను కర్త తాంబూలము భక్షించినను తిరిగి శ్రాద్ధము జేయ వలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి తాంబూల చర్వణం సమాప్తమ్.

మాతుర్దశాహ మధ్యంబున పితృమృతి.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతుపితాయస్యప్రమీయతే।
పైతృకంతుయథాకాలం పితుస్సర్వంసమాపయేత్॥
తతోమాతుస్త్రిపక్షాదా శేషంకర్మసమాపయేత్।

తా॥ తల్లి మృతినొందిన దశాహమధ్య తండ్రి మృతిబొందినయెడల తండ్రికి శ్రాద్ధము సంపూర్తిగాజేసి పిమ్మట 3 పక్షములలో ఆదియందు అనఁగా ౧౦ దినముల కు పిమ్మట ౯ దినములలో తల్లికి లోపించేసిన క్రియలుగాక తక్కిన శ్రాద్ధమంతయు సమాప్తి జేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు మృతశ్చేద్యదివైపితా।
పితుర్మరణమారభ్య దశాహంసూతకంభవేత్॥

తా॥ తల్లి దశాహమధ్యయందుతండ్రి మృతిబొందిన యెడల తండ్రి మృతిబొందినది మొదలు ౧౦ దినములు సూతకమని తాత్పర్యము.

ధర్మప్రవృత్తౌ॥ శ్లో॥మాతాపిత్రోర్యదాశౌచందశాహంవిహితంబుధైః॥
పైతృకాదూర్ధ్వమేవస్యాన్మాతాశౌచంతుపక్షిణీ॥

తా॥ తల్లిదండ్రి మొదలగువారి మృతులయందు ౧౦ దినములాశౌచము. తండ్రికొఱకు శ్రాద్ధముచేయుచుండగా ఊర్ధ్వభాగమునందు తల్లి చనిపోయిన యెడల మాతాశౌచముదినంపన్నరని తా॥

శ్లో॥ ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశేహని।
కర్తుస్తాత్కాలికీశుద్ధి రశుద్ధపునరేవసః॥

తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధంబును అపరిశుద్ధుఁడై జేయవలెను. ఈశ్రాద్ధము జేయుటవలన కర్తకు తత్కాలంబునందు పరిశుద్ధిగలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితురాశౌచమధ్యేచే న్మాతుశ్శ్రాద్ధంపతేద్యది,
రుద్రాహేషోడశాత్పశ్చా న్మాతుశ్రాద్ధంవిధియ్యతే॥
మాతురాశౌచమధ్యేచే త్పితుశ్శ్రాద్ధంపతేద్యది।
రుద్రాహేషోడశాదర్వాక్తచ్ఛ్రాద్ధంతువిధియ్యతే॥
ఇతి ఆశౌచఖండే శాతాతపః॥

అస్యార్థః॥ ఏకాదశాహే పితుః షోడశాదిశ్రాద్ధంకృత్వాతతఃమాతుః ప్రత్యాబ్దికం కర్తవ్యం ఏకాదశాహే ఆద్యశ్రాద్ధం నిర్వర్త్య పితుః మృతాహశ్రాద్ధంకృత్వా అథ ఆద్యాది షోడశశ్రాద్ధానికారయేదిత్యర్థః॥

ఇతి మాతృదశాహమధ్యే పితృమృతి స్సమాప్తః.

అధికమాసప్రకరణము.

అధికమాసములో మృతిబొందినవారికి తిరిగి ఆమాసము యెప్పుడైనా అధికమాసమువచ్చినయెడల ఆమాసమునందే ప్రత్యాబ్దికము. శుద్ధమాసములో జేయనక్కరలేదు. శుద్ధమాసమునందు మృతులయినవారికైతే అధికమాసమునందు అవసరములేదు. మాసికములు మాత్రము అధికమాసమందుకూడా శ్రాద్ధము జేయవలెను. అధికమాసములోమృతులయినవారికి శుద్ధమాసములో మృతదినమునకు లోగడ దినమందు అన్వాద్యశ్రాద్ధము చేసి మృతతిథియందు ఊనమాసికము పెట్టవలెను. అక్కడనుంచి ౨౭ దినమందు నెలమాసికము పెట్టి 30 దినమందు ద్వితీయమాసికము పెట్టి అక్కడనుంచి ౧౪ దినములలోగా మధ్యపంచకమునందు త్రైపక్షిక శ్రాద్ధముచేసి క్రమముగా సంవత్సరాంతముజరిగింపవలెను. సంవత్సరమధ్య అధికమాసము సంభవించేయెడల శుద్ధాధికములకు ఒకటేసంకల్పముజేసి అధికమాసికము పెట్టవలయును. సంవత్సరాంతమందు అధికము వచ్చేపక్షమునకు ఊనాబ్దికమును సంవత్సర విమోకమును ఆబ్దికమును యీ 3 ను అధికమాసములోనే పెట్టవలసినదిగాని శుద్ధమాసంబున నాచరింపఁగూడదు. మధ్యాధికంవస్తే ప్రథమాబ్దికానికి లోగడ మాసానికే 3౬౦ దినములు అగును కనుక లోగడ మాసములో ఊనాబ్దిక విమోకములు జరిగించవలెననేమాట యుక్తముగాదు. ఆరెండు మాసములు 30 దినముల సంశ్లేషగనుక ప్రథమాబ్దికముతోకూడానే జరిగించవలయును.

శుద్ధమాసమునందు మృతులయినవారికి ప్రథమాబ్దికము మలమాసమువచ్చిన చో నప్పుడే చేయవలెను. ద్వితీయాబ్దికాదులు మాత్రము శుద్ధమాసమునందే జరుపవలయును.

తక్కిన విషయములు నిర్ణయసింధువునందు జూడవలెను,

గర్గః॥ శ్లో॥ అగ్న్యాధేయం ప్రతిష్ఠాంచ యజ్ఞదానవ్రతానిచ।
దేవవ్రతవృషోత్సర్గ చూడాకరణమేఖలాః॥
గమనం దేవతీర్థానాం వివాహమభిషేచనమ్।
యానంచగృహకర్మాణి మలమాసేవివర్జయేత్॥

తా॥ అగ్న్యాధానము, ప్రతిష్ఠ, యజ్ఞదానవ్రతములు, దేవవ్రతము, వృషోత్సర్గము, చూడాకరణము, మేఖలము, దేవక్షేత్ర తీర్థాటనము, వివాహము, అభిషేచనము, యానమును, గృహకర్మములు, అనువానిని మలమాసమునందు విడువవలయునని గర్గుఁడు చెప్పె.

శ్లో॥ అవశ్యకర్మమాసాఖ్యాం మలమాసమృతాబ్దికమ్।
తీర్థేభచ్ఛాయయోశ్శ్రాద్ధం మఖకర్మపితృక్రియాః॥
కుర్యాన్మలిమ్లుచేనపి మధ్యే చేత్సతదాధికమ్।
తత్రస్యాన్మాసికం మృత్యు మాసాత్స ద్వాదశో యది।
ప్రేతక్రియాంసమాప్యాత్ర కుర్వీతాభ్యుదయంతథా।
శ్యామాకాగ్రయణం కృచ్ఛ్రత్రయావశ్యమోఽన్యథా॥

తా॥ మలమాసమునందు అవశ్యముగాఁ జేయఁదగిన మాసికాదికర్మములును ఆబ్దికములను, తీర్థశ్రాద్ధములను, యజ్ఞకర్మములను, పితృక్రియలను, చేయవచ్చునని యు జరుగవలయును, మఱియును, వర్షమధ్యమందు మలమాసము వచ్చెనేని నప్పుడు అధికమాసములు గ్రహింపవలయును, మరణమాసము మొదలుకొని పదిరెండవమాస మలమాసమయ్యెనేని దానియందు ప్రేతకర్మములను సమాప్తినిపొందించి పిమ్మట అభ్యుదయకర్మములను చేయవలయును, అని సూర్యోదయమను గ్రంథమునందు చెప్పబడెను.

హరిః ఓం తత్సత్ - ఏతత్ఫలం

శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

